

Njàgà bagaà Lûk

Dògòtì ngòr felè Yeésò

¹ Tele mò Teofil,

kóo ye, bò njií mé lo naá ká lètenè beèh kelá dɔ́ɔ́n, nùàr ngún lo naá gù dèbbè sâ ter nyagá kwaá.

² Bó dɔ́ɔ́n tueé gi né nénág faá bòó mé lo naá ké bèh duɔ́m ñené doô lé tueé naá béh nɔ; Càn lo seé sâ haá naá beè bɔ́n.

³ Mè yeé ñene aá ménâ, mè nde cu ké jomo lè ndège fugo fɔ́ɔ́n ndɔ. Kènê tele mò, kwá mè bò njií sâ dɔ́ɔ́n nyagá kwaá bècénè te sòn mbeí,

⁴ te wò kɔ ye, bò njií mé bó lé naá gù wò feh dɔ́ɔ́n né gi bò ngòr gècèn.

Tebé ñaàr Jân Bàptîs

⁵ Cu sâ *Heròde lé mgbè te tàbè Judê ceér naá kɔ́. Sâ nuaré dèi né teèn, yilí seèn né Jakarî, à lé naá *ngàn sèmè te bòn bò Abíà. Yilí veèh seèn lé naá Elísábè; à dé seèn né ndùtè ndùtù *Arôn, ngàn sèmè dé koô.

⁶ Bó veèh fà dɔ́ɔ́n lo naá gù bò gècèn bò toò Càn, bó lé *sóú Càn mé ngòr Càn jolo ka beéh nág faá tueé nê nɔ.

⁷ Bó veèh fà dɔ́ɔ́n lé naá gù kulí, bó huaán ñàr kwà ngwéh. Lòu sam, Elísábè lé naá ngiín.

⁸ Cieé déi seé ngàn sèmè lé boó naâ bòn bò Jakarî. Lòu sam, lé naâ toò bòn.

⁹ Bó yeé nde aá san ngie, bó vu bèi faá gènnè bòn né tueé nò. Bó yeé vu cu aá bèi lòu sâ, Jakarî yieé kóó. À komo wuo ter, à yila nde yí gwà Càn koô, bèh san ngieè.

¹⁰ Sâ te cu san ngieè sâ, cili nùàr né dé bòn ká cie, bó né Càn dua.

¹¹ Jakarî yeé baá yí lè mò san ngie, cili Càn Nùà Dueè nené yuo kelà kwarè kóó, kèb be gaâ mân.

¹² Jakarî ndóó. Veéh yeé baá bú sie, feh njellé bú ter.

¹³ Cili Càn ye bú a: «Té vèh Jakarî, Càn ngweé aá duaà yeé: Elísábè veéh yeé nde né huaán dé siib nar, wò yilá bú Jân.

¹⁴ Wò nde né mé bú sagár kelá, bòn nùàr nde né mé huaán sâ samé kuú ndó.

¹⁵ Lòu sam, à beè Càn Dueè nde né nùà dueè. À mbè kulù mé mbè tarê núé ndé ngwéh. À dé seèn lè yuo lom ndeé né mé Cúcuí Nágâ yoòr.

¹⁶ À mé dàm bòn huaán *Iserála ngún ká yoòr nùà Dueè Càn bòn weh cu cuú nde né kóó.

¹⁷ À nde né toò Càn mé terreb Cúcuí yoòr faá *Elí nò gò. À nde né bòn tele bó bòn huaán mé sòn cèn coró bilí. À feh dilí nyegé bòn dúágá-tie bòn ceér gècèn, te bó na bòn didilí bòn, bó kò Càn. Sâ dóón, à nyegé kwaá gi né bòn nùàr, te bó kela den Fehtoò bòn.»

¹⁸ Cili Càn yeé tueé gi aá, Jakarî den seér cuú ye bú a: «Hên, mè mò baá gi kuúm, veéh mò kulí gi

aá ndo. Mè mò ko nde né naàn ye né ngòr gècên wa?»

¹⁹ Cìlì Càn ye bú a: «Mè né Gabriya, ké toò Càn seé boó yeé mè. Càn ye mè a, ndê wò ngòr bagaà hên tueé.

²⁰ Mè yeé tueé aá wò, wò saán á? Wò sòn túé ndé cú; wò kènê den nde aá mùmúr, ko cu mé bò njií hên doón ndeè yuo gi aá ménâ, sâ ye. Mè tueé wò, yuo nde né ménâ ndo.»

²¹ Sâ ká cie bò nùàr baá lòu hiím seér, bó né Jakarî kela den, bó njií mé à boó den né yí gwò kó cú.

²² Jakarî yuo kelà ndo, à sòn túé cú. Bò nùàr ñene ko baá-re teèn ye, yí gwò njeré déi naâ bú njolò ñené yuo kelâ. Sâ ñhèh doón, Jakarî bó me lom aá mé be mé be, sòn baá kúb.

²³ Nde nde, bò cieé seé seèn yeé ceré baá, à nde cu ye lo.

²⁴ Jomo sâ veèh seèn Elísábè tomo lèi ndo. Veèh yeé ñene aá ménâ, à mé njéh leér go seér lòu. Wa gi mene weéh tîn, à né ka lòu leér go. À ye:

²⁵ «Kùsèm Càn Dueè Fehtoò mò, à ke njií aá mè njolo yoòr, à horó sòm aá mè fegùlì beè bò siíb kèn.»

Tebé ñaàr Yeésò

²⁶ Lèi Elísábè yeé baá weéh ténjén, Càn tema njií cìlì seèn Gabriya ké Galilê, te loó Najarêt,

²⁷ yoòr mbò yàgà déi, yilí seèn né Marî. Bó sua kwaá né bú lòu ye. Yilí si seèn né Josêf, à né lè gèh bò nùàr mgbè *Davíd.

²⁸ Cìlì Càn wa ké teèn, yila nde gwò yoòr Marî, ye bú á: «Kùsèm mè né wò bieé, wò né mé fùgò beè Càn. Nùà Dueè né jomo yeè.»

²⁹ Te Marî yeé nde ñgweé njií gèh njàb bú sâ, feh ñellé bú ter; ye sâ né gèh bieé kei wa.

³⁰ Cìlì Càn ye bú a: «Té vèh Marî, njolo Càn né yoòr yeè.

³¹ Wò nde né ma mé lèi hueèh ñaá, wò ñar huaán dé siíb, wò yilá bú Yeésò.

³² À nde né nùà dueè kóó; bó bú dé seèn yilá nde né ñunà Càn nùà njèh ké ter te vulúu. Càn Dueè nde né bú kógo jògò bò seèn *Davíd haá.

³³ À felè bò huaán *Iserála dé cu doón cer lom nde áá kóó; kógo dé seèn baá dé kèi cên ndo.»

³⁴ Marî ye cìlì Càn a: «Mè née mò siíb kó ñgwéeh ye ño, gèh dé sâ bó seér nde né naàn wa?»

³⁵ Cìlì Càn ye bú a: «Cúcuí Ñagâ ka waà nde né felè yeè kóó, terreb Càn ké ter te vulúu nde né cemé felè yeè si. Huaán mé wò nde né ñar sâ, né dé cî mé bó bú yilá nde né nùà joloò, Ñunà Càn Dueè.

³⁶ Elísábè meí yeè né mé lèi ndo. À baá gi mene kuúm, mé njéh mene lèi seèn kènê baá weéh ténjén, à nde né huaán dé siíb ñar. Sâ bò nùàr lo ye, ma ñgiin huaán ñar nde cu né he wa?

³⁷ Mè tueé wò, njií mé né Càn yógo sam.»

³⁸ Yeé baá mân, Marî ye bú a: «Mè né nùà seé Càn Dueè. Bú a, bó felè mò faá wò tueé nè ño.» Cìlì Càn kwaá lo bú ndo.

Marî ké lo Elísábè

³⁹ Lè mbèh sâ, Marî wuo ter kwar ndo, à som gò, à ñaá nde lom áá ké te bò tòre lè lò Judê, à wa lè lò sâ, te loó déi.

⁴⁰ À kela nde ké lo Jakarî, à yila kweh gwò yoòr Elísábè, à bie bú.

⁴¹ Te à yeé nde bie njií Elísábè mân, huaán jilí toró Elísábè lè. Cúcuí Ñagâ samé yila bú yoòr,

⁴² à som hueh, ye Marî a: «Càñ ká doó lètenè bò vèh doón kulu kela né wò. Huaán yí lè yeé sâ, Càñ bú nyeén gi áá kèn.

⁴³ Á hên, kè cú-re ndo: mèi Fehtoò mò ká yoòr mò koó nde seér cuù né dé kei?

⁴⁴ Kè kú, wò yeé baá mè bieé, huaán samé toró gi mè ká lè.

⁴⁵ Njua yeé wa, wò né sòn Càñ ñgweé, wò né ndèm kwaá njií, ye njií mé Càñ lé tueé naâ nyí doón, à nde né boó gií ma.»

Bené Marî

⁴⁶ Marî deén ndo, ye:

«Môn, mè né Nùà Dueè mé temé mò mene seén.

⁴⁷ Temé mò né mé Càñ Yìlì-nùàr sagár dé gècên, à mè yili som áá kèn.

⁴⁸ Lòu sam, mè mbátágà nùà seê seèn mbaá, ye nyí nde né njolo yoòr mò ke njií.

Ngweéh kènê mbelèm nùàr hihiné nde áá mè bèh doón kei laré mà.

⁴⁹ Lòu sam, Càñ terrèb né be seèn felè mò som keéh.

Yilí seèn né jolosé.

⁵⁰ Cu doón Càñ nde né bò ñgwé-tie bò jere koó.

⁵¹ Càn terrèb baá lè seé seèn mé be seèn.
Bò dúágá-tie bò baá mé njéh lòu ndugó seér.

⁵² Ndègè bò mgbè boòn calé baá kèn.

Càn mò baá bó doó komó su njií.

À ter som njií seér bò lòu bò.

⁵³ Bóó mé cùè né bó sie, à né bó koó.

À jomo be be kwogo njií seér bò lilieê bò.

⁵⁴ À hèn ndeè *Iseràlà nùà seê seèn gam,

à né bú munó, à né béh jere kóó,

⁵⁵ faá à lo tueé kwaá naâ mé tele beèh Abrahâm
bó bò nuna seèn nò,

ye nyí nde né bò nduté ndùtù boòn gam,

nyí gam den nde né bó dé nyèmà mé nyèmà.»

⁵⁶ Marî bô Elísábè boó ké sâ weéh tagár, à nde cu
ye lo.

Naàr dé Jân Bàptîs

⁵⁷ Cu naàr Elísábè yeé waà baá, à nar kwa
huaán dé siíb.

⁵⁸ Bò nùàr seèn mé bò mbeí seèn yeé nde
ngweé njií gèh bagaà mé Càn Dueè naâ Elísábè
boó sâ, bó kem nde gi teèn, bó bó samé gi doón.

⁵⁹ Huaán yeé baá cieé téndelè, bò nùàr ndeè
bú *ngór ngób, bó ye yilí seèn né cu Jakarî faá
tele seèn nò.

⁶⁰ Meí ye bó a: «Sam, yilí seèn né Jân.»

⁶¹ Bó ye bú a, sam ndo, Jân yilí nùàr boòn dèi
sam.

⁶² Yeé baá ménâ, bó me bie njií Jakarî yilí
huaân mé be.

⁶³ Jakarî me bieé njiî bó béh toû déi, à nyagá kwaá bó yilí huaân teèn, ye yilí seèn né Jân. Bó hiím laré mé njéh doó doón.

⁶⁴ Sòn Jakarî komo logó doó sâ ndo, à yila keéh Càn ké ter seén njiî.

⁶⁵ Veéh kwaá njiî bò nùàr be yoòr mé bò nùàr te loó kukwarè mene. Ngóg dé sâ ngulí yon cu lè lò Judê kèb dé ké te tòre bèh doón.

⁶⁶ Bòó mé né ngòr hên ngweé doón, né ké lè munó, ye huaán bú sâ ndeè nde né naàn wa? Mé gècên mene, à lé yoòr naâ mé terreè Nùà Dueè.

Bené Jakarî

⁶⁷ Cúcuí Ngâ samé yila Jakarî tele huaân yoòr ndo, à yila ngòr *sòn-Càn tueê, ye:

⁶⁸ «Bí sén Nùà Dueè, Càn bò huaán *Iseràlà seèn; njolo seèn né yoòr boòn, à bó yili som aá kèn.

⁶⁹ À nùà terreè mé nde né béh yili som
ngagá som keéh né lètenè bò nduté ndùtù mgbè
*Davîd nùà seê seèn,

⁷⁰ te yuo faá à lé naá giì sònò bò sòn-Càn bò léi
toò tueé keéh ndo.

⁷¹ À lo ye, nyí nde né béh toò bò bònò bò mvelé
som;
wa bòó mé né béh bar doón terreè felè beèh kwà
ndé ngwéh ma.

⁷² Sâ doón ye te nyí kò bò jògò bò jere,
te ngòn nyí mboón faá jolo nê nò.

⁷³ Sâ lé naâ jègè seèn toò Abrahâm tele beèh dé
koô,

⁷⁴ wa nyí ndé né béh beè bò bònò bò mvelé som,
ye te béh boó seé nyí, béh vèh cú;

75 te cieé doónj béh beè nyî den lom jolosé, dilisé ndo.

76 Dé yeé huaán mò, bó wò yilá nde né sòn-Càṅ, Càṅ mé terreḅ doónj né beè seèn.
Lòu sam, wò nde né toò Nùà Dueè kelá,
wò nyegé kwaá bú ceér.

77 Wò bò nùàr seèn tueé nyegé nde né kóó,
ye bó a, Càṅ nde né bó yili sòm,
à kulu sòm gi bó veèn yoòr ma.

78 Lòu sam, Càṅ beèh né Càṅ húóm-temê dé gécên,
à nde né felè beèh faá ṇuerré lòu nɔ baá den,
79 te bòó mé né te cibi bèh cioò cer den
yuo kela gi bèh ṇagâ,
te à gule beèh lemé njií te ceér còṇe.»

80 Huaán né kulá ndo, temé né taré ndeé, à nde den seér ké ya dueè. Nde nde, cu yeé wulu baá, à yuo kela ye ké toò bò huaán *Iserálà bèh ṇgòr Càṅ seè.

2

*Nààr dé Yeésò *Kristò (Matíô 1:18-25)*

¹ Lé nàm sâ Sesár Agûstè lé naâ nyàgà-nùàr dé wónj doónj yie.

² Lé naâ nyàgà-nùàr dé toò jògò. Sâ mgbè te tàbè Sirí né Kirinûs.

³ Ye nùà kàn a, ndé yilí seèn lo seèn nyagá kwaá ma. Neì doónj né lo seèn yuo ndeé.

⁴ Josêf dé seèn yuoô ké Galilê lè loó Najarêt, à né te lò Judê ñaá ndeé, à nde né ké Betelehem lo mgbè *Davíd tele boòn dé léi jògò,

⁵ te bó nyagá yíi bô veèh seèn Marî jomo boòn. Sâ Marî né mé lèi.

⁶ Bó wa ké Betelehem ndo. Nde nde, cu yeé wulu baá,

⁷ à ñar kwa ndoón* seèn, à waga kwaá bú cògò yoòr, à cer kwaá njií bú te ñgàb toú mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn. Sâ gwà mé bò kìn cer yeé teèn yuú gi aá, bó bèh teèn kwà cú.

Cìlì Càn ké ya dueè yoòr bò tèn

⁸ Sâ te lò Judê sâ, bò tèn déi né yeé ké ya dueè ter den ñagá, bó né bò mbieè boòn ke.

⁹ Yeé baá loú sâ lètenè cibî, cìlì Càn Nùà Dueè déi ba kar suagà ter felè bò tèn, *sùsùm Càn sie bó, veèh kibí su bó yoòr.

¹⁰ Cìlì Càn ye bó a: «Bí té vèh, mè ndeé bí ñàgà bagaà tueé weh, nùàr doón nde né mé njéh samé.

¹¹ Lan ké lo *Davíd, bó ñar aá nuaá mé nde né bí yili som. Né *Kristò, *Nùà Còn, Fehtoò bìi.

¹² Bí nde né bú dé seèn ñenè kóó, né huaán mbogò, bó waga kwaá né bú cògò yoòr, à né lè ñgàb mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn cer den.»

¹³ Bò tèn yeé ke, bò cìlì Càn ñgún kem wa cuù aá kèn. Bó né Càn ké ter seèn njií, ye:

¹⁴ «Càn ké ter te vulúu né duesé! Còn baá ká doó lètenè bò yíé-temé bò seèn.»

* 2:7 2:7 Huaán toò jògò.

15 Bò cìlì Càn yeé kem ñagá cu aá ké te vulúu, bò tèn ye: «Béh jògò nde ké Betelehem njií mé Càn Dueè né béh tueé hên ñené wellê ye.»

16 Bó sòm gò ndo, bó né ké lo ñaá ndeé. Bó wa, bó kwa Marî bô Josêf, bó ñene njií tógotí né lè ngàb mé bó haá yeé bò nyam nyure teèn cer den.

17 Bó yeé ñene aá ménâ, njií mé cìlì Càn naâ bó felè huaân tueé doón, bó se kwaá gi cie.

18 Bòó mé lé naâ giì ngweé doón, geí laré bó.

19 Marî bò njií sâ doón ngweé kwaá den né felè, à né teèn munó den.

20 Jomo sâ, bò tèn foon cu gò, bó né ndeé, bó né Càn ceceér seén go. Bò njií mé bó la naâ ñené mé bó naâ ngweé doón, bó seén laré gi bú teèn. Né nág faá cìlì Càn la tueé naâ bó no.

21 Huaán yeé baá mé cieé téndelé, bó *ñob bú ngór ndo. Bó yilá bú yilí Yeésò faá cìlì Càn lo naá giì yilá kwaá te meí nde ye lèi seèn weh no.

*Yeésò ké *gwà Càn koô feh keéh*

22 Yeé baá te cieé mé bó *sené yeé bò meí faá *sóú Músi lé naâ tueé no, Josêf bô Marî weh nde mé huaán ké Jerusalem te bó feh keéh bú toò Càn ndo,

23 faá né te mvù Càn tueé no, ye bò ndoon† dé sisiîb doón né gi bò gà dé Càn ma.

24 Ko bó haá *semè faá sóú Càn tueé nê ndo: vògob fà, mo sam, kórkódog ma.

2:21 2:21 Lé. 12:3; Lùk 1:31 2:22 2:22-24 Lé. 12:6-8 2:23
2:23 Ex. 13:2, 12 † 2:23 2:23 Huaán dé toò jògò.

²⁵ Sâ nuaré déi lé naâ ké Jerusalem teèn, yilí seèn né Simeôn, né nùà dilí, nùà dùlà-Càn ndo. Cieé doón, à né nuaá mé nde né *Iserálà yili sòm kela soó; à lé yoòr naâ mé Cúcuí Nágâ ndo.

²⁶ Lé naá giù bú toò tueé kwaá, ye bú a: «Wò ndeé kú ndé ngwéh, kò wò ñene aá *Nùà Còn mé Càn Dueè ndeé né temá njií, sâ ye.»

²⁷ Lòu sâ Cúcuí Nágâ jɔɔ njií bú ke gwà Càn koò ndo. Josêf bô Marî weh waà mé huaán te bó bó felè seèn faá sóú tueé nê nɔ.

²⁸ Simeôn yeé nde ñene njií huaán mân, à jɔɔ sie bú beé, à né Càn seén, ye bú a:

²⁹ «Kùsèm Càn Dueè, kènê ndéb yeé jegé baá. Kwá nùà seê yeé yuo gò mé dolé mene.

³⁰ Lòu sam, mè ceér còñ mé njolo ñene baá kèn.

³¹ Wò bú nyegé kwaá né toò bò nùàr doón.

³² Né ñagâ mé lò nùàr wón doón nde né wò teèn ñené kóó.

Iserálà nùàr yeé be ter sòm njií nde né mé bú ndo.»

³³ Tele bô meí yeé nde ngweé njií Simeôn baá felè huaán ménâ tueé, geí si njií bó doó.

³⁴ Simeôn kulu bó ndo, ye Marî meí seèn a: «Càn huaán hên balé sòm keêh né te ké Iserálà nùàr ngún dielé gi ju felè seèn; te ngún yili yuo gi mé bú ndo. À nde né ciè den. Mé njéh mene, nùà ngún nde né bú lòu bar seér.

³⁵ À nde né múnò bò nùàr cie salé su gií. Dé yeé wò meí, lòu sâ wò lè yulá nde né faá bòu taâb naâ wò sieé nɔ.»

36-37 Sâ ma déi lé naâ teèn, yilí seèn né Ánà, à lé naâ *sòn-Càṅ ndo. Né ṅunà Fanuêl, tele bòn dé koô lé naâ Asêr. Ma sâ lé baá ma kuúm ndo, nyèma seèn lé baá yulà téndelé cùòb nèà. À lé naâ siíb jógó, bô si bóó cegé nyèma téhbeh, si kuú kwaá lo bú. Ma sâ lo seé Càṅ bóó beéh suútenè mé cíbítenè mene: à né gwà Càṅ yagá, à né yáb jolo, à sòn mé Càṅ duaà dù ṅgwéh.

38 À yeé nde cu aá gwà Càṅ loú sâ, à ṅene njií huaán mân, ye Càṅ a: «Kùsèm, mè vra baá wò.» Bòó mé né cu doón kela den, ye Càṅ nde né Jerusalem yilí som doô, à yila bó kùr huaán seè ndo.

Ké Najarêtu cuú cuú

39 Josêf bô Marí yeé bóó gi aá faá *sóú Càṅ Dueè né tueé sâ, bó bò huaán foon gò loô, bó cu cu ke Galilé, lè loó Najarêtu.

40 Huaán né kulá, à né taré ndeé, à né mé kékon mene kulá, à né Càṅ yoòr mé gécên mene huóm.

Yeésò mé nyèma yulà cùòb fà

41 Sâ nyèma doón bò tele Yeésò né yeé bèh cieé koô *Páskà ké Jerusalem ndeé soó.

42 Nyèma déi bó yeé baá cu mé gò, sâ Yeésò baá nyèma yulà cùòb fà, à nde ké teèn ndo.

43 Wa ké teèn, Páskà yeé gi aá, tele bô meí nde cu lo, Yeésò le dé seèn ké sâ mé be, tele bô meí kó ṅgwéh,

44 bó dé bòn ye, merré déi Yeésò bó bò mbeí gò né koó. Bó yeé baá ménâ munó, bó kò lom aá

gò ndo, bó go soó gùm cieê te bó nde ye bú lètenè bò nùàr bɔ̀ɔn fɔ̀ɔn, bó né bú lètenè bò mbaábɔ̀ɔn fɔ̀ɔn yɔ̀ɔn ndo.

⁴⁵ Bó yeé bú ñéné cú, bó ñaá nde cu bú ké Jerusalem fɔ̀ɔn ke.

⁴⁶ Bó nde bú kwa baá ké *gwà Càn koô, sâ baá te cieé dé tagáre. À né yí lètenè bò fèh-njèh bò den den. Njii mé bó né feh doón, à né felá, à né bó njèh bieé ndo.

⁴⁷ Njii mé à lé naâ tueé doón, lé naá gùì bò njèh nùà kógòn. Gèh kógòn bú sâ lé naâ bò nùàr doó doón geí laré.

⁴⁸ Te tele bô meí yeé nde ñene njii bú ménâ, hiím yɔ̀ɔgɔ́ bó dé tueê. Meí deên ndo, ye bú a: «Huaán mò, sâ wò bɔ̀ɔ né béh kei? Kè kú, bèh tele yeé né wò ndio, béh né wò fɔ̀ɔn kán.»

⁴⁹ Ye bó a: «Bí mè fɔ̀ɔn go né mé ñgei wa? Bí kó ñgwéh ye, mè sé la né ká gwò Tele mò wa?»

⁵⁰ Mé njèh mene, bó ñgwé kòmò ñgwéh.

⁵¹ Yeé baá ménâ, à komo wuo ter ndo, bó bó fɔ̀ɔn gò, bó nde cu Najarêt. À ñgweé den ka sòn bɔ̀ɔn méménâ cu doón. Bò njii mé né kelá sâ doón, meí né teèn munó den.

⁵² Yeésò né kulá ndeé, à né kɔ̀gɔ̀n ñaá, temé né Càn mé bú ñoré ndeé, né bò nùàr mé bú ñoré ndeé ndo.

3

*Ngòr Càn sònò Jân Bàptis
(Matîô 3:1-12; Mârk 1:1-8; Jân 1:19-28)*

¹ Sâ mgbè dueè mé yilí né Tibér *Sesâr cer aá mgbè ké Rôm baá nyè mà yulà cùòb tîn. Cu sâ ngómna ké Judè lé naâ Pónsè *Pilátò. Sâ *Heròde mgbè cer né dé seèn ké Galilê. Dìm seèn Filíp mgbè cer ké Itùrè bô Trikonîk. Lisaniâs dé seèn lé naâ mgbè ké Abilên.

² Bò *ngàn sèmè dé kokoò cu sâ lé naâ *Hána bô Kayîf.

Jân ñuna Jakarî né loù sâ ké ya dueè den, à ngweé Càn baá bú ngòr seèn sònò tueé kwaá.

³ À komo wuo ter ndò, à nde ké kwarè nòmò Jurdên, à né mé ngòr Càn te tàbè sâ se ndeé, ye bò nùàr a: «Bí yúé fón feh bìi yueè, bí kwéh sér temé, bí ndê, bí weh nòmò Càn, te Càn kulu sòm bí veên yoòr.»

⁴ Hên yuo né faá Esáyà *sòn-Càn lé naá giì te mvù Càn nyagá kwaá nò, ye:

«Hueh nuaré déi né ké ya dueè ngulí den, ye:

Bí tó nyégé ceér nùà Dueè tòò,

bí tó dilí nyégé bagasé!

⁵ Bí né ngòbe cu yuú nyegé,

bí né bò tòr mé gbég doó legé njií,

bò ceér gogobô né toó dilí nyegé,

bò lùgò né ceér dueè furú nyegé,

⁶ te bò nùàr ñene kò gèh dé mé Càn ye

te nyí yili sòm bó.»

⁷ Cìlì nùàr ngún kem wa giì ká yoòr Jân bèh nòmò Càn kou ndò. Ye bó a: «Bí bò gèh ngòbò, nèi ye bí a, temé né Càn mé bí lè yulá, bí dùlà ndê, wanóón bí nde né gèr beè seèn ñené wa?

⁸ Sâ bí bó-re faá Càn gwaán nê ndo, te feh keéh ye, kènê bí kweéh seér aá temé kèn. Bí té mé huún bìi mbaá túé kú ye: Abrahâm tele beèh dé koô né teèn. Bí kóo ye, Càn né mé terreèb bò taá hên kwellé seér te ɲa bò nduté ndùtù Abrahâm.

⁹ Mè tueé bí, mbògò fa gi aá kèn, baá gi ka toû. Tou mé tàb dé bagaá wá ɲgwéh doón, bó nde né bú tuar komo fuú ɲjii.»

¹⁰ Cili nùàr duoôm mé bú bieé ɲjii ndo, ye bú a: «Á sâ, béh bó naàn wa?»

¹¹ Jân ye bó a: «Nuaá mé cògò né bú beè fà, bú a, há nuaá mé ɲjéh teèn sam cén. Mo né yáb, bú a, gè lòu ndo.»

¹² Bò mé weh yeé kàgàlòɲ làmpôn bilí wa gi, te Jân kou bó nòmò Càn. Bó né Jân ménâ bieé ndo, ye bú a: «Á béh ɲo, dé koô, béh bó naàn ndo wa?»

¹³ Ye bó a: «Mo bí baá kàgàlòɲ làmpôn weh, bí wèh lòm ká faá *sóú tena kwaá nê ɲo.»

¹⁴ Bò sóji né taré bú ménâ bieé ndo, ye: «Á dé beèh ɲo, béh bó nde né naàn ndo wa?» Jân ye bó a: «Bí té bò nùàr kàgàlòɲ beè mbembaá wèh bèlè, bí té nuaré déi nyeén yoòr còrè sù, bí kó lòm kàgàlòɲ weéh bìi, sâ gi aá.»

¹⁵ Sâ cili nùàr né yeé *Nùà Còɲ kela den ndo, bó ye merré déi Jân baá Nùà Còɲ sâ kóó.

¹⁶ Jân tueé ɲagá bó ndo, ye bó a: «Mè sam, mè dé mò bí kou lom né mé nòmò. Nuaré déi baá jomo ndeê, taré kela né bú mé mè. Né mene yuii débágâ seèn, mè wúlú ɲgwéh nuaá mé nde né

yuii débágâ seèn se. À bí dé seèn kou nde né mé Cúcuí Nágâ bô we.

¹⁷ À beè né mé suún, à nde né mvum bô tülù mé njéh nyegé geé, te à kwaá mvum te mbèñ seèn, à tülù kobo su njií ké tuar te we mé nyímé bèh.»

¹⁸ Jân tueé keéh baá-re bó Njàgà Bagaà te bò ngòr hihiné faá bèh ménâ kókoó mbaá ndo.

¹⁹ Sâ né bèh mé Jân lé naâ mgbè *Herôde teèn nde kwa keéh. Lòu sam, Herôde lé naâ Herodiàs veèh dìm seèn Filíp gwò ngaá kwaá. À lé naá cuù bò seé vevenê déi ngún bôó ndo.

²⁰ Te à nde cu ye baá-re dé koô déi saáb veé: à nde kela cu Jân ké gwà cibì, à sie yíí.

Nòmò Càn kou dé Yeèsò sâ Jân née gwà cibì yílá ngwééh ye

(Matíô 3:13-17; Mârk 1:9-11)

²¹ Cìlì nùàr yeé kou gi áá nòmò Càn, Yeèsò yila kela ndo, Jân kou sòm bú. Yeèsò yeé weh áá nòmò Càn, à yeé baá Càn dua, vulú gulu logó ké ter,

²² Cúcuí Nágâ yuo kelà ké teèn faá gùm vògòòb nò, né ká felè seèn suagâ. Hueh déi né ké jomo te vulúu ngulí, ye: «Wò né huaán yíé-temé mò; temé mò né lè mé wò nòré.»

Dògòtì bò nùàr Yeèsò ké jomo

(Matíô 1:1-17)

²³ Mé Yeésò lo nde seé duóóm, sâ à baá njèh nyèmà yulà tagár. Sâ bó lé naà munó, ye à né ñunà Josêf ndo. Josêf lé naà ñunà Hèlî.

²⁴ Hèlî ñunà Matatà; Matatà ñunà Levî; Levî ñunà Melkî; Melkî ñunà Janayiî; Janayiî ñunà Josêf;

²⁵ Josêf ñunà Matiâs; Matiâs ñunà Amos; Àmôs ñunà Nahûm; Nahûm ñunà Èsèlî; Èsèlî ñunà Naggáyî;

²⁶ Naggáyî ñunà Maâtè; Maâtè ñunà Màtâtíâs; Màtâtíâs ñunà Semeyín; Semeyín ñunà Josêk; Josêk ñunà Jódà;

²⁷ Jódà ñunà Joanaàn; Joanaàn ñunà Résà; Résà ñunà Sorobábèl; Sorobábèl ñunà Salatiêl; Salatiêl ñunà Nerî;

²⁸ Nerî ñunà Melkî; Melkî ñunà Àdî; Àdî ñunà Kósàm; Kósàm ñunà Elmadâm; Elmadâm ñunà Êr;

²⁹ Êr ñunà Yeésò; Yeésò ñunà Eliesêr; Eliesêr ñunà Jorîm; Jorîm ñunà Matâtè; Matâtè ñunà Levî;

³⁰ Levî ñunà Simeôn; Simeôn ñunà Júdà; Júdà ñunà Josêf; Josêf ñunà Jonâm; Jonâm ñunà Eliákìm;

³¹ Eliákìm ñunà Méléà; Méléà ñunà Menâ; Menâ ñunà Mátálà; Mátálà ñunà Natân; Natân ñunà Davîd;

³² Davîd né ñunà Jèsè, Jèsè né ñunà Jobêd; Jobêd ñunà Bôôs; Bôôs ñunà Salâ; Salâ ñunà Násòn;

³³ Násòn ñunà Aminádàb; Aminádàb ñunà Admîn; Admîn ñunà Arnî; Arnî ñunà Eserôm;

Eserôm ñunà Farésà; Farésà ñunà Júdà;

³⁴ Júdà ñunà Jakôb; Jakôb ñunà Isâk; Isâk ñunà Abrahâm; Abrahâm ñunà Tárà; Tárà ñuna Nakôr;

³⁵ Nakôr ñunà Serûk; Serûk ñunà Rágò; Rágò ñunà Falêk; Falêk ñunà Èbèr; Èbèr ñunà Salâ;

³⁶ Salâ ñunà Kayinâm; Kayinâm ñunà Arfasâk; Arfasâk ñunà Sêm; Sêm ñunà Noê; Noê ñunà Lamêk;

³⁷ Lamêk ñunà Matusálà; Matusálà ñunà Hénòk; Hénòk ñunà Jarêd; Jarêd ñunà Maleleêl; Maleleêl ñunà Káyínàn;

³⁸ Káyínàn ñunà Enôs; Enôs ñunà Sètè; Sètè ñunà Ádàm. Ádàm dé seèn né ñunà Càn.

4

Bèh Yeésò mé veên taâb (Matîô 4:1-11; Mârk 1:12-13)

¹ Bó yeé kou sòm aá Yeésò nòmò Càn, à yuo kelà ké sòn nòmò Jurdên ndo, sâ Cúcuí Nğà baá gi bú yoòr ngulí den, derré njií bú ké ya dueè ndo.

² *Sátàn né bú mé veên ké teèn cieé yulà nèà taáb soó. À njeré déi sònò nágá kéké ngwéh. Bò cieé sâ yeé gi aá, cùè yila bú sieè.

³ Sátàn ye bú a: «Mò wò né ka Njuna Càn bòn, jògò júé ke ye taá hên a, nà ke sér ye.»

⁴ Yeésò ye bú a: «Né te mvù Càn nyagá den ye: Nùàr mé ndândaà sêr yìlì lòm ndé ngwéh ma.»

⁵ Sâtàn nde weh ɲaá mé bú ké ter. Mvúár cén à feh laré bú lò nùàr ká doó doón,

⁶ ye bú a: «Mè terreɓ felè ɓòòn doón haá nde né mé wò; ɓò njií mé né teèn doón, mè haá gi nde né beè yeè ndo. Lòu sam, né dé mò, bó lé naâ mè haá njií. Mo mè gwaán né nùàr haá, né beè mò.

⁷ Sâ, mo wò cemmé né toò mò, ɓò njií hèn doón nde gi né dé yeè.»

⁸ Yeésò ye bú a: «Né gi te mvù Càɲe nyagá den ye: Cemmé cége toò Càɲ Dueè Nùà koô yeè, wò die lom bú.»

⁹ Sâtàn weh njií cu bú ké Jerusalem, à weh ɲaá mé bú ké te ndón *gwà Càɲ koô, ye bú a: «Mo wò né ka Njuna Càɲ ɓòn, sâ ló súagá ké doó lòu;

¹⁰ né gi te mvù Càɲe nyagá den ye: Càɲ nde né ɓò cili seèn felè yeè tueé, te bó ke nyegé wò;

¹¹ ye: bó nde né wò teter kwaá sie, te wò gule te taá déi cén cú ndo.»

¹² Yeésò ye bú a: «Né te mvù Càɲe nyagá den ye: Té Càɲ Dueè Nùà koô yeè sòn féla.»

¹³ Sâtàn yeé tab ke aá Yeésò mé veèn bèh doón ménâ, à jògò nde ɲogó cuù ye.

*Bèh duɔm seé Yeésò ké Galilê
(Matîô 4:12-17; Mârk 1:14-15)*

¹⁴ Jomo sâ Yeésò som gò, à nde cu ké Galilê; sâ Cúcuí ɲagâ né bú yoòr ɲgulí. ɲóg seèn ɲgulí yon baá-re lè lò sâ bèh doón.

¹⁵ À né ɓò njèh te ɓò *gwà sòu feh bele. ɓò nùàr né bú bèh doón seèn ɲellé ndo.

*Bò Najarête bò**(Matîô 13:53-58; Mârk 6:1-6)*

¹⁶ Cieé déi Yeésò wa cu ké Najarêt, loó mé à lé kulà naâ teèn. Yeé baá loù sòu, à nde yila cu gwà sòu faá bèh jomò nɔ. À komo wuo ter bèh njèh janê,

¹⁷ bó weh haá keéh bú mvù Esáyà *sòn-Càn ndo, à komo kwa beré déi mé né teèn nyagá den ye:

¹⁸ «Cúcuí Càn né felè mò, à balé sòm aá mè, te mè tueé bò saám bò Njàgà Bagaà.

À mè tema njií né ká yoòr bò nuaá mé né lòu tené le, ye mè a, júée bó a: bó mvelé yuo aá ma.

Mè nde né mé bò cùgò njolo bò tueé ndo, ye bó a: bó nde né njolo ñené.

Càn mè temà né te mè mvelé sòm bò cɔ́ɔ́,

¹⁹ mè ye bò nùàr a: Hên baá nyèmà mé Càn nde né bó jere teèn kɔ́ɔ́ ma.»

²⁰ Yeésò yeé jané gi aá ménâ, à cib mvù, à haá njií cu mé nùà seê, à den nde doó ndo. Bò nùàr gwà dɔ́ɔ́ ke ngaga le mé bú.

²¹ À den cuù ye bó a: «Bò njií mé bí né gi te mvù Cànɛ ngweé hên dɔ́ɔ́, lan mboón né cí.»

²² Bò nùàr yeé nde ngweé njií bò ngòr bebagaà mé Yeésò né tueé hên, bó seén ñellé bú doó dɔ́ɔ́, hiím yɔgɔ́ bó, bó ye: «Ŋgweéh hên né ka ñunà Josêf wa?»

²³ Yeésò ye bó a: «Né môn, mè né kɔ́ɔ́ ye, bí nde né kàn si, ye mè a: Nùà lèh, lò táré feh yeé mé be yeé. Bí tueé nde né ye: Bò njií mé wò

lé naâ ké Kapernahûm boó doón, béh lé naá gii ngweé; ndê, bó dên á môn ká lo yeè ndo.»

²⁴ À den cuù, ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, nuaá mé né *sòn-Càṅ a: dên méné naàn, ndóg à lo seèn líé ndé ngwéh.

²⁵ Né gècên bôn, wanóṅ cu déi lé naâ ká là tàbè *Iserálà teèn, lé naâ là nàm *Elî, nom lé naâ gùm nyemà tagár mé kwèh kelá. Cùè lé naâ die, ka yṅ wón doón. Sâ Elî né doó. Bò ma kû ngún né mene kwarè seèn gèr ṇené, Càṅ lé bó tán ná ngwêh,

²⁶ à Elî tema njií seér yoòr ma kû déi là loó Saréptà, te tàbè Sídòn.

²⁷ Lé naâ faá bèh ménâ là nàm Elisê sòn-Càṅ déi ndo; ká là tàbè Iserálà hên, bò beén-veên bò lé naâ teèn ngún. Càṅ lé Elisê ké yoòr boòn téma njí ná ngwêh, ye te à taré som bó. Nàmân nùà Sirî déi nde taré yuo seér kóó.»

²⁸ Te bo nùàr ké *gwà sòu yeé nde ngweé njií mân, temé ṇaâ bó là,

²⁹ bó kem wuo ter, bó sie yuo kela mé Yeésò cie, bó tulu ṇa mé bú ké cueè tòr mé loó cer né teèn sâ, te bó nde bú ṇaár som.

³⁰ Yeésò kar kela seér cu lètenè boòn, à foón gò.

Nùàr mé càṅ tándulu yoòr

(Mârk 1:21-28)

³¹ Yeé baá môn, Yeésò nde là loó Kapernahûm; né te tàbè Galilê sâ ndo. Loù sòu déi à duóm cu bò nùàr njèh feèh.

³² À yeé baá feh, hiím seér bò nùàr dé hiím. Lòu sam, à lé bó njèh feh loóm naâ faá nùà njèh nɔ.

³³ Sâ lè gwà sòu sâ, nuaré dèi lé naâ teèn, à né mé càŋ tándulu yoòr. À lɔŋo njií ké ter, ye:

³⁴ «Óè! Yeésò nùà Najarê, wò ndeé né béh wulá sɔm wa? Béh bí né lè keé-re? Mè né gi ndègè yeé kɔ́, wò dé yeé né jolosé, Càŋ wò temà né kɔ́.»

³⁵ Yeésò pam bú ndɔ, ye bú a: «Húné sòn yeé, yùò kélâ lè nùà hèn wágácén.» Tándulu jege si njií nùà hèllè doó toò bò nùàr, yuo kelà nɔ́ŋ, à bú njeré dèi bó ngwéh.

³⁶ Geí laré bò nùàr gwà doóŋ. Bó né lètenè bɔ̀n biehé kuú, ye: «Hèn né gèh ngòr dé heé? Kè kú, à né mé terreɓ mé felè bò càŋ mene, à né tueé, bò càŋ né sòn seèn ngweé, bó né lè bò nùàr durá yuo kelá gií.»

³⁷ Ngóg Yeésò ngulí yɔŋ cu baá-re lè tàbè sâ bèh doóŋ.

*Bò beén bò ngún taré sɔ̀m
(Matíô 8:14-17; Mârk 1:29-34)*

³⁸ Yeésò komo wuo ter ndɔ, à yuo kelà lè *gwà sòu sâ, à nde ké gwò Simôn. Sâ gùnà Simôn né baán, á né mé dùlù kagâ. Yeé baá ménâ, bó bɔŋ Yeésò, te à taré sɔm bú teèn.

³⁹ Yeésò geér nde doó yoòr seèn ndɔ, à pam dùlù hèllè, dùlù kem yuo ma doó yoòr, à komo wuo ter doó sâ, à bɔ́ haá bó yáb.

⁴⁰ Yee baá liyili, bò nùàr weh waà mé bò beên bò feh hihiné ká yoòr Yeésò. À né bó be yoòr baá bele, à taré sòm gi bó.

⁴¹ Bò tándulu durá yuo gi lè bò nùàr ngún ndò, bó né ké ter lógo njií ye: «Ŋgweéh, wò dé yeè né Njuna Càṅ mà!» Yeésò pam bó ndò, à yíin bó sòn tueê. Lòu sam, bó lé naâ ṇené kóó ye à dé seèn né *Nùà Càṅ.

*Yeésò ké Judê bèh ṇòr Càṅ tueê
(Mârk 1:35-39)*

⁴² Cieé ṇaga maánjògò Yeésò komo yuo kela gwò, à nde ké ya bèh ndón-ndòn. Bò nùàr yeé baá bú fón, bó nde kwa bú ndò, ye te bó bó den le, bó ye te à yùò cú.

⁴³ À tueé seér ye bó a: «Kò mè nde lè bò lóó déi ndò, mè nde Njàgà Bagaà felè *Lò Càṅ se. Càṅ mè tema kuú naâ dé cî.»

⁴⁴ À yeé tueé gi aá mân, à yuo ndò, à nde ké Judê ṇòr Càṅ te *gwà sòu se yon bele.

5

*Bò mbòn Yeésò dé toò jògò
(Matíô 4:18-22; Mârk 1:16-20)*

¹ Cieé déi Yeésò lé naâ ké sòn tub Jenesarété* njebá den, bò nùàr né bú beè kaṅ sie, ye te bó ṇgweé kwa ṇòr Càṅ.

² À ṇene njií bò kom déi fà ndò, bó né ké sònò nòmò, bò siè-ṇò bò teèn sam, bó né yí dùà ndoór† yaga den.

5:1 5:1-3 Mat. 13:1-2; Mk. 3:9-10; 4:1 * **5:1 5:1** Né yili tub Galilé déi. † **5:2 5:2** Né ndame mé bó vu né lòu.

³ À ñaá yila te kòm dé Simôn, à den nde doó, ye Simôn a: «Ndê, kògò ndé sèr mé njéh yí dùà.» Bó yeé baá yí dùà, à duóóm bò nùàr ngòr Càn tueê.

⁴ À yeé tueé gi aá, à tueé njií mé Simôn ndo, ye bú a: «Kògò nji sèr cú yí bèh legeè, te bí bò mbeí yeè jògò vu ke ke yí sâ ye.»

⁵ Simôn ye bú a: «Dé koô, hên né ka lè sòn yeè, wancón béh naâ mé njéh vuú ñagá, béh njeré déi kwà ngwéh.»

⁶ Bó yeé nde vu njií mân, ngò yuú lè deí. Bó né tulu, ndoór duóóm aá tenê.

⁷ Bó né bò mbeí mé kòm déi ci yilá njií, te bó ndeè gam bó teèn. Bó yeé waà baá, bó yila ngò soóm, bó sòm sòm sòm, kòm fà doón yuú gi, ye kò nyí jiím yila dùà.

⁸ Simôn Piêr yeé ñene aá ménâ, à die cemmé nde toò Yeésò, ye bú a: «Fehtoò mò, té ká kwarè mò dèn ndê, mè né nùà veên.»

⁹ Simôn né tueé, veéh né bú sie, sie bó bò mbeí doón mé gèh ngò sieè bú sâ.

¹⁰ Sâ bò mbeí Simôn déi lé naâ teèn, yilí boòn né Jâk bô Jân, né bò ñunà Jebedê, veéh lé naâ bó ménâ sie ndo. Yeésò ye Simôn a: «Té vèh, wò kènê ña seér nde aá kòrò-nùàr.»

¹¹ Yeé baá ménâ, bó kògò kwaá njií bò kòm yí cie ndo, bó vu lo gi njèh doón, bó yuo bele bú.

*Nùà beén veên déi taré soóm
(Matíô 8:1-4; Mârk 1:40-45)*

¹² Yeésò yeé baá lè loó déi, nùà beén veên déi waà ndo. À ñene njií Yeésò, à die sulí nde

toò seèn, ye bú a: «Kúkùr yeè, dé koô, mɔ wò né gwaán, wò nde né mè taré sɔm, mè den cu ɲagásé.»

¹³ Yeésò kema ɲíí bú be yoòr ndɔ, ye bú a: «Mè gwaán aá kèn, táre yùò tarè.» Beén nùà hèllè nyimé yuo doó sà ndɔ.

¹⁴ Yeésò luòm bú, ye bú a: «Càɲ a bó wò tueé nuaré déi. Ndé lòm ké yoòr *ɲgàɲ sèmè, wò feh keéh bú yo yeè, wò haá bú gèh dàgà beén sà, faá Músi lo naâ tueé nɔ, te bò nùàr ɲene kɔ seér teèn.»

¹⁵ Yeésò né seèn nùà beén veèn doó dé luòm luòm den, ɲgóɲ Yeésò né dé ɲgulí ɲgulí ɲeí. Yeé baá ménà, cili nùàr ɲgún bilí waà, te bó ɲgweé ɲgòr seèn, te à taré sɔm bele bó ndɔ.

¹⁶ À né yeé bó taré sɔm, à né yeé ké ya bèh ndónɲ-ndónɲ ndeé, à né Càɲ teèn dua.

Nùà gule kuû déi taré sɔòm

(Matíô 9:1-8; Mârk 2:1-12)

¹⁷ Cieé déi Yeésò né ɲèh feh den, sà bò *Farisiên mé bò *ɲjí-sòu né doó. Bó lé yuo belé naâ lè loó hihiné te tàbè Galilê mé tàbè Judê; lé teèn nde bilí naâ mé bò Jerusalem bò mene. Càɲ né lom Yeésò terreb haá, à né bò nùàr taré sɔm bele.

¹⁸ Bò nuaré déi jɔɲɔ waà mé nùà gule kuû déi; à né te ndagáa cer den. Bó né ceér fɔón te bó yila nde mé bú yí toò Yeésò.

¹⁹ Lón sam mé bò nùàr. Yeé baá môn, bó nde ɲaá komo logó seér feh gwà; bó segé yíí keéh bú

teèn mé ndagá mene, bó kwaá njií bú doó toò Yeésò ké lètenè bò nùàr.

²⁰ Yeésò yeé ñene, ye temé boòn doóné né lom yoòr nyí ménâ, à ye nùà beên a: «Nùàr mò, bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

²¹ Bò njií-sòu mé bò Farisiên munó baá-re ye: «Nùà hên ye nyí né neì wa? À feh seên faá Càn nò weh né dé keì ndo wa? Nuaré déi né mé terrebe veên nùàr kulú sòòm wa? Né lom Càn.»

²² Yeésò yeé ñene múnò boòn né ménâ, ye bó a: «Bí ménâ munó né dé keì?

²³ Beé biì, taré kela né tueé ye: Bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn, wa né: wùò ter, gègòò wa?

²⁴ Bí kóo ye: ká doó doóné *Huaán Nùàr né mé terrebe veên kulú sòòm teèn.» À den cuù baá-re, ye nùà gule kuù doô a: «Mè ye wò a: wùò ter, wèh ndagá yeé, ndé á lo.»

²⁵ Nùà hèllè komo wuo ter toò bò nùàr doó sâ, weh ndagá seên, foon gò loô. À né go, à né Càn seén.

²⁶ Geí laré bò nùàr doó doóné. Veéh yila bó lè, bó né Càn teèn seén yií, ye: «Lan béh naâ mé njèh kèkèné ñené kuú.»

Bèh Leví yilâ

(Matíô 9:9-13; Mârk 2:13-17)

²⁷ Yeésò yuo kela ndo, à ñene njií nuaré déi né ké gwò bèh seé seên den den. Yilí seên né Leví. À né yeé kàgàlòn làmpôn weh. Yeésò ye bú a: «Yùò bèlè mè.»

²⁸ À vu lo bò njèh seên doóné, à yuo bele bú.

²⁹ Jomo sâ Leví ne haá Yeésò kùrmò ndo. Dàm bò mbeí mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò

nuaré dèi lé naá gii teèn, bó bó né bècénè yieé den.

³⁰ Bò *Farisiên mé bò nji-sòu boòn yeé ñene aá ménâ, bó yila mé bò mbòn Yeésò ndugó njiî, ye bó a: «Bí bò wèh-kàgàlòn lampôn bò mé bò vevenê bò yáb bècénè yieé bilí né dé kei wa?»

³¹ Yeésò yeé ñgweé aá ménâ, à ye bó a: «Bò beén bò né yeé mé koró nùà lèh kóó, dèn ñgwéh bò tetarê bò.

³² Mè hèn nde kuú naâ bò vevenê bò ká yoòr mò yilá njiî, te bó kweéh seér temé, dèn ñgwéh bò didilí bò.»

Bèh yáb joloò

(Matíô 9:14-17; Mârk 2:18-22)

³³ Bò nuaré dèi waà kwarè Yeésò ndo, ye bú a: «Bò mbòn Jân né yeé yáb jolo, bó né Càn dua; bò mbòn dé bò *Farisiên né yeé ménâ boó ndo. Boó né naàn mé bò dé yeé kó lom né yieé mé ñueé, bó jòlò ñgwéh wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Lòu mé bó sua yeé véh, mé si né doó samé den, bí nde né bò mbeí tueé ye bó a, jòlò yáb wa? Dé sâ ndóg.

³⁵ Mé njéh mene, bí kwá cieé dèi, mo bó ñgaá som aá bó sù fù beè, bó ndeè jolo ye boòn.»

³⁶ À den cuù mé kàn dèi ndo, ye bó a: «Nùàr cògò feê ñà wèh bèh, à lab dé cuùm mé njéh. Mo sam, à nde né cògò dé feê mbaá tená kuú; dé cuùm bú siè kòmò ndé ñgwéh ndo.

³⁷ «Bó tàgà mé kulu feê lè ñguú cuúme sì kwá bèh ndo. Mo sam, tàgà nde né jelá, ñguú keér,

mbè ber nde doó. Bó nde né be te mbè vu, bó vu be te nguú ndo.

³⁸ Mò bó baá mbè mé kulu feê si, bó bú si kwaá yeé lè nguú feê.

³⁹ Déi né cu teèn: mò nùàr ñueé meh gi aá mbè lô kèn, à mbè dé kìn gwàn ndé cú, à ye: beè nyî, mbè lô huom kela né kóó.»

6

Lùà lòu sòu kwalé yieé

(Matíô 12:1-8; Mârk 2:23-28)

¹ Lòu sòu déi bò Yeésò yeé baá te ñueh yolo go kelá, bò mbòñ seèn yila lùà kwalé weh, bó né segé yieé.

² Bò *Farisiên deen ndo, ye bó a: «Bóó né naàn mé *sóu beèh né yíín, bí né lùà lòu sòu kwalé yieé wa?»

³ Yeésò ye bó a: «Njií mé *Davîd nùà ñhè lé naâ bóó doô, bí née jáñé kè ñgwéeh ye wa? Lòu sâ cùè lé naâ bó bò nùàr seèn sie,

⁴ à yila nde te gwà Càñe, à nde jògo weh yáb mé bó lé kwaá lò naâ ké toò Càñ, à yieé, à haá njií bò nùàr seèn kèb déi, bó yieé ndo. Sâ bí né kóó ye, né yeé jolo, bò *ñgàñ sèmè yieé cegé yeé kóó.»

⁵ Yeésò den cuù ye bó a: «Bí kóó ye, *Huaán Nùàr né cieé sòu yógó.»

Nùà be ñemâ déi

(Matíô 12:9-14; Mârk 3:1-6)

⁶ Yeé baá cu loù sòu déi, Yeésò yila nde lè *gwà sòu, à né njèh teèn feh den. Nuaré déi lé naâ gwò sâ teèn, be gaâ seèn né ñemásé.

⁷ Sâ bò *njí-sòu mé bò *Farisiên né Yeésò mé ju taáb kwaá, ye mo à taré som nùà sâ loù sòu, te bó sie bú teèn.

⁸ Sâ Yeésò né gi múnò boòn kó ndo, ye nùà mé be ñemâ doô a: «Wùò njébá ter njolò bò nùàr.» À komo wuo ter ndo.

⁹ Yeésò ye bò nùàr a: «Mè bie njií né mé bí: Sòú bìi ye naàn wa? Ye loù sòu béh bó njèh bagaa wa, béh bó sér dé veên wa? Ye huom kela né nùàr loù sòu yili soom wa, dé nùàr wulá seêr wa?»

¹⁰ À né bó doó doón ke laré. À tueé njií mé nùà be ñemâ doô, ye bú a: «Nèbbè be yeè nebbè.» Nùà hèllè nebbé be ndo, be seèn taré yuo.

¹¹ Te bó yeé nde ñene njií baá-re ménâ, temé ñaâ bó lè, bó yila lètenè boòn bieé kuú, te bó kwa ceér felè Yeésò.

Bò mbòñ Yeésò yulà cùòb fà

(Matíô 10:1-4; Mârk 3:13-19)

¹² Lè cu sâ, Yeésò ñaá nde ké te tòre bèh Càñ duaà. À dua ñagá mé Càñ.

¹³ Yeé baá maánjògò, à yilá njií bò mbòñ, à balé weh yulà cùòb fà lètenè boòn, à yilá bó bò mbòñ tebê.

¹⁴ Lé naâ: Simôn; ye yilí seèn déi baá cu Piêr ma. Lé naâ mé André òm Piêr ndo, Jâk bô Jân, mé Filíp bô Bartelemî,

¹⁵ Matíô bô Tomâs, mé Jâk ñunà Alfê bô Simôn nuaá mé gwàn bèh dé mé bò kìn den felè bò loó bò doô,

16 bô Júdàs ñunà Jâk mé Júdàs Iskariô sàrnyé Yeésò.

Bò nùàr ñèh feèh, mé bò nùàr taré sòm
(Matíô 4:23-25)

17 Bó bó yeé suaga cuù aá ké te tòre, bó waà te bela. Sâ bò mbòn seèn déi ngún mé cili nùàr né doó bilí den. Bò déi yuoô ké Jerusalem mé bò loó déi lè tàbè Judê. Bò déi yuoô ké Tír bô Sídòn kwarè nòmò koô.

18 Bó nde giì bèn ngòr Càn sònò Yeésò ngweê, te à taré sòm bó ndo. Bòó mé lé naâ mé tándulu yoòr lé naâ giì lòu sâ taré yuo.

19 Nùàr doón né lom lege ndeé te bó kema kwa bú. Terreb déi lé naâ yoòr seèn yuo, né bó doón taré sòm ndo.

Bò saâm bò mé bò lilieê bò
(Matíô 5:1-12)

20 Yeé baá môn, Yeésò ke njií bò mbòn seèn ndo, ye bó a:

«Samésé né bí bò saâm bò; *Lò Càn né dé bìi.

21 Samésé né bí bòó mé né kènê mé cùè; bí nde né yieé fulu.

Samésé né bí bòó mé né kènê yueé; bí nde né ja wa.

22 Samésé né bí ndo, mɔ bò nùàr baá bí bunó, bó né bí faá bò mbaâ bò nɔ ke njií, bó né bí selé, bó né bí seb, ye bí né bò mbòn Huaán Nùàr fí.

23 Mè tueé bí, bí sàmè sér dé bìi cu sâ lòu, bí né tàbè dobo, ye sàgà bìi né ké te vulúu ngún ma. Bí té njeré déi múnò; né seé bòn, bò

tele boòn lé naâ bò *sòn-Càŋ bò faá bèh
mân bunó ndo.

²⁴ Bí bò lilieê bò, dé bì né seér gèr. Sàgà bì gi né
ngúlú sâ, bí sàgà déi ké toò kwà ndé cú.

²⁵ Bí bòó mé né jùjùòb kènê yieé, gèr né felè bì
teèn, ké toò bí né bò cùè bò.

Bí bòó mé né ja kènê kioó, gèr né felè bì teèn;
ké toò bí nde né mé yúé kwaré, bí nde né
mé kú vuagá kuú ndo.

²⁶ Gèr né felè bì teèn, mo bò nùàr doón né bí lòu
seén seér. Lòu sam, bò tele boòn lé naâ bò
sòn-Càŋ bò dé kòkòb ménâ seén ndo.»

Nùà bònò gwaân

(Matíô 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Yeésò ye bó a: «Bí bòó mé né ngòr mò
ngweé, bí gwàn bò bònò bò bì gwaàn, bí boó
seér bó bagaà.

²⁸ Mo bò nùàr né bí duagá, bí kúlú sér bó lòu.
Mo bó né bí jamé, bí dùà sér Càŋ felè boòn lòu
ndo.

²⁹ Mo nuaré déi né wò geí mbaá boó weh, kéh
cú bú geí kèb déi, à bo ndo. Mo nuaré déi né wò
cògò wagâ ngaá weh, húár há bílí bú mé cògò
suù yeè mene.

³⁰ Mo nuaré déi né wò njeré déi dua, há bú
teèn. Mo nuaré déi né wò njèh weh, té bú bié.

³¹ Bí bó mé bò nùàr faá bí ye bò nùàr a, bó mé
bí no.

³² «Mo bí gwaán lom né bòó mé né bí gwaán,
sâ neì seén bí vra nde né kóó wa? Ngweéh né

mene bò vevenê bò, bó né gi bò mbeí bòn gwaán komo wa?

³³ Mò bí bagaà bók njií lom né mé bók mé bók yeé bí bagaà, sâ beè biì né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi ménâ lètenè bòn bók kuú ndo wa?

³⁴ Mò bí huà haá lom né mé bók mé nde cu né bí huà haá, sâ beè biì né njèh kàm déi wa? Ngweéh né mene bò vevenê bò, bó né gi dé sâ lètenè bòn haá kuú ndo wa?

³⁵ Dé biì, bí gwàn sér bò bònò bò biì lòu, bí né bó bagaà bók seér. Bí há bò nùàr huà teèn. Mò bí baá bó haá, bí sòm temé teèn. Bí kók ye, bí nde né sàgà dé koò kwa. Càn mé né ké ter te vulúu, bí nde né bò nuna seèn naá. Lòu sam, à dé seèn né Càn húóm-temé felè bók mé né be seèn seb, à né Càn húóm-temé felè bò jélá-temé bò mene doón.

³⁶ Bí kó lóm bò nùàr jere, faá Tele biì Càn né yeé bí jere kók nò.»

Ju felè nùàr tená gòò
(Matíô 7:1-5)

³⁷ «Bí té ju felè bò mbaábiì mbaá téná gò, te Càn ju felè biì téná cú. Bí té nùàr dúágá, te Càn bí dúágá cú. Bí kúlú njí veèn bò mbaábiì doó, te Càn kulu sòm ye bò veèn biì lè seèn ndo.

³⁸ Bí há bò mbaábi teèn, Càn nde cu né bí haá; bó me kwaá cu nde né bí kàn déi, bó né baá, kèb déi né doó sueé kelá. Mòu mé bí né bò nùàr njèh teèn me haá doón, Càn bí me haá cu nde né teèn.»

³⁹ Yeésò si cu bó kàn déi, ye bó a: «Tácugó yeé

mbeí be dèrrè bèh; mɔ sam bô mbeí fà dɔ́ɔŋ nde né ké dòu lùgò vulú sue yilá.»

⁴⁰ À ye bó a: «Mbòŋ a, dèn méné naàn, à kɔ́ɔ táre kélá ŋgwéh mé ŋgàŋ. Kɔ loù mé mbòŋ weéh baá kèn, sâ à baá ye mé terreɓ faá ŋgàŋ nɔ.»

⁴¹ À den cuù ye bó a: «Mbeí mò, wò yeè tò mò nyurè dé njolò mbeí yeè ñene keéh naâ he, mé gùm ndilí toú dɔ́ɔŋ né wò njolò ŋgelá den, wò cí ñéné ŋgwéh wa?

⁴² Wò ye bú a: Mbeí nyî, kwá nyí ge sɔm wò tò mò nyurè njolò! Wò gùm ndilí toú njolò yeè ñéné ŋgwéh, wò bú tò mò nyurè njolò ge sɔm nde né naàn wa? Nùà lòbò-kàŋ, jògò mvúá sòm lógo ndilí toú dé njolò yeè; mɔ njolo ŋagá baá, wò ge sɔm ye nyure dé njolò mbeí yeè.»

Tou bô tàb seèn

(Matíô 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Tou dé bagaà tàb dé veèn wá bèh. Tou veèn tàb dé bagaà wá bèh ndɔ.

⁴⁴ Bó tou dé kàn ñene kɔ né mé tàb seèn. Mè tueé bí, kaáŋkaŋ máŋgòrè wá bèh. Nyie ngòbò màkpelân wá bèh ndɔ.

⁴⁵ Nùà bagaà lè né mé bò ñèh bebagaà, à cie sɔm keéh yeé bò ñèh bebagaà. Nùà veèn lè né mé bò ñèh vevenê, à dé seèn cie sɔm keéh yeé bò ñèh dé vevenê ndɔ. Bí kɔ́ɔ ye, sònò nùàr yuo kela yeé njií mé né lè seèn goón den.»

Gwà déi bô mbeí

(Matíô 7:24-27)

46 «Bí mè Nùà dueè, Nùà dueè, yilá kuú né dé keì mé bí sòn mò ngúngwéh wa?

47 Nuaá mé né ká yoòr mò ndeê, né ngòr mò ngweé, né ménâ bóó dóóh,

48 mè bú me njií nde né mé nuaá mé nde áá gwà seèn meé. À lé naâ bèh cu, à si maàh te kweêh, à me gwà. Loù sâ nòmò yuo, né gwà luú, gwà hèllè lé naâ ter njebá le. Lòu sam, nùà doó lé naâ teèn meé yíi.

49 «Nuaá mé né ngòr mò ngweé, à ménâ bó ngwéh, né faá nùà mé-gwà déi ndo; à dé seèn gwà me njií né te bàh tàbe mbaá, à maàh sì ngwéh. Nòmò yeé baá yuo, suú si njií gwà hèllè doó mvúób dé kèi cèn.»

7

Nùà seê kwaá-taâb déi taré sòm (Matíô 8:5-13)

¹ Yeésò yeé tueé gi áá bò nùàr njií hèn dóóh, à foon gò, à nde cu Kapernahûm.

² Ké teèn sâ, nùà seê kwaá-taâb bò Rôm bò déi lé naâ baán, à nde áá kuú dólé, à né lom huaán yíé-temê kwaá-taâb hèllè ndo.

³ Kwaá-taâb doó yeé nde ngweé njií njàgà Yeésò mân, à sòm bò kokoô bò déi lètenè bò *Jûf, à tema njií bó yoòr seèn; ye bó ndé júée Yeésò a: ndê taré sòm nyí nùà seê nyí teèn ma.

⁴ Bó wa, bó tueé Yeésò ndo, bó né bú bôh, ye bú a: «Nùà sâ né nùàr, ndé gàm bú teèn,

⁵ à né yeé béh bò Jûf gwaán, à lé bóó naâ kóó, te bó me ye *gwà sòu beèh ndo.»

⁶ Yeé baá mân, bó bò Yeésò yuo gò. Bó yeé nde áá kwarè lôô waá, kwaá-taâb doô tema njií bò mbeí seèn déi, ye bó ndé júée Yeésò a: «Dé koô, té yeé ká lô nyí mbaá ndé hómó kù, nyí nuaá mé wò nde né lô seèn yilá, wúlú ngwéh.

⁷ Wa nyí la ké yoòr yeé yùò kélá ná ngwêh dé cí ma. Kòmò njí cégé yeé lélán sòn, nde né nùà seé nyí taré som.

⁸ Nyí né kóó, ye bò kokoô bò né mé terreb teèn. Lòù sam, nyí né ka bò déi, bò déi né ka nyí. Nyí né mé bònj bò sóji beè. Mò nyí ye déi a: Ndé mân! à nde. Mò nyí ye cén déi a: Ndê! à ndeè. Mò nyí ye nùà seé nyí a: Bó mân! à bóó ka ménâ nág ndò. Mò né mân, túé cégé yeé lòù, nùà seé nyí nde né taré yuo ma.»

⁹ Te Yeésò yeé nde ngweé njií mân, hiím lô bú mé kwaá-taâb doô mbaá. À bele seér, à tueé njií mé cìlì nùàr jomo seèn, ye bó a: «Mè tueé bí, ká te tàbè *Iseràlà hên dónj, mè gèh ndèm hên teèn néné ngúngwéh.»

¹⁰ Bò tebé bò doô cu cu jomo ndò; bó wa, sà nùà seé doô taré yuo áá kèn.

Nunà ma kù déi ké Nàin

¹¹ Jomo sà Yeésò nde lè lôó déi, yilí lôó sà né Nàin. Bó bò mbònj seèn mé bò nùàr lé naâ kóó.

¹² Bó yeé nde áá lô yilá, bó bò tèb komô kwarè; lé naâ nunà ma kù déi lé kuú naâ kóó. Sà huaán gi lom né ka ma kù hèllè cén sà. Bò lôô bò ngún né kwarè bilí den.

¹³ Fehtoò beèh yeé nene áá ma kù doô, jere bóó bú njèh, ye bú a: «Té yúé!»

¹⁴ À kela nde yí kwarè tèb ndo, à kema njií be teèn. Bòó mé né tèb doô jogó, njebá le. À tueé njií mé komó ye bú a: «Huaán ndà, mè né wò yilá; wùò ter.»

¹⁵ Komó nyimé den ter ndo, duóóm cu sòn tueê. Yeésò haá njií bú mé meí.

¹⁶ Bò nùàr yeé nde nene njií ménâ, veéh bóó bó njèh, bó né Càṅ seén, ye: «Môn, *sòn-Càṅ dé koô baá ká doó lètenè beèh teèn.» Bó den cuù ye: «Càṅ baá bò nùàr seèn yon ke.»

¹⁷ Ngóg Yeésò kela baá-re te tàbè Judê doón, ngulí nde mé bò loó dé kukwarè mene.

Bò tebé bò Jân
(Matíô 11:2-19)

¹⁸ Bò mbòn Jân yeé ngweé aá bò njií mé Yeésò né bóó doón, bó nde Jân ménâ tueé njií ndo. Jân yilá njií bò fà déi teèn,

¹⁹ à tema njií bó yoòr Fehtoò beèh, ye bó ndé júée bú a: «Né bú mé béh né kela den doô wa, dé béh kèlà sèr nùà dé hiín wa?»

²⁰ Bó wa ké yoòr Yeésò, bó ye bú a: «Jân Bàptís tema njií naâ ye béh ndé júée wò a: Né wò mé béh né kela den doô wa, dé béh kèlà sèr nùà dé hiín wa?»

²¹ Sâ lòu sâ Yeésò né bò beén bò ngún taré som. Bò déi lé naâ mé yúlá yoòr, bò déi yoòr mé càṅ, bò déi njolo né cugó. Doón bó lé naá gii taré yuo.

²² Yeésò tueé njií mé bò mbòn Jân ndo, ye bó a: «Bò njií mé bí né néné mé bí né ngweé doón, bí ndé túé gí mé Jân ménâ, bí júée bú a: bò cùgò njolo bò baá njolo néné, bò gule kuú bò baá go,

bò beén veên bò né taré yuo bele, bò tándúg baá ngweé, bò komó baá lè cio nyimé yuo bele, bò saám bò baá Njàgà Bagaà ngweé ma.

²³ Nuaá mé temé yoòr mò sòm ngwéh wa, nde né samésé den ma.»

²⁴ Bò mbòn Jân sòm gò ndo. Bó yeé nde gi aá, Yeésò duóm ye bò nùàr njèh felè Jân tueé ñagâ, ye bó a: «Bí lé ké ya dueè nde ñenè naâ kei wa? Fu lé kobo jilí deén naâ gui wa? Háye ndo!

²⁵ Á, bí lé ké sâ ke deén naâ kei wa? Bí lé ñenè naâ nuaré déi mé cògò nyàgàm yoòr wa? Bòó mé né cògò nyàgàm su, mé né *wón yieé, bòn yuo yeé ké mbàm ndo.

²⁶ Á, ké ya dueè no, bí lé nde ñenè naâ kei wa? Lé naâ *sòn-Càn déi wa? Mè tueé bí, né sòn-Càn sâ bòn! Njèh cén, bí kóo ye, nùà dé sâ né sòn-Càn yogó kéh.

²⁷ Lòu sam, Jân dé seèn né nùà tebé mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá ye: Càn ye, nyí nde né nùà tebé nyí toò yeé temá njií, te à toó nyegé wò ceér.»

²⁸ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, bèh lo mé wón lo deén naâ, bó lo née nùà koò déi faá Jân no ñàr ngúngwéeh ye. Mé njéh mene, te *Lò Càñe né mene huaán dé maàn, à ham kela seér cu né kóó mé Jân.»

²⁹ Bòó mé weh yeé kàgàlòn làmpôn mé bò nùàr kókoó mbaá yeé baá ménâ ngweé, bó gwaàn ndo. Lòu sam, cu mé Jân lé naâ bó ñgòr Càñ tueé, bó lé naá gii gècèn Càñ teèn ngweé kóó; Jân lé naâ bó kou ndo.

³⁰ Bò *Farisiên mé bò *nji-sòu lé ceér Càn berón seér naâ kóó, bó nòmò Càn beè Jân kòu ngwéh.

³¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Bò cafanê bò den né faá kei wee? Bó felá né bò nèi wa?

³² Mè tueé bí, bó den né faá bò huaán mé né ké mbartógò vógó den nò; bò déi né mé bò mbeí tueé njií, ye bó a: Béh né mé térèm mbaá tuagá kuú, bí ngò ngwéh! Béh né mene bò bené kú-jerè genné, bí yúé ngwéh ndò! Bí ye: bó sà bá naàn wa?

³³ Wanón Jân Bàptís yeé waà, à sér yíé ngwéh, à mbè núé ngwéh, bí ye: À né mé tándulu yoór.

³⁴ *Huaán Nùàr yeé waà dé seèn, à yieé sér, à ñueé mbè, bí den cuù ye: Nùà hên kò lom né yieé mé ñueé; à né mbeí bò vevenê bò mé bò wèh-kàgàlòn lompôn bò mene!

³⁵ Mé njéh mene, mè tueé bí, bòó mé né bò ñunà Càn doón né gi dé boòn kónkón Càn ñené kóó, ye yila né teèn.»

*Yeésò ké gwò Simôn nùà *Farisiên déi*

³⁶ Nùà Farisiên déi yilá njií Yeésò ké gwò seèn bèh yáb yieé. Yeésò wa ké teèn ndò, bó bò nùàr baá yáb yieé.

³⁷ Sâ ma yòn yàgà déi né ló sâ teèn. Ma doô yeé ngweé ye Yeésò né te yábe ké gwò nùà Farisiên doô, à nde jògò sie mbémbón* kómó múmû beè, à nde ké teèn ndò,

7:37 7:37-38 Mat. 26:7; Mk. 14:3; Jân 12:3 * **7:37 7:37** Jue né mbémbón dé maàn mé bó kwe né taá. Yilí taá sâ né “albâtre”.

³⁸ à njobá nde mé kómó doô yí jomo Yeésò ké gulè seèn. À né yueé, à né bú yímé gulè yueé berré njií, à fɔ nemá som mé yúlí feèh seèn. À kumó síe bú gule ndɔ, à waá njií bú kómó múmû jògò teèn.

³⁹ Nùà Farisiên doô yeé nde ɲene njií ménâ, à duóóm ké lè seèn munó den ye: mo nùà hên sé la né *sòn-Càɲ dé gécên bòn, à sé la naâ gèh dé mé ma hên den nê ɲené kɔó, ye né ma yòn yàgà; à sé la gwàn ná ɲgwêh dé ma hên kema bú mé be.

⁴⁰ À yeé baá ménâ munó den, Yeésò yilá bú ndɔ, ye: «Simôn, mè nde né wò njeré déi bieé.» Simôn ye bú a: «Bíbieè, Nùà fèh-ɲèh.»

⁴¹ Ye Simôn a: «Nuare déi lé naâ nùà fà hùà bele; déi kám yuií tîn, déi kám yulà tîn.

⁴² Bó fà doón, bó gwòm kòmò ɲgwéh. Nùà doô yeé ɲene aá môn, à yilá njií bó ká toò seèn fà doón, à ye bó a: Bí kwá ló á hùà doô môn, bí té bìi mè gwòm cú ma. Mo né môn Simôn, beè yeè dé heè vra kela nde né nùà doô kɔó wa?»

⁴³ Simôn ye bú a: «Mè ye kɔ ɲgweéh, nde né nuaá mé hùà dé seèn maga kela né kɔó doô wa?» Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yíí né teèn.»

⁴⁴ Yeésò bele seér ndɔ, ke njií ma doô, tueé njií mé Simôn, ye bú a: «Wò né ma hên ɲené wa? Mè la naâ ká gwò yeè yilá, wò mè nòmò gule yagaà há ɲgwéh; ma hên yueé berré yaga mè gule mé yímé njolò seèn, à fɔ nemá cu mé yúlí feèh seèn ndɔ.

⁴⁵ Wò la yeè mè bíé nyégé ná ɲgwêh; à yeé waà dé seèn, à kɔ lom né mè gule kumó den, à

né mè bieé nyegé.

⁴⁶ Wò mè kómó felè túán nji ná ngwêh; à mè dé seèn gulè waá naâ kómó múmû.

⁴⁷ Mè tueé wò: gèh gwaân mé ma hên né mè feh keéh hên né tueé ye bó naâ dàm bò veên seèn doónj doó kulú njií. Mò bó veên nùàr kulu sòm lom né kèb cén, nùà sâ bó gwaân lom nde né kèb cén ndo.»

⁴⁸ À yeé tueé gi aá mân, à tueé njií mé ma doô ndo, ye bú a: «Bò veên yeé gi aá wò mé njéh kèn.»

⁴⁹ Bòó mé bó bó naâ gwò sâ bèh yâb yila baá-re lè bòn ndugó beleè ye: «Nùà hên yuoô he, mé à ye nùàr a: bò veên seèn gi aá bú mé njéh kèn wa?»

⁵⁰ Yeésò tueé njií cu mé ma doô, ye bú a: «Wò né temé cén yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé bá-re.»

8

Bò véh mé né jomo Yeésò

¹ Jomo sâ Yeésò nde bele lè loó kokoô mé loó tetôôr ndo, à né ngòr Càn teèn tueé, à né Njàgà Bagaà felè *Lò Càn se. Bó bò mbòn seèn yulà cùòb fà lé naâ koó.

² Bò véh déi lé naâ bó jomo ndo. Bò déi, à lé naâ bó càn yoòr kwógó sòm, à taré sòm bò déi lòu. Lé naâ Marí mé bó yilá né Marí Magdalâ; bò càn tándulu téhbeh lé dula yuo kelà naâ lè seèn.

³ Déi lé naâ Sòsánà bô Jâne veèh Cusâ; Cusâ sâ lé naâ nùà koô te seé mgbè *Herôde. Bò véh kókoó mbaá lé naá cuù jomo bòn teèn ndo, bó né bele mé bò njeré déi beè beè, te bó gam beh bò Yeésò mé njéh.

Kàn felè nùà vú-gèh

(Matíô 13:1-9; Mârk 4:1-9)

⁴ Bò nùàr né lè loó dé kàn mé dé kân yuoô, bó né ká yoòr Yeésò bilí ndeê. Cìlì nùàr yeé baá doó, à si bó kàn, ye bó a:

⁵ «Nuaré déi lé ndeè naâ ké ñueh bèh gèh vuù. À yeé baá vuù, kèb déi sue le ceér dueè. Bò nùàr né gulè dobó keéh, bò non né gwaré yieé ndo.

⁶ Kèb déi nde sue yila te kèrré taâ. Yeé ba baá, ñema yuo cu. Lòu sam, nòmò lé bèh sâ ná ngwèh.

⁷ Kèb déi nde sue yila lètenè bò ngobó dedu-anê, ba yuo ndo. Yeé baá kulá, bò ngobó hèllè lané wula som bó.

⁸ Kèb déi nde sue yila dé seèn bèh tàbè bagaà, ba yuoô, kula, wa tàb ngún.» À yeé tueé gì aá ménâ, à logò njií ké ter ye bó a: «Nuaá né mé tie dé ngweê, bú a, ngwé nyégé ngòr hên bagasé.»

Yeésò ngòr te kàne si keéh né dé kei?

(Matíô 13:10-17; Mârk 4:10-12)

⁹ Bò mbòn seèn bie bú kwòm kàn sâ ndo.

¹⁰ À ye bó a: «Dé bìi, ngòr felè *Lò Càṅ mé Càṅ lo naâ lòu leér kwaá doó, Càṅ né bí ceér feh te bí ngweé komo. Dé bò déi, ko bó si keéh bó lè

kàne, te bó ke den dé keè, bó ɲéné cú; te bó fela den dé felâ, bó ɲgwé kó cú ndo.»

Kàn nùà vú-gèh seè

(Matíô 13:18-23; Mârk 4:13-20)

¹¹ Yeésò ye bó a: «Kàn sâ né mân: Gèh yaàb né ɲgòr Càn.

¹² Gèh mé lé naà lè kpon ceér-e sue le doô né bòó mé né ɲgòr Càn ɲgweé, *Sátàn waà, luaga som cu bó lè; te bó temé teèn kwá ɲí cú, te bó yìlì yùò cú ndo.

¹³ Bòó mé né te kèrré taà doô, né bòó mé né ɲgòr Càn ɲgweé, bó gwaán nyegé mé vógó-temé mene. ɲèh cén, jɔgɔb lè bòn yí ɲgwéh, bó gwaán lom né cuúr cén mbaá. Mo gèr baá bó kema, bó cuaré yuo cu.

¹⁴ Bòó mé né lètenè bò ɲgobó deduanê sue yilá doô né bòó mé né ɲgòr Càn ɲgweé, ɲèh cén, bó né mé *wón nyamé le, bó né ɲgùlù wón fón, bó gwaán seér né wón yieê. Sé yeé baá môn, bò ɲèh hèllè karé wula som ɲíi ɲgòr Càn lè bòn ndo, tàb le kpon.

¹⁵ Bòó mé né dé bòn bèh tàbè bagaà sue yilá, né bòó mé né ɲgòr Càn ɲgweé, bó né mé temé cén sie huóm, bó né yoló, tàb né teèn yuo.»

Kàn dèi mé lâm

(Matíô 4:21-25)

¹⁶ Yeésò ye bó a: «Bó lâm mògò bèh, ye te bó kibí kwaá ka sòò mé ka ndagâ. Bó lâm mogo seér né te bó tuú ɲíi yí te sùgo, bò nùàr yilá gwò, bó ɲene njolo mé ɲéh.

17 Mè tueé bí, bò njií mé né bèh cibì dɔ́ɔ́ɔ́ nde gi né cie ɲené le; bò dé bèh lèrrèb ɲené yuo kela gii bèsónè ndo.

18 «Sâ mɔ bí baá ɲòr Càɲ ɲgweé, bí ɲgwé nyégé bagasé. Bí kóɔ ye, nuaré déi nde gi né mé ɲjéh lè deí, bó haá sagá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé ɲjéh lè sam nde ɲgweéh; né mene dé maàn mé à né munó ye nyí né mé ɲjéh dɔ́ɔ́ɔ́, bó nde né bú lè horó sɔm.»

*Mei Yeésò mé bò òm Yeésò
(Matíò 12:46-50; Màrk 3:31-35)*

19 Mei Yeésò mé bò òm Yeésò lé naâ yòr Yeésò ndeé, bó wa, sâ bò nùàr yuú tena baá toò, bó ceér kwà ɲgweéh.

20 Bò nùàr tueé keéh ye Yeésò a: «Meí yeè bó bò òm yeè né wò yí cie ke den.»

21 Yeésò ye bó a: «Meí mò mé bò òm mò né seér bòò mé né ɲòr Càɲ ɲgweé, mé né ménâ bòò ndo.»

*Fu tarê pam hunê
(Matíò 8:23-27; Màrk 4:35-41)*

22 Cieé déi Yeésò bó bò mbòn seèn nde yila lè kɔme, à ye bó a: «Béh nde tub kèb yágà.» Bó yuo gò ndo.

23 Bó né ka ndeé, bó wa beré déi, lóm sie bú. Tètèi sam, fu baá kobó taré, né nòmò lè kɔme piém njií den, kɔm baá yuú. Yeé nde aá jím,

24 bó ɲgoró nde yí kwarè seèn, bó nyimé bú, ye bú a: «Dé koô, dé koô, béh nde aá kum le!»

À nyimé yuoô, à pam fu bô nômò; bó huné, pón die dùà.

²⁵ À ye bò mbòn a: «Ndèm bìi baá he wa?» Veéh kwaá njií bó be yoòr ndò, hiím yɔgɔ bó dé tueê. Bó yila lètenè bòn tueé kuú ye: «Nùà hèn né nèi? Kè kú: né mene fu, né mene nômò, bó né sòn seèn ngweé!»

*Nuaré dèi mé càŋ tándulu yoòr taré sòm
(Matíô 8:28-34; Mârk 5:1-20)*

²⁶ Bó sela yuo kela te tàbè bò Jerasénè, sâ Galilé né kèb kân.

²⁷ Yeésò suaga die doó. À yeé ke, nùà lô dèi baá ká yoòr seèn ndeê. Nùà hèllè yoòr né mé tándulu. Dàb baá teèn mé à né luŋturu mbaá yon go, à gwò cèr ngwéh, à cer yeé ké màsou.

²⁸ À yeé nde ñene njií Yeésò mân, à si kénj, à komo die nde doó ka seèn, à tueé njií ké ter, ye bú a: «Yeésò Nùà Càŋ terrèb, bèlò né lè keé-re wa? Kúkùr yeè, té mè gèr fèh.»

²⁹ Sâ Yeésò la baá càŋ yí lè seèn paám, ye te à yuo kelà lè seèn. Lòu sam, cu doónj tándulu né yeé nùà hèllè seé weh. Mo baá bú seé weh, kò bó kaga bú be mé yuií lòn, bó colo kwaá bú lè fògò; mé njéh mene à né yeé bò yuií hèllè tené sòm, bò tándulu lu njií bú ya dueè.

³⁰ Yeésò yeé pam gi aá tándulu, ye nùà hèllè a: «Yilí yeé né nèi wa?» Ye Yeésò a: «Yilí mò né: Bilí bó.» À yilá kwaá né yilí seèn ménâ felè bò càŋ tándulù ngún mé bilí den né lè seèn doó.

³¹ Bò càŋ hèllè bɔŋ Yeésò ndò, ye bú a: «Té béh ké te lege ngobè kùm njí.»

³² Cu sâ bòn ñguiân né yab ké cueè tòr yieé den; bó né teèn ñgún. Bò tándulu hèllè bòn Yeésò te bó nde yila den seér ké là bò ñguiân. Yeésò gwaán ndo.

³³ Bó durá yuo kela baá-re là nùà hèllè, bó nde yila nde là bò ñguiân. Bò ñguiân kem ñar suagà ké cueè, bó sue yila nde ké te tube, bó kum le dùà.

³⁴ Bò tèn ñguiân yeé nde ñene ñjii mân, bó fón doo ndo, bó nde bò nùàr ké lo mé kè kèbè mene tueé wellè.

³⁵ Bò nùàr yeé ñgweé aá ménâ, bó bilí nde teèn, ye te bó nde ñjii mé la naâ bóó sâ ñené ndo. Bó wa, sâ nuaá mé bò càñ la kem yuoó naâ là seèn doo né ké ka Yeésò mé cògò yoòr den den. À taré yuo aá kèn. Veéh bóó bó ñèh.

³⁶ Ñjii mé la kelà naâ yoòr nùà hèllè te à nde ye taré, bóó mé la naâ ñené doón tueé nyegé cu bò mbeí.

³⁷ Yeé baá ménâ, bò nùàr te tàbè bò Jerasénè doón, veéh bóó bó ñèh, bó ye Yeésò a: «Kúkùr yeé, yùò là tàbè beèh yuoò.» Yeésò ñaá yila cu kòm ndo. À yeé baá mé gò,

³⁸ nùà mé bò tándulu naâ bú là doo bòn bú, te bó bú nde. Yeésò berón, ye bú a:

³⁹ «Ndé dèn sér á ké lo yeé, wò tueé bele bò nùàr ñjii mé Càñ la naâ felè yeé bóó doón.» Nùà doo yuo baá-re doó sâ ndo. Ñjii mé Yeésò naâ felè seèn bóó keéh doón, à né loó mé ñèh beè yon sie, à né bò nùàr saán go.

Nunà Jàrus bò ma mé lé naâ cògò Yeésò kema (Matíô 9:18-26; Mârk 5:21-43)

40 Yeésò yuo cuù kèb yágà, à cu cuù, sâ cili nùàr né bú kela den. À yeé waà baá, bó vra bú.

41 Nùà koô *gwà sòu déi waà ndò; yilí seèn né Jàrûs. À cemmé nde ka Yeésò, à bɔŋ bú, ye te à nde ké lo nyí.

42 Sâ huaán gi lom né ka bú cén sâ, né dé vèh, à baá mé nyèmà yulà cùòb fà, à nde aá kuú dolé. Yeésò yuo gò ndò. À né ndeé, bò nùàr né bú baré ɲeí.

43 Sâ ma déi né doó sâ teèn; baá nyèmà yulà cùòb fà húóm né bú yoòr yuo den. Nuaá mé né beén sâ lo komo teèn sam.

44 Yeé baá mân, à ɲgoró nde yí jomo Yeésò, à kema weh sòn cògò seèn. À yeé baá kema, húóm tené bú yoòr ndò.

45 Yeésò bie ɲjii ye bò nùàr a: «Nei mè kema né kóó?» Nùà kàn ye nyí sam. Piêr ye bú a: «Dé koô, bò nùàr faŋ sela baá, bó baré né wò lòu.»

46 Yeésò ye bú a: «Nùà sâ mè kema naâ mé be. Terreb mò kèb déi naâ yoòr mò yuo.»

47 Ma doô yeé kò aá ye, nyí lèr kòmò ndé cú, à ndelé ndeé ká toò Yeésò ndò, à die nde ka seèn, à se bú kwòm mé à la kemá naâ bú mé ɲjéh, à bú se gi toò bò nùàr doó sâ, à tueé cu bú gèh dé mé beén seèn la naâ gií ndò.

48 Yeésò ye bú a: «Huaán mò, wò né lom temé cén yoòr mò kwaá ɲjii, wò taré yuo aá kèn. Ndé bá-re.»

49 Yeésò née seèn mé ma doô tueé den, tóm waà ndò, ye Jàrûs a: «Ŋuna yeé kuú aá ma. Té yeé Nùà fèh-ɲjèh mbaá kì kú cú.»

⁵⁰ Yeésò yeé ngweé aá ménâ, ye Jârûs a: «Té vèh, kwá nji lòm ndèm mé mè; ñuna yeè nde né taré.»

⁵¹ Bó yeé wa baá ké lo Jârûs, Yeésò yíin bò nùàr doón gwò yilâ, gi cegé bó bò Piêr, mé Jân bò Jâk, mé bò tele bò meì huaân.

⁵² Sâ bò nùàr baá huaân yueé, bó né mbà genné den. Yeésò deên ndo, ye bò nùàr a: «Bí té yúé. Huaân njeré dèi kú ngwéh, à cer né lóm.»

⁵³ Te bò nùàr yeé nde ngweé njií ménâ, bó kem sue bú yoòr mé séb. Sâ bó ko gi aá ye huaân doò kuú aá kèn.

⁵⁴ Yeésò ko lom né dé seên huaân be ter sie njií, à né bú yilâ, ye bú a: «Huaân mò, wùò ter!»

⁵⁵ Huaân doò nyimé yuo ndo, à yila cu hueè, à komo wuo ter. Yeésò ye: bó fón há bú yáb.

⁵⁶ Geí lo tele bò meì mbaá. Yeésò luom bó ndo, ye bó a: «Bò njií mé naâ kelá hên, Càn a bó bí tueé nuaré dèi.»

9

Bò yulà cùòb fà bò ké cie temá njií

(Matíô 10:5-15; Mârk 6:7-13)

¹ Cieé dèi Yeésò lé naâ bò mbòn yulà cùòb fà yilâ bilí, à jege haá bó terrebe, te bó kwogo som bele bò nùàr càn tándulu yoòr, te bó taré som bele bò beên bò ndo.

² Ye bó a: «Bí ndé *Lò Càn se, bí né bò nùàr taré som bele.

³ Bí té njeré dèi beè wèh siè: né mene cùgò mé ba, né mene yáb, né mene kàgàlòn, bí té beè wèh siè. Nùà kàn a, té cògò suù fà wèh siè ndo.

⁴ Bèh dɔ́ɔŋ mɔ bí wa, bó feh bí bèh cèrrè, bí dèn lòm gwò sâ, bí té beré déi ndé sèr. Mɔ bí cer wulu baá, bí yuo.

⁵ Mɔ bí wa beré déi, bò nùàr bí wèh ɲgwéh, bí yùò kwá ló bó ɲɔ́ɔŋ. Mɔ bí baá ló sâ yuo, bí kàrè sòm gí fùfú lóó sâ gulè bìi karè, te duòòm bó toò tueé kwaâ.»

⁶ Bó yuo gò ndɔ, bó nde bele lè ló mé ló, bó né Njàgà Bagaà se yɔŋ, bó né bò beên bò bèh dɔ́ɔŋ taré sòm bele ndɔ.

**Herôde baá seé cer*

(Matíô 14:1-12; Mârk 6:14-29)

⁷ Sâ njií mé né kelá dɔ́ɔŋ, mgbè Herôde lé naá gii ɲgwéé, né bú seé weh. Lòu sam, bò nuaré déi lé naá tueé ye: né Jâŋ Bâptîs dòu komo yuo cuù né kɔ́.

⁸ Bò déi ye, né *Elî kar waà né kɔ́; bò déi ye: né *sòn-Càŋ déi lètenè bò léi jògò bò dòu komo yuo kelà né kɔ́.

⁹ Herôde dé seèn ye: «Dé Jâŋ, ɲgwééh mè lé naá bú feh tená sòm mà. Dé mé njàgà seèn né ɲgulí hèn né cu neì?» À yila baá-re ceér fɔ́ɔn, ye kɔ nyí ɲene baá Yeésò ndɔ.

Bò nùàr kám tîn koô

(Matíô 14:13-21; Mârk 6:30-44; Jâŋ 6:1-14)

¹⁰ Bò mbòn tebê Yeésò cu cuù ndɔ, bó tueé bú njií mé bó lé boó keéh naá dɔ́ɔŋ. À yéé ɲgwéé gí aá, à weh bó lélán boòn, bó bó nde lè lóó déi, yilí lóó sâ né Becaida.

¹¹ Bò nùàr yeé ɲgweé aá ménâ, bó kem bele bó jomo. Bó yeé waá baá, Yeésò sie nyegé bó, à duóm bó Lò Càn seè. À taré sòm bele cu bò beén bò ndo.

¹² Lou yeé yuom aá, bò mbòn yulà cùòb fà doô ɲgoró nde kwarè seèn, bó ye bú a: «Bèh hên né ká jomo kela. Wò sé la kwa lo bò nùàr cu cu jomo bèh cèrrè lelò fónn beleè, te bó fónn yieé keéh yáb teèn.»

¹³ Yeésò ye bó a: «Bí há bó yáb kóó.» Bó ye bú a: «Béh beè né cegé mé breêd tîn, mé ɲgò fà té fá. Wò ye te béh nde dàmm nùàr hên doón yáb lòu ɲge haá wa?»

¹⁴ Sâ lètenè bò nùàr sâ doón, bò siíb lé naâ ɲèh kám tîn. À ye bò mbòn a: «Bí júee bó a: bó dèn ndé gí doó, bó dèn bèlè yulà títîn, yulà títîn ma.»

¹⁵ Bò mbòn tueé ɲjii bó ndo, bó den bele baá-re méménâ.

¹⁶ Yeésò weh breêd tîn mé ɲgò fà doô, à ke ɲjii njolo ké te vulúu, à dua Càn teèn, à kolé haá ɲjii mé bò mbòn, te bó geé haá mé cili nùàr.

¹⁷ Doón bó yieé fulu gi, ndilí le. Bó ɲuaán, yuú cu sògó yulà cùòb fà.

Ngòr Piêr felè Yeésò

(Matíô 16:13-19; Mârk 8:27-31)

¹⁸ Cieé dèi Yeésò lé naâ ké bèh ndón-ndòn Càn dua; à lé naâ mé bò mbòn jomo. À bie ɲjii ye bó a: «Bò nùàr ye, mè né neì wa?»

¹⁹ Bó ye bú a: «Bò dèi ye wò né Jân Bàptîs; bó dèi ye wò né *Elî, bò dèi ye né *sòn-Càn léi jògò

déi komo yuo cuù né dòu kɔ́.»

²⁰ Ye bó a: «Á bí nɔ; bí ye mè né neì wa?» Piêr ye bú a: «Wò né *Nùà Còŋ mé naâ beè Càn.»

²¹ Yeé baá môn, Yeésò luom bó ndɔ, ye bó a: «Càn a bó bí tueé nuaré déi.»

²² À den cuù, ye bó a: «Kɔ *Huaán Nùàr nde dàmbò gèr ñenè laré. Bò kokoô bò loô mé bò *ngàŋ sèmè dé kokoô mé bò *njí-sòu dɔ́ŋ, nde gi né bú ngoón, te bó wula som bú wulà. Lè cieé tagàre à nde cu né lè cio komo yuo ndɔ.»

*Naàn mé nùàr bele nde né jomo Yeésò
(Matiô 16:20-28; Mârk 8:34-9:1)*

²³ À tueé njií mé bò nùàr dɔ́ŋ ndɔ, ye bó a: «Nuaá mé ye nyí gwaán né jomo mò beleè dɔ́ŋ, kɔ à ngoŋ feh seèn, cieé dɔ́ŋ à né toú gèr seèn mbiín weh, à né mè jomo bele, sâ ye.

²⁴ Mè tueé bí: nuaá mé gwaán né yòŋ seèn mé feh seèn yili som, nde né bú leér loó; nuaá mé né dé seèn cio felè mò ngoón seér, nde né yòŋ seèn yili som.

²⁵ Njií mé gam nde né nuaá mé né ñjèh ká lè wónje dɔ́ŋ kwa laré te yòŋ seèn nyoló le teèn, né kei wa? Ndóg, teèn sam.

²⁶ Mɔ nuaré déi yaáŋ mè, yaáŋ ngòr mò, sâ loú mé mè *Huaán Nùàr nde né teèn *sum waâ, mè sum waà nde né lètenè bò cili Càn mé terreb Tele mò yoòr, loú sâ mè nde né nùà hèllè yaáŋ som ndɔ.

27 Mè né tueé ye bí a, mé bí nde doón kuú gií, sâ bò dèi lètenè bìi hên ñene aá *Lò Càn mé njolo.»

*Yeésò bèh yo kweéh seér
(Matíô 17:1-8; Mârk 9:2-8)*

28 Yeésò yeé tueé som aá, boó cu ñhèh cieé téhbeh, mé téndelé à weh Piêr mé Jân bô Jâk, bó bó ñaá nde ké felè tòr bèh Càn duaà.

29 À yeé baá Càn dua, kuún seèn kweéh seér ndo, bò cògò yoòr seèn doón ña seér gi bò dé wuwulê, wula querré seér lòu.

30 Bò nuaré dèi kar yuo kela toò seèn fà, bó bó né njeré dèi tueé den: lé naâ Músi bô *Elí.

31 Bó lé *sum yuo kelà naâ lòu. Bó bó tueé den né felè cioò mé à nde né ké Jerusalem kuú, te seé seèn jege doò.

32 Sâ Piêr bó bò mbeí la kuú loóm aá dé boòn lóm dé kuú. Bó yeé nde nyimé yuoô mân, bó ñene ñjií lom aá Yeésò yí te *sùsùm seèn, mé bò nuaré dèi fà kwarè.

33 Bò nùà fà doô yeé nde aá yuo, Piêr ye Yeésò a: «Dé koò, kwá béh den le ko hên, béh sie pàgà tagár, dé yeé cén, dé Músi cén, dé Elí cén ndo.» Sâ Piêr tueé nderré weh né mbaá.

34 À yeé baá sònò mân tueé den, bègè dèi suagà ter, ka sie bó beè. Bò mbòn doô yeé surí le aá teèn ménâ, veéh boó bó ñhèh.

35 Hueh dèi né yí lètenè bègè sâ ngulí den ye: «Hên né Nuna mò, mè som kwaá né bú, bí ñgwé gí sòn seèn.»

³⁶ Hueh doô huné ndo. Bó yeé ke, Yeésò le cu aá mé huún. Bò mbòn huné lo lè bòn nón mênâ; njií mé bó la naâ doón nené gií, bó mé nuaré déi cu sâ túé ngwéh.

*Huaán déi mé càŋ tándulu yoòr
(Matíô 17:14-18; Mârk 9:14-27)*

³⁷ Cieé naga bó suaga cuù. Sâ bò nùàr kókoó mbaá baá yoòr Yeésò ndeê, bó bó kwaré le ndo.

³⁸ Nuaré déi loŋo njií ké ter yí lètenè bò nùàr, ye Yeésò a: «Kúkùr yeè, Nùà fèh-njèh, huaán gi lom né ka mè cén hên, kè nji yeè mè bú njolo yoòr teèn;

³⁹ à né mé càŋ déi yoòr teèn, mo baá bú ñaâ, à keŋ go mbembaá, né yeé bú jilí taré dé gècên, fuú né bú sònò yuo, càŋ hèllè né-re bú nu den. Ko huaán njogó gi aá, à yi ye bú.

⁴⁰ Mè la naâ bò mbòn yeè bòn, te bó kwogo som bú, né bó taré yogó.»

⁴¹ Yeésò deên ndó, ye: «Jue ka bí bò dúágá-tie bò, mé jéré-temé biì sâ! Hên, béh bí née cu-re heèh wa? Mè bí seŋ den cu nde né heèh ndo wa? Wèh ndê mé huaán sâ kán.»

⁴² Huaán doô yeé nde aá kwarè Yeésò waá, tándulu hèllè nela si njií cu baá ye-re bú doó mé terreb. Yeésò pam kwogo som bú yoòr huaán doô ndo, à taré som bú, à haá njií cu bú mé tele.

⁴³ *Sùsùm Càŋ sie laré bò nùàr doó doón, bó né teèn hiím den.

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm fà
(Matíô 17:22-23; Mârk 9:30-32)*

Sâ bò njií mé Yeésò lé boó giì naâ doónj née den ka bò nùàr geí loó ye. À tueé njií cu mé bò mbòn seèn, ye bó a:

⁴⁴ «Kèné bí ngwé nyégé bagasé: *Huaán Nùàr nde né beè bò nùàr yilá.»

⁴⁵ Bò mbòn ngwé kó ngwéh, njeré déi lé ndegé yɔgɔ naâ bó lòù. Bó mé Yeésò bié njí ngwéh ndo, veéh lé naâ bó sie yɔgɔ.

*Dé koô lètenè bò mbei
(Matíô 18:1-5; Mârk 9:33-37)*

⁴⁶ Bò mbòn duóm baá-re lètenè boòn saán kuú, te bó ɲene kɔ nuaá mé né dé koô teèn.

⁴⁷ Yeésò yeé ɲene múnò boòn né ménâ, à weh njebá kwaá huaán déi ká toò seèn,

⁴⁸ ye bò mbòn a: «Nuaá mé né huaán hên felè mò sie nyegé, sie nyegé né mè; nuaá mé né mè sie nyegé, sie nyegé né Tele mò mé lé temà naâ mè ndo. Bí kóo ye, lètenè bìi nuaá mé né huaán maàn doónj, dé koô né seér bú.»

*Mɔ nuaré déi bí bònò ngwéh, sâ à né jomo bìi
(Mârk 9:38-40)*

⁴⁹ Jân deên ndo, ye Yeésò a: «Dé koô, béh la naâ nuaré déi ɲené, à lè bòn beèh sam, à né bò tándulu kwɔgɔ, à bó kwɔgɔ den né mé yilí yeé; béh la naâ bú yín.»

⁵⁰ Yeésò ye bú a: «Bí té bú yín. Mɔ nùàr bí bònò ngwéh, sâ à né jomo bìi.»

*Lɔɔ déi lè tàbè *Samarí mé lé naâ Yeésò berónj*

51 Sâ cu mé Càn nde aá Yeésò ké te vulúu weh njií, ndeè aá wulú. Yeésò ye kò nyí wa baá ké Jerusalem ndo.

52 À tema keéh baá-re bò tebé bò toò. Bó yuo gò, bó wa lè loó déi te tàbè Samari, te bó nyegé kwaá bú bèh teèn.

53 Bò loó bò yeé ngweé aá ye, bó sâ nde né ké Jerusalem mân, bó bó siè nyégé cú.

54 Bò mbòn seèn Jâk bô Jân yeé nene aá ménâ, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, kwá béh bie njií we suagà ké te vulúu ngie som bó wa?»

55 Yeésò bele seér ndo, nde bó.

56 Bó bó fón gò, bó nde ser lè loó déi.

*Bòó mé gwaán né jomo Yeésò beleè
(Matíô 8:19-22)*

57 Bó yeé baá ceér dueè, nuaré déi ndeè ye Yeésò a: «Wò nde mene he, bélò nde né kóó.»

58 Yeésò ye bú a: «Hên bò nyam bòn né mé gbàn, bò non mé fulu ndo. Kóó ye, *Huaán Nùàr dé seèn mé bèh cèrrè teèn sam.»

59 Jomo sâ, à tueé njií mé déi, ye bú a: «Bèlè mè.» Dé sâ ye bú a: «Dé koô, kúkùr yeè, kwá mè ndeè furú som tele mò ye.»

60 Yeésò ye bú a: «Kwá ló bò komó nde furú bò mbeí bòn kóó. Ndé dé yeè bò nùàr *Lò Càn se nyegé.»

61 Déi den cuè ye Yeésò a: «Dé koô, mè nde né jomo yeè bele. Kúkùr yeè, kwá mè nde jògò bie wellê bò nùàr mò ye.»

⁶² Yeésò ye bú a: «Mè tueé wò, nuaá mé né boór kieé, né njolo jomo ke tená njií, dé seèn nùà seê Lò Càn wúlú ngwéh.»

10

Yeésò mé bò mbòn yulà téhbeh cùòb fà

¹ Jomo sâ, Fehtoò beèh balé som cu bò mbòn déi yulà téhbeh cùòb fà ndò, à tema keéh bó toò fèfà fèfà, te bó nde te loó hihiné mé à nde né teèn ndeé ndò.

² Ye bó a: «Yab bolé lom né ngún. Njèh cén, bò seê bò mé nde né ká lo kwaá bilí njií màgà ngwéh. Bí bòn nùà njèh bòn, te à tema njií bò seê bò teèn, te bó kwa bilí njií bú mé njéh ká lo.

³ «Bí ndé-re. Mè bí hên yi njií né faá bò huaán sòrngaan lètenè bò ngùì nò.

⁴ Bí té njeré déi beè wèh siè: né mene kàgàlòn, né mene ba, né mene débágá, bí té beè wèh siè. Bí té nuaré déi ceér dueè njéba bíé gò.

⁵ Mò bí nde aá gwò nuaré déi yilá, bí jògò júée bò gwà bò a: Kùsèm, dólê a dèn mé bí ma!

⁶ Mò nùà bagaà déi né gwò sâ teèn, sâ dólê bìi nde né felè seèn den. Mò sam, bí jógó yuò cú mé dólê bìi.

⁷ Mò bí baá gwò sâ, bí dèn lè teèn, bí yíé, bí núé dèn bò njií mé bó haá né bí dón gwò sâ. Bí kóo ye, nùà seê yieé né mé seé seèn. Bí té gùgwò lób ndé bèlè.

⁸ «Mò bí wa lè loó déi, bó né bí teèn sie nyegé, bí yíé lòm ká bò njií mé bó né bí haá.

⁹ Bí táaré sòm bèlè bò beên bò lo sâ tarè, bí júée bò loô bò a: Càn baá mé Mbàm seên ká kwarè boòn si ndeê ma.

¹⁰ «Mò bí wa lè loó déi, bó bí teên wèh ngwéh, bí ndé ké mbartogô, bí júée bò loô bò a:

¹¹ fufú loó boòn sâ ma, bú a, ndé cú mé bó, à té béh gulè mbaá mège lè. Bí júée bó a: Njèh cén, bó kóo ye, Càn baá mé Mbàm seên kwarè boòn si ndeê ma.

¹² Mè tueé bí, sâ loù téná-juù, gèr njene kela nde né loó hèllè mé *Sódòm.»

*Bò loó dúágá-tièè déi
(Matíô 11:20-24)*

¹³ Yeésò deén baá-re ye: «Wò loó Korasêṅ, wò nde né meì bò gèr njené! Becaida wò nde né gèr njené ndo! Mò gèh fém mé lé boó naâ lètenè bìi hên sé boó naâ ké Tîr bô Sídònṅ, mè tueé bí, dàb mé bò nùàr ké sâ sé lo temé kweéh seér gi áá kèn, bó den ka nde doó, bó yíi wè, bó su tou, te feh keéh ye bó kweéh seér áá temé.

¹⁴ Mè tueé bí, loù ju tenâ, gèr dé bìi taré kela nde né kóó mé dé Tîr bô Sídònṅ hèllè.

¹⁵ Déi né cu wò Kapernahûm; wò munó né ye, nyí nde né ké te vulúu ngulí waá wa? Ndóg, mè tueé wò, bó wò ba njií seér nde né ké ndugo bò càn; kwá yeè!»

¹⁶ À den cuù ye bò mbònṅ seên a: «Mè tueé bí, nuaá mé né sòn bìi ngweé dɔ́ɔ́ṅ ngweé né sòn

10:10 10:10-11 Seé b. 13:51 **10:12 10:12** Gen. 19:24-28; Mat. 11:24; 10:15 **10:13 10:13** Es. 23:1-18; Ese. 26:1-28:26; Joël 3:4-8; Am. 1:9-10; Zach. 9:2-4 **10:15 10:15** Es. 14:13-15 **10:16 10:16** Mat. 10:40; Mk. 9:37; Lûk 9:48; Jân 13:20

mò. Nuaá mé né bí ngɔ́ɔn, ngɔ́ɔn né mè ndɔ. Nuaá mé ngɔ́ɔn mè, ngɔ́ɔn né Nuaá mé lé temà naâ mè.»

Bèh cuû bò yulà téhbeh cùòb fà bò

¹⁷ Bò tebé bò yulà téhbeh cùòb fà doô cu cuù mé vógó-temé, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, njií mé béh tueé naâ mé yilí yeè dɔ́ɔn, né mene bò tándulu, bó naá giì sòn beèh ngweé.»

¹⁸ Yeésò ye bó a: «Mè naâ *Sátàn nɛné njií, à die suagà naâ ter faá mbàn nɔ.»

¹⁹ À deén baá-re ndɔ, ye bó a: «Mè lé naâ bí terreba haá, te bí dobo keéh bò sàb mé tantàn gulè; bí né Sátàn mé be terreba seèn mene gulè dobo keéh, njeré dèi bí bó ndé ngwéh.

²⁰ Njèh cén, bí té vrà ye bò tándulu ngweé aá sòn biì kèn. Yilí biì mé baá ké te vulúu nyagá den, bí jògò vrà sér cí.»

Vógó-temé Yeésò

(Matíô 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lòu sâ Yeésò lé naá loôm mé vógó-temé dé gècèn. Lòu sam, Cúcuí Nagâ lé naâ bú yoòr ngulí. Yeé baá ménâ, à vra Càn, ye bú a: «È môn, Tele mò, vulú bò tàbè né gi beè yeè, mè vra baá wò! Lòu sam, njií mé né njolò bò kógòn bò mé bò lo bò cibi mbaá leér den, njua yeè mé wò bó feh keéh seér né mé bò huaán tètɔ́ɔr mân. È môn, Tele mò! Sâ né njií mé wò gwaán nê.

²² «Mè tueé bí, Tele mò njèh dɔ́ɔn kwaá lo gi né beè mò. Mé njéh mene nuaré dèi kó ngwéh

ye: hên né Huaán; gi cu né ka Tele. Nuaré déi kó ngwéh ye: hên né Tele ndo, gi cu né ka Huaán mé bòó mé Huaán né bó Tele feh doô.»

²³ Yeé gi aá, à bele seér, à tueé njií lom mé bò mbòñ seèn, ye bó a: «Dé biì, njua biì wa. Lòu sam, bí ñene né bò njií hên mé njolo.

²⁴ Mè tueé bí, dàm bò *sòn-Càñ bò mé bò mgbè kókoó mbaá lo ye te bó ñene faá bí né ñené hên, ndóg; bó ye te bó ngweé kwa faá bí né ngweé hên, ndóg ndo, doón lé naá gií bó liím.»

*Kàn felè nùà *Samarí déi*

²⁵ *Njì-sòu déi ndeè Yeésò sòn felá weh, ye bú a: «Nùà fèh-njèh, mè bòó nde né naàn, te mè kwa ye yòñ dé ndeèr wa?»

²⁶ Yeésò ye bú a: «Bó te sóu nyagá né kei wa? Wò teèn ngweé yeé naàn wa?»

²⁷ Nùà hèllè ye bú a: «Bó nyagá kwaá né ye: Gwàn jí Càñ Nùà Dueè mé temé yeè mene, mé càñ yeè mene, mé terreè yeè mene, mé múnò yeè mene doón ma; wò gwaán cu mbeí yeè faá wò gwaán né ngàñ yoòr yeè no.»

²⁸ Yeésò ye bú a: «Môn, wò tueé yií né teèn. Nde bó dèn ká méménâ nág, te wò yili yuo ye.»

²⁹ Nùà hèllè bie nyegé cu, te bò nùàr ye nyí né nùà gècên, ye bú a: «Nei né cu mbeí mò kóó wa?»

³⁰ Yeésò deèn ndo, ye bú a: «Nuaré déi lé yuoó naâ Jerusalem, à né ké Jerikò suagá ndeé, à wa

ceér dueè beré déi, à die yila beè bò yîb bò wúlá-feèh déi. Bó huaré gi bú cògò yoòr, bó lobo si lo bú ceér dueè, sâ à nde aá kuú dolé.

³¹ «*Ngàn sèmè déi naâ jomo seèn ndo, à waà, à né bú yí doó ñené njií, à wóón kela sa.

³² Nùà *Levî déi wa cuù, ñene njií bú yí doó, wóón kela cu ménâ ndo.

³³ «Nùà *Samarî déi naâ bèh gò seèn, à waà jomo boòn, à ñene njií nùà doô yí doó, jere boó bú ñèh,

³⁴ à suaga die doó, à se weh kómó mé mbè seèn lè baà, à berré njií bú lè nyer-e, à yaga nyegé, à kaga nyegé gi bú bò nyer sâ doón, à jògò kwaá bú ñgètenè nyaàm, à derré njií bú ké lo, à nde gwom bèh cèrrè lòù, à ke nyegé bú ndo.

³⁵ Cieé ñaga, à som kwaá lo nùà gwà kàgàlòn déi, lé naâ kám fà, ye bú a: kè nyégé nyí nùà hèn jomo mé njéh. Bò njií mé wò nde cu né felèbò sagá doón, mo nyí cuù baá, nyí nde né wò gwom gií.»

³⁶ Yeésò yeé tueé gi aá, ye njí-sòu doô a: «Beè yeè, lètenè bò nùà tagâr hèn, dé heè né mbeí nuaá mé lé die yilà naâ beè bò yîb bò doô kóó wa?»

³⁷ Njí-sòu hèllè ye bú a: «Mbeí seèn né dé mé kóò naâ bú jere doô.» Yeésò ye bú a: «Mé wò mene, ndé ménâ boó ndo.»

Yeésò ké lo Mártà bô Marí

³⁸ Yeésò bó bò mbòn né ka ndeé, bó wa lè loó déi; ma déi weh njií bó ké lo seèn; yilí ma sâ né Mártà.

³⁹ Ma sâ lé naâ mé dim teèn ndo. Yilí dim né Marî. Marî lé dé seèn ndeè naâ ké kwarè Fehtoò beèh, à den nde ka seèn, bò njií mé Yeèsò né tueé doón, à né felá den.

⁴⁰ Sâ Mártà né ké gwò mé seé yâb feh hihinê kwaré. À nar waà ndo, ye Yeèsò a: «Fehtoò beèh, wò yúlá ngwéh mé dim mò kwaá lo né mè seé yâb beè mé huún wa? Sâ júée bú a, ndê gàm mè teèn.»

⁴¹ Fehtoò beèh ye bú a: «Mártà, Mártà, wò dé yeè nyamé le né mé njèh ngún boó larê.

⁴² Kóo ye, dé bagaà né cén. Marî dé seèn ke som né dé mé huóm kela né kóó. Nuaré déi ndeè bú beè lùagà sòm ndé cú.»

11

Bèh Càṇ duaà

(Matîô 6:9-13; 7:7-11)

¹ Cieé déi Yeèsò naâ beré déi, à né Càṇ dua den. À yeé dua som aá, mbòn seèn déi ye bú a: «Fehtoò beèh, dùà fèh béh Càṇ teèn, dùà fèh béh faá Jâṇ lé dua feéh naâ bò mbòn seèn no.»

² Yeèsò ye bó a: «Mò bí baá dua, bí júée: Tele beèh, yilí yeè a: dèn beè bò nùàr jolosé. Ndê kogo yeè ká lètenè beèh dilí kwaá.

³ Wò né béh yáb cieé doón haá.

⁴ Kúlú njí bò veèn beèh doó faá béh né dé bò mbeí beèh lè beèh kulú som no.

Bèh mé veèn né béh taáb doón, té béh teèn njí.»

⁵ Yeèsò den cuè ye bó a: «Hên, den né faá mò lètenè bìi nuaré déi kwa kìn lètenè cibî: à wuo ter, à nde ké lo mbeí seèn déi, ye bú a: Huà há nyí yáb teèn; há nyí sér weh tagár ma.

⁶ Kìn kwa né nyí kɔ́ó; né mbeí nyí cén déi waa né kɔ́ó, à nde né bèh gò. Ké gwò nyí njií mé à nde né sònò yíi njií, teén sam.

⁷ Mɔ mbeí den seér cuù kèb gwò ye bú a: Té nyí kì, nyí colo gi aá hin kèn. Bó bò huaán nyí cer gi aá doó, nyí ter wùò ndé cú te nyí haá wò sér. Té nyí kì ma.»

⁸ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mɔ à né mene ménâ tueé, sâ à mbeí gàm ndé ngwéh wa? Mè tueé bí, à nde né ter wuo, à gam bú. Njèh cén, à ter wùò ndé cú, ye né mbeí nyí, baá seér dé te mbeí bú dùà kì dèn cú. Bò njií mé mbeí gwaán keéh né doón, à nde né bú haá gíí.

⁹ «Mè tueé bí: Bí dùduaà, bó nde né bí haá; bí féfòón, bí nde né kwa; bí gó hin gòò, bó nde né bí gulu keéh.

¹⁰ Lòù sam, nuaá mé né dua doón, nde né kwa; nuaá mé né fòón doón, nde né néné; bó nde né nuaá mé né gòó doón gulu keéh ndò.

¹¹ «Hên mɔ nuaré déi lètenè bìi né tele, nuna dua bú ngò, à sie haá seér nde né bú sàb wa?

¹² Mɔ sam, à sie haá seér bú tantàn, sâ nuna dua né bú gei cuaàr wa?

¹³ Bí, mé jéré-temé bìi mene, bí né bò nuna bìi bò njèh bebagaà haá komo; sé tagá Tele bìi ké te vulúu wa? Bí kóó ye, bòó mé né bú Cúcuí Nágâ dua doón, à nde né bó haá.»

*Bò nùàr ye Yeésò seé bóó né mé terreb *Sátàn
(Matíô 12:22-30; Mârk 3:20-27)*

¹⁴ Cieé déi, sâ Yeésò né tándulu yoòr nuaré déi kwógó. Tándulu hèllè lé naâ nùà sâ sòn sie huné.

Yeésò yeé kwɔɔ sɔm áá bú, nùà hèllè yila sòn tueê ndɔ. Geí laré bò nùàr doó dɔ́ɔ́.

¹⁵ Bò déi tueé seér ye: «*Beljebu mgbè bò tándulù haá né bú terreɓ mán kɔ́ó, à bò tándulu kwɔ́ó den né mé njéh.»

¹⁶ Bò déi né bú sòn lòu felá seér, ye bú a: «Jògò bó ke fém cén déi te feh keéh ye wò seé hèn bɔ́ó né mé terreɓ Càn.»

¹⁷ Yeésò kɔ gi múnò bɔ́òn ndɔ, ye bó a: «Né mene lè lò mgbè dé heè, mɔ bò nùàr né lètenè bɔ́òn kerré kuú, lò sâ nde né tɔb yuo, bó kum le mé gwà mene.

¹⁸ Hèn mɔ Sátàn bô ngàn yoòr seèn lege kuú cu né kɔ́ó, sâ lò seèn tɔb yùò ndé ngwéh wa? Bí ye: mè bò càn tándulu lòu kwɔ́ó ngwéh, mgbè bɔ́òn mè terreɓ haá né kɔ́ó sé wa?

¹⁹ Mɔ sé né gècèn, ye mè tándulu kwɔ́ó né mé terreɓ Sátàn, sâ, dé bò nuna bìi nɔ, nèi bó terreɓ haá yeé kɔ́ó, bó kwɔ́ó tándulu mé njéh wa? Bí kwá bìi nɔ́ɔ́, bò nuna bìi sie nde né bí nyeén kɔ́ó.»

²⁰ À den cuù ye bó a: «Mè bò tándulu kwɔ́ó né mé terreɓ Càn Dueè. Sâ bí kóó ye: Mbàm Càn die waà baá ká yoòr bìi kèn.

²¹ «Mɔ nùà terrèb déi móm né gwà seèn kɔ́ó, à né gi mé bò njèh salê beè, ndóg yíb bò njèh seèn kè mà ndé ngwéh.

²² Mɔ siíb déi wa cuù felè seèn, né bú mé terreɓ yɔ́gɔ́, bú sâ nde né bú bò njèh taâb mé temé seèn né gi teèn doô ngaá weh, à geé sɔm bilí mé ngúlú seèn mene ndɔ.»

²³ À den cuù ye bó a: «Nuaá mé jomo mò sam, né nùà bònò mò. Nuaá mé mè nùàr teèn bílí gàm ñgwéh, né nùà ñéllé-nùàr ndo.»

Càñ tándulu mé baá yoòr nùàr cuú cuú

(Matíô 12:43-45)

²⁴ «Sâ càñ tándulu déi lé naâ yoòr nuaré déi dula yuo kelá, à nde ké ya dueè; à né bèh cèrrè te hobó ñemâ fón gɔ. Mé ñjéh mene, à bèh cèrrè kwà ñgwéh. Yeé baá ménâ, ye: kènê nyí nde cu nde aá ké lo, lè nuaá mé nyí lé yuoó naâ teèn doô.

²⁵ À wa, sâ ké gwò bó fɔ gi aá, bó te nyegé gi aá bèh denè gwò ndo.

²⁶ À yeé ñene aá ménâ, à nde yilá fón cu bò càñ déi téhbeh mé né bú jelá yɔgɔ; bó bó waà, bó bílí yila nde lè nùà hèllè. Nùà doô die cu péb; beén seèn taré yɔgɔ keéh cu dé jomò.»

Nùà njuaà

²⁷ Yeésò yeé nde aá mân tueé gií, ma déi deèn yí lètenè bò nùàr, logɔ ñjii ké ter, ye bú a: «Lèi njuaà jɔgɔ naâ wò kɔó; mbán njuaà koó naâ wò kɔó ndo.»

²⁸ Yeésò ye bú a: «Nùà njuaà né seér bòó mé né ñgòr Càñ ñgweé, mé né ñgòr Càñ jolo ndo.»

Fém beè Yeésò bieê

(Matíô 12:38-42)

²⁹ Cu sâ, bò nùàr kɔ lom né ké kwarè Yeésò bílí ndeê. À yeé ñene aá ménâ, à duóm baá-re tueê ndo, ye bó a: «Bò cafanê bò né lom bò jelá-temé bò dé gècên. Kɔ bó ñene aá fém, te bó ñene kɔ

ye terreɓ Càn. Mè tueé bí, bó ɲéné ndé cú, faga le aá te fém mé Càn lo boó naâ yoòr Jonâs doó.

³⁰ Gèh fém mé bò Ninivè bò lo naâ yoòr Jonâs ɲéné sâ, bò cafanê bò nde cu né ménâ yoòr Huaán Nùàr ɲéné ndo.

³¹ Bí kóo ye, loú ju tenâ, mgbè dé vèh mé lo deén naâ ké túno, nde né ter komo wuo, à sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, à lo yuoó naâ tóg ké kundun, bèh mé tàbè bò vulú né teèn kwaré, à ndeè bèh ɲòr kógòn sònò Salomôn ɲgweé. Sâ, nuaá mé né Salomôn yógó kééh, né gi kwarè bò cafanê bò teèn. Mé ɲéh mene, bó né lòu saán seér.

³² Lòu téná-juù, bò Ninivè bò nde né ter kem wuo, bó sie bò cafanê bò nyeén. Lòu sam, bò Ninivè bò lé naâ dé boòn ɲòr Jonâs ɲgweé, bó kweéh seér temé. Sâ nuaá mé né Jonâs yógó kééh, né gi kwarè bò cafanê bò teèn ndo. Mé ɲéh mene, bó temé kwéh sér ɲgwéh.»

Lâm mé né yoòr nùàr

(Matíô 5:15; 6:22-23)

³³ «Bó lâm mógò bèh, ye te bó leér kwaá lòu, wa te bó kibí kwaá ka soò ndo. Bó lâm mogo seér né te bó tuú ɲíí yí te súgo, te bò nùàr yilà gwò, bò ɲene njolo mé ɲéh.

³⁴ Njolo yeè né yoòr yeè faá lâm nɔ: mɔ njolo yeè né ɲéné, gùm yeè doón nde né bèsónè ɲagá den. Mɔ njolo yeè baá nyimé, gùm yeè doón den nde né bèh cibì.

11:30 11:30 Jon. 3:4

11:31 11:31 1 Rois 10:1-10; 2 Chr. 9:1-12

11:32 11:32 Jon. 3:5

11:33 11:33 Mat. 5:15; Mk. 4:21; Lûk

³⁵ Sâ kè keè, wanɔ́ɔŋ ɲagâ mé né yoòr yeè doò nde né cibi die.

³⁶ Mo yoòr yeè ɲagâ né teèn, bèh cibi déi teèn sam, sâ gùm yeè doóŋ né bèh ɲagâ, ɲagá nde né yoòr yeè faá lâm ba den né kɔ́ɔ nɔ.»

*Yeésò mé bò *Farisiên mé bò *ɲí-sóu
(Matíô 23:1-36; Mârk 12:38-40)*

³⁷ Yeésò yeé tueé gi aá mân, nùà Farisiên déi yilá ɲíí bú ké lo seèn bèh yâb ndɔ. Wa ké gwò, bó yeé baá yáb yieé,

³⁸ hiím seér nùà Farisiên dé hiím. Lòu sam, Yeésò né yáb yieé, à be faá tabó né tueé nɔ, yàgà ɲgwéh.

³⁹ Fehtoò beèh deèn ndɔ, ye bú a: «Kè kú-re bí bò Farisiên kán: bí bò ɲgàb mé bò soò biì doóŋ yaga seér né kèb cieè, kèb lè tena le môn, te bí teèn kurú kwaá yíb mé jéré-temé.

⁴⁰ Bò kùlù bò faá bí nɔ sam! Bí ye Càn nuaá mé boó naâ kèb cieè, à kèb lè kɔ́ɔ bó ná ɲgwêh wa?

⁴¹ Mo bí ye te huòm, bí nyàmè sér kèb lè biì. Njii mé né lè ɲgàb biì doóŋ, bí há bò saám bò teèn. Mo bí né ménâ boó, sâ ɲjèh doóŋ nde gi né beè biì ɲagásé.

⁴² «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr ɲené! Bí kɔ lom né Càn mbe haâ; mo ɲjèh baá yulà, bí né gi bú cécéne haá nyegé: bò sibi mé bò san mé bò nyure hihiné. Bí haá gi né bú mbe ménâ dag. ɲjèh cén, bí bò *soú dé kokoò jòlò kó ɲgwéh; wanɔ́ɔŋ bí sé la né ju mé gècên mene tená kɔ́ɔ,

bí sé la né Càng mé temé cén gwaán, te bí nde ye bú mbe haá.

⁴³ «Bí bò Farisiên, bí nde né gèr ñené! Lè *gwà sòu, bí gwaán lom né bèh denè dé kokoô. Né mene ké tan mé ké mbartogô, bí ye kò bò nùàr gìbì bíé bèlè bí lòu.

⁴⁴ Bí nde né gèr ñené! Bí den né faá sà nò; bò nùàr né teèn mbaá gólé kelá, bó ñéné kó ñgwéh.»

⁴⁵ Nuaré déi deên yí lètenè bò *njí-sòu ndo, ye bú a: «Nùà fèh-ñèh, gèh dé mé wò né tueé hên, wò seb bilí né mé béh mene.»

⁴⁶ Yeésò ye bú a: «Mé bí mene, bí nde né gèr ñené, bí bò njí-sòu. Bí né seé tarè felè bò nùàr mbiín kwaá, bí be teèn yí ñgwéh. Né mene nyògò beè cén, bí teèn cór njí bèh te gam bó.

⁴⁷ «Bí ñene nde né gèr fĩ! Dàm bò *sòn-Càng bò ñgíb, bò tele biì lo wula giì naâ kóó. Bí ké toò boó nde den né mé seé bò tele biì, bí né sà bò sòn-Càng bò meé nyegé,

⁴⁸ bí mé ñjéh feh keéh né ye, bí bò tele biì né mé seé cên, wa bó lo dé boòn wulá naâ dé wulá, bí me dé biì sà ma.

⁴⁹ Né dé cí mé Càng lo naá giì mé kógòn seèn tueé, ye nyí nde né bò sòn-Càng bò mé bò mbòn tebê ké yoòr boòn temá njií, bó nde né bò déi bunó, bó wula bò déi lòu.

⁵⁰ Bò sòn-Càng bò mé bó lé naá giì wulá sâ wón duóm nê lòu, tóg nde wa mé nàm hên doón, húóm boòn nde gi né bò cafanê bò bieé.

⁵¹ Duóm nde né mé húóm Ábèl, nde wa mé húóm Jakarí. Bó lo bú dé seèn wula lòò naâ

lètenè caá gwà Càṇ, sâ mò né yí toò, kɔ ká jomo mân. Mè né tueé ye bí a, húóm bɔ̀òn dɔ́ɔṇ nde gi né bò cafanê bò bieé.

⁵² «Bí bò njí-sòu, bí nde né gèr ṇenê! Lòu sam, huaán kí mé komo yeé gwà kógòn, bí lé naâ som weh. Bí mé feh bìi gwò yílá ṇgwéh; bɔ́ó mé gwaán né yílâ, bí né bó toò yíin tená ndɔ.»

⁵³ Jomo sâ Yeésò yuo ndɔ. À yeé yuo aá, temé fulu ṇaâ bò njí-sòu mé bò Farisiên lè. Bó duóm baá-re bú bò ṇjèh mé yílá-temé mene bieé baâ,

⁵⁴ te bó fɔ́on keéh bú sòn teèn, bó sie bú mé njéh.

12

Dèn làṇ mé bò leba bò (Matíô 10:26-27)

¹ Sâ cìlì nùàr mgbóné né cu sâ doó ṇab den. Yeésò yeé ṇene aá ménâ, à jògò tueé njíi logô mé bò mbòn seèn, ye bò a: «Bí bòn feh bìi mé kulu bò *Farisiên; mè jue né leba bɔ̀òn doô. Bó ṇgòr dɔ́ɔṇ tueé gi né mé sòn fèfà.

² Mè tueé bí, bò ṇjèh lèrrèb dɔ́ɔṇ nde gi né cie ṇenê yuo; bò ṇjèh dé nénâb ṇenê yuo kela gii bèsónè ménâ ndɔ.

³ Njii mé bí né bèh cibì tueé dɔ́ɔṇ nde né bèh ṇagâ ṇgulí den. Bí yila mene gwò, bí ferá mene hin, bí né ké mí namé den, mé njéh mene bó nde né ké felè gwà ṇaá, bó yie den teèn, bò nùàr ṇgweé laré dɔ́ɔṇ.

Nuaá mé bí nde né veéh
(Matíô 10:28-31)

⁴ «Dé bìi, bí bò mbeí mò, mè né bí tueé: bí té bò wúlá-nùàr bò vèh. Bó wula lom né léláŋ ngàŋ yoòr, sâ gi aá, bó mé terreb dèi toò sam cuú.

⁵ Mè tueé bí, nuaá mé bí nde né veéh né sér Càŋ. À dé seèn né mé terreb nùàr wulâ, à si njií tuar te we tarê. Mè tueé bí: bí vèh sér bú.

⁶ «Hên faá tásuagár doò, mɔ bó domó laáb mene bó tîn, bó go sɔm kóbò fà, nde né nùàr yulá wa? Mé njéh mene, Càŋ njolo mé cén dèi lètenè boòn cì bèh,

⁷ sé tagá bí wa? Mè tueé bí, né mene bò yúlí feèh bìi doóŋ né gi njolò seèn. Bí té mbaá vèh kú; kela né bí te mbeí yuií mé dàmbò tásuagár hèllè.»

Yeésò gwaân mé Yeésò ngoón
(Matíô 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Mè tueé bí, nuaá mé né mè cie toò bò nùàr gwaán njií doóŋ, loù sâ *Huaán Nùàr nde né bú toò bò cìlì Càŋ gwaán weh ndo, ye né nùàr nyí.

⁹ Nuaá mé né mè toò bò nùàr ngoón doóŋ, mè nde né bú toò bò cìlì Càŋ ménâ ngoón ndo.

¹⁰ «Nuaá mé né Huaán Nùàr jueé, bó nde né veên seèn doó kulú njií. Nuaá mé dé seèn jue seér né Cúcuí Njagâ, bó veên seèn lè kulú sòm ndé ngwéh.

¹¹ «Bí kóo ye: bò nùàr nde né bí sie, bó jɔɔ njií bí ké *gwà sòu bèh juù, bó nde né bí ké toò

bò kokoô bò dé loô ménâ mgbomé njií ndo. Loù sâ njií mé bí nde né sònò tueé, bí té nyàmè.

¹² Loù sâ Cúcuí Nğagâ bí ngòr sònò tueé kwaá nde né kóó.»

Dene yánè nùà lieê déi

¹³ Nuaré déi lé naâ yí lètenè bò nùàr teèn, ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh, tele beèh lé naâ béh ngúlú kuú kwaá loó. Júé bei mò a, gè há mè dé mò ma.»

¹⁴ Yeésò ye bú a: «Nùàr mò, kei mé yíi keéh né mè teèn kóó wa? Mè ndeè naâ bèh ju bìi tenâ, mé ngúlú bìi geê wa?»

¹⁵ Jomo sâ à ye bò nùàr a: «Bí bòn feh bìi mé temé te ngúlú jògò kwaâ. Nùàr a, kwà gí méné njèh dón, ndóg, à yòn teèn kwà kèh ndé ngwéh.»

¹⁶ À si baá-re bó kàn déi ndo, ye bó a: «Nùà lieê déi lé naâ mé ñueèh teèn, yab lé naâ teèn yuo dé gècèn.

¹⁷ À duóm baá-re mé huún seèn munô ye: Hèn bèh teèn sam; nyí yab hèn dón kwaá gi nde né he wa?

¹⁸ À den cu kaà mé be seèn ye: Nyí kò baá kèn: nyí nde né bò mbán nyí dón ñerré som gií, nyí sie hamé seér bó lòu, te nyí bilí kwaá gi bò yab mé bò njèh nyí dón teèn.

¹⁹ Jomo sâ nyí tueé nde áá ye yo nyí a: wò yab ngún bilí kwa baá kèn, baá dé nyèma ngùn ndo; dù bá duù, yíé bá dé yieê, wò ñueé lom dé ñueê; dòbò ní bá tàbè mbaá.

²⁰ À yeé tueé gi áá mé huún seèn mân, Càn ye bú a: Nùà kùlù faá wò nò! Wò kó ngwéh ye lan

cíbitenè wò nde né kuú wa? Sâ, neì bò njèh yee hèllè yieé nde né kɔ́ wa?»

²¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, sâ nuaá mé ngùlù bilí kwaá lom né dé seèn, à dé Càn bílí ngwéh doón, nde né bú faá nùà kùlù hèllè nɔ bɔ́.»

Ndèm mé Càn kwaâ

(Matíô 6:25-34)

²² À den cuù ye bò mbòn seèn a: «Mè tueé bí, mɔ né mân, bí té mé yáb nyàmè lè, ye te bí koó feh biì. Bí té mé cògò nyàmè lè, ye te bí su kwaá yoòr ndɔ.

²³ Kela né yòn nùàr mé yáb; gùm nùàr huom kela né kɔ́ mé cògò ndɔ.

²⁴ Bí jògò kè nǝ́ ke bò non ye; bó yab dòbò bèh, bó kwá bèh, bó mé be yolò sam, bó mé mbán sam ndɔ. Mé njéh mene, Càn né gi bó koó laré; sé tagá bí wa? Ngwéh kela né bí mé non mà.»

²⁵ À den cuù ye bó a: «Bí né mene nyamé, lètenè biì doón, neì cieé déi felè bò cieé seèn sagá komo nde né kɔ́ wa?

²⁶ Mɔ njèh dé maàn hèn né bí yɔgɔ́, sâ bí dé jomò mbaá nyamé den né dé keì wa?

²⁷ Bí kè wèh yoòr bò mvue nyurè mé né ké ñueh baá: bó seé témá bèh, bó cògò cóló kó bèh ndɔ. Mé njéh mene, mè tueé bí, mgbè Salomôn mé be ngùlù seèn mene doón lé gèh nòmò cògò faá bò mvue nɔ sù kwà ná ngwéh.

²⁸ Mɔ Càn né nyure mbaá yàgà ménâ nyegé huóm, à cògò mé bí há kélá ndé ngwéh wa?

Ngweéh bò nyure ké ya den weh né dé laàn, kwéh bó nde né saá som wa? Temé kuú né bí lòu, mè tueé bí.

²⁹ «Sâ bí té mé yáb bô mbè mbaá nyàmè fón lè, bí té seé cer.

³⁰ Dé sâ né seé bò wôn bô; bó né gi ménâ nyamé fón. Bí né dé bìi mé Tele teèn; bò njií mé saám né bí doón, à né gi kóó.

³¹ Bí yué fón sér *Lò Càn, Càn nde né bí bò njèh dé jomò teèn haá keéh.»

Ngúlú dé ké te vulúu

(Matíô 6:19-21)

³² Yeésò den cuù, ye bó a: «Bí té vèh, bí mene màgà ngwéh, bí né bò mbieè mò. Lò Càn né dé bìi; Tele bìi Càn haá né bí kóó, ye nyí gwaán né ménâ.

³³ Sâ bí gò sòm bò njèh bìi, bí geé haá njií bò saám bò kàgàlòn sâ. Bí fón sér ngúlú mé nde né ter le, bí né ké te vulúu bilí njií. Dé sâ gí ndé cú, yíb njúób ndé cú, sueé yíé ndé cú ndo.

³⁴ Bí kóó ye, temé nùàr né gi bèh mé ngùlù seèn né teèn.»

Dene làn

³⁵ «Bí dèn dene bò siib; bí góló nyégé cògò bagasé, bí mògò siè lâm beè.

³⁶ Bí dèn làn faá bò seê bò mé né tele seê bòn kela den nò. Te tele seê bòn cuù bèh kùrmò fù, à gò hin, bó gulu keéh bú wúwágá.

³⁷ Bò seê bò mé tele bòn nde né bó ménâ kwa doón, nde gi né samé. Mè né tueé ye bí a, mò à

cu cuù baá, à nde né cògò goló nyegé, à feh bó bèh denè kwarè yáb, à bó yáb jògò haá seér kóó.

³⁸ À cu cuù mene logòtenè, né mene toò cieê, bòó mé né lóm goó doón nde gi né njua beè seèn kwa.

³⁹ Bí kóó ye, mo nùà gwà sé né kóó ye loù sâ yíb nde né nyí yilá, à sé naâ làn den, à mom naga gwà seèn, te yíb gwò yilá cú.

⁴⁰ Sâ bí dèn dèn làn ménâ, wanóón Huaán Nùàr kar waà nde né loù mé bí cí munnò ngwéh.»

*Nùà seê dé bagaà mé dé veên
(Matíô 24:45-51)*

⁴¹ Piêr ye bú a: «Fehtoò beèh, wò kàn hên si njií lom né mé béh wa, né mé bò nùàr doón wa?»

⁴² Fehtoò beèh ye bú a: «Kwá mè tueé bí felè nùà kógòn mé né seé tele seê seèn mé temé cén boó. Né nuaá mé tele nde né bò seé bò doón haá kwaá beè seèn, te à geé haá bó yáb, à geé faá né tueé no.

⁴³ Mo tele seê seèn waà, à né seé seèn te ceér-e ménâ boó, à nde né beè teleè samé.

⁴⁴ Mè né tueé ye bí a, tele beè seèn haá lo bilí nde né mé bò njèh seèn mene doón.

⁴⁵ «Á, mo nùà seê cén sâ den seér cuù né mé feh seèn, ye: Tele seê nyí wágá cú ndé ngwéh, à né seér bò seê bò lobo, né mene bò dé sisiib, né mene bò dé vévèh, à né bó lobo, à né yáb yieé ndabé, à né njeé sela;

⁴⁶ mo à né méménâ boó, ngweéh sâ tele seê seèn nde né lòu kaár waà, à weh bú seé wa? À

nde né bú kwɔ́gɔ́ sɔm, te bó bò dúágá-tie bò den mé gèh nûr cên.

⁴⁷ «Nùà seê mé né gi njií mé tele gwaán nê kɔ́ɔ́, à ménâ bó ngwéh, à bú bò njèh seèn nyégé ngwéh dɔ́ɔ́ɔ́, nùà sâ nde né mé núr beè teleè ñené kuú.

⁴⁸ Njií mé tele seê gwaán nê, mo nùàr kó ngwéh lòu, à né mene veên bɔ́ɔ́, sâ dé seèn bó bú kókoó lòbò ndé ngwéh. Bí kóɔ́ ye, nuaá mé bó lé naâ bú njèh ngún haá, bó beè seèn bie weh cu nde né ngún ménâ ndɔ́; bó ngún bie weh kela nde né beè nuaá mé bó lé naâ ngún haá.»

Yeésò yie kèrrè

(Matíô 10:34-36)

⁴⁹ Yeésò ye bó a: «Mè ká doó beè waà né mé we. Mè né gwaán ye sé la baá ñgie.

⁵⁰ Mè nde né nòmò Càn weh ndɔ́. Baá lom mè dé yieè yieé.

⁵¹ Bí té múnò ye mè ká te wónje ndeè né bò nùàr dɔ́lê haá. Mè tueé bí, mè ká lètenè bìi nde seêr né bèh kèrrè sù.

⁵² Mo bò nùàr né gwò tîn, kènê bò tagár bò déi nde né bò fà bò bunó; bò fà bò nde né bò tagár bò bunó ndɔ́.

⁵³ Tele nde né huaán bunó; huaán bunó cu tele ndɔ́. Meí nde né huaán dé vèh bunó, huaán bunó cu meí ménâ ndɔ́. Bò makoó bó bò veèh ñuna bɔ́ɔ́n nde né méménâ lètenè bɔ́ɔ́n bunó kuú.»

Ciè Càn lètenè bò nùàr ñené kɔ́ɔ́

(Matíô 16:2-3)

⁵⁴ Yeésò tueé njií mé cìlì nùàr ndò, ye bó a: «Mò bí ñene nu baá ter kèb nyiib* yilí komo ñaá, bí ye: nu nde né neé. Ne ka ménâ.

⁵⁵ Mò bí ñene fu né lòù kobó ñaá, bí ye: lan nde né salé; salé ka ménâ ndò.

⁵⁶ Jue ka bí bò leba bò! Bí né gi bò njií sâ doón ñené kóó; né mene ká doó, né mene ké ter, né gi njolò bìi ñagásé. Seèn bóó né naàn mé bò ñèh dé nam bìi hên, bí ñéné kó ñgwéh wa?»

Sòn cên mé nùà bònò deèn
(Matíô 5:25-26)

⁵⁷ «Bóó né naàn mé bí ceér gècên mé be bìi ñéné kó ñgwéh wa?

⁵⁸ Mò bí nuaré déi baá mé ju, à né wò sií, à ju sâ njií né ké toò nùà dueè; mò bí bú gò bilí né kóó, lègè lòm ceér dueè tég, te bí bú jògò den gií mé sòn cên ye; wanóón wò nde né ju beè seèn toò bò kokoò bò die, bó sie haá njií wò mé sójì; te sójì nde wò ké gwà cibì yíi njií.

⁵⁹ Mè tueé wò, bó sie kwaá nde né wò beè méménâ, tóg kò bò tomo ñèh nùà hèllè yuo kela gií baá kèn, sâ ye.»

13

Temé kweéh seêr, mò sam, ciò

¹ Cu sâ bò nuaré déi waà ndò, bó ndeè Yeésò njeré déi felè bò Galilé bò bieé. Bó ye bú a: «Cu mé bò Galilé bò lé naâ *sèmè ké toò Càn ñóób, *Pilátò lé ye ñóób bilí mé bó mene. Bó lé naâ mé bó mene ñóób bilí ndò.»

* 12:54 12:54 Kèb mé lou yila yeé teèn.

² Yeésò ye bó a: «Beè bìi, bí munó né ye gèh gèr mé bò Galilé bò hèllè lé naâ ñenè sâ, bó lé veên bóó kelà naâ kóó mé bò mbeí wa?

³ Cí sam; mè tueé bí, mo bí temé bìi kwéh sér ñgwéh, bí kuú gi nde né ménâ ndo.

⁴ Ngweéh gwà tèb Siloê lé naâ ñem, lobo wula lo bò nùàr gwò yulà cùòb téndelé wa? Bí munó né ye lètenè bò Jerusalem bò doón, bò sâ bò hèllè lé bóó sabé kelà naâ kóó wa?

⁵ Môn sam; mè tueé bí, mo bí temé bìi kwéh sér ñgwéh, bí nde né ménâ doón kuú gíi ndo.»

Kàn tou wá-tàb déi

⁶ Jomo sâ Yeésò si cu kàn déi, ye bó a: «Nuaré déi lé naâ tou* déi ké ñueh dobo kwaá. À né ké teèn ndeé, ye te nyí kwa tàb teèn, à njeré déi teèn kwà ñgwéh.

⁷ Loù sâ, ye nùà seê seèn a: Baá nyèmà tagár, nyí né felè tou hên mbaá yagá kuú, tàb teèn sam. Kòmò sî nji bú doó, à né bèh dé lòu yíin kwaá den.

⁸ Nùà seê doô ye bú a: Tele mò, kwá ló cú yèè bú nyèmà hên ménâ; mè nde né ké kaà kweé yon, mè su yelle teèn.

⁹ Merré déi nyèmà kwêh à nde né tàb waá. Mo sam, te béh komo sòm ye bú.»

Ma déi lòu sòu taré sòòm

¹⁰ Loù sòu déi sâ Yeésò né bò nùàr ñhèh ké *gwà sòu feh den.

¹¹ Ma déi lé naâ gwò sâ teèn, à né mé tándulu yoòr; baá nyèmà yulà cùòb téndelé, càn doô né

* 13:6 13:6 Bó tou sâ yilá né “figuier”.

bú ngògò beè sie guú kwaá den. À boó mene naan, à ter njéba díli kó ngwéh.

¹² Yeésò yeé ñene aá bú, à yilá njií bú, ye bú a: «Dé vèh, lan wò yili yuo aá lè beên yeè hên kèn.»

¹³ À ba njií bú be felè; kwar cén ma doô njebá díli yuo ndò, à yila keéh Càn seên.

¹⁴ Nùà koô gwà sòu yeé ñene Yeésò taré som aá nùà beên lòu sòu, temé yulá bú lè, à tueé njií seér, ye bò nùàr a: «Bò cieé seê boó né ténjén. Bí ndê bèh teèn, te bí taré yuo; dèn ngwéh lòu sòu.»

¹⁵ Fehtoò beèh deên ndò, ye bú a: «Jue ka bí bò leba bò! Lòu sòu cén sâ nùà kàn né yeé ndeé, à né nàgà seên se weh, wa né vuomndeè wa, à derré njií bú bèh nòmò ñueê.

¹⁶ Sâ, ma mé né nduté ndùtù Abrahâm hên né gèr beé *Sátàn ñené, Sátàn né bú mé yuií lané den, lan baá nyè mà yulá cùòb téndelé. Mè yeé yili som aá bú, bí ye, wa lòu sòu húóm ngwéh mé mè se som bú lè yuií sé wa?»

¹⁷ À yeé tueé gi aá ménâ, fegùli kibí kela mé bò bònò bò seên doó. Bò nùàr dé bòn samé seér dé samê. Lòu sam, à lètenè bòn boó lom né bò seé dé dudueèr.

Kàn mvum tàb làm

(Matíô 13:31-32; Mârk 4:30-32)

¹⁸ Jomo sâ Yeésò ye bó a: «*Lò Càn fela né kei wee? Mè bú me njií nde né mé kei wa?»

19 Ye bó a: «Lò Càṅ den né faá mvum tàb làm† mé nuaré déi lé naâ ké mbar seèn dobo kwaá nɔ. Yeé baá ter baá yuo, ɲa toú, bò non tieé fulu teèn.»

Kàn déi mé kulu
(Matíô 13:33)

20 Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè Lò Càṅ me njií nde né mé kei wee?»

21 Ye bó a: «Lò Càṅ den né faá kulu nɔ. Ma déi lé naâ doóm weh, à si ngàb tàgà ndètoón cùòb tín mé njéh. Yeé baá jelá, fulu komo njií gùm tàgà doón ter.»

Hin dé baré
(Matíô 7:13-14, 21-23)

22 Yeésò né te loó kokoô mé loó tètôôr ndeé, à né njéh teèn feh bele, ye te nyí yuo kela ké Jerusalem ndo.

23 Nuaré déi waà, ye bú a: «Dé koô, á hên bò nùàr nde né kókoó yili yuo wa?» Yeésò tueé njií mé bò nùàr ndo, ye bó a:

24 «Hin né baré, bí lègè lòù te bí yila kela ye. Mè tueé bí, bò nùàr kókoó nde né lege ke; mé njéh mene bó yilá kwà ndé ngwéh.

25 Nùà gwà nde né ter wuo, à colo hin seèn, à ferá tena lo bí cie. Bí nde né hin goré, bí né bú teèn yilá yíí, ye: Fehtoò beèh gùlù kéh béh teèn. À nde né bí tueé ye bí a: Bí yuo naá-re he wa? Nyí bí kó ngwéh.

† 13:19 13:19 Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò jûf né mvum dé hiín.

26 Cu sâ bí nde né tueé ye bú a: Ngweéh béh bí lé yieé beéh kɔ́, béh ɲueé kɔ́ wa? Ngweéh wò lé naâ njèh ké lɔ beéh feh ndò wa?

27 À tueé lom nde né dé seèn ye bí a: Bí bò vevenê bò dɔ́ɔ́, bí yùò doó sâ nɔ́ɔ́, nyí bí kó ɲgwéh.»

28-29 Yeésò den cu ye bó a: «Ké sâ kén nde né silí, nyie nde né yieé. Bí nde né Abrahâm mé Isâk bô Jakôb mé bò *sòn-Càɲ bò dɔ́ɔ́ ké te Lò Càɲe ɲené njí. Nùàr hihiné nde né ké teèn yilá laré; bòó mé naâ kèb bà, kèb nyiib, kèb fenê mé kèb túnò mene dɔ́ɔ́, nde gi né teèn yilá, bó né kùrmò yieé. Sâ bí né dé biì kèb cieè.

30 Mè tueé bí, bò déi lètenè bò ké jomo bò nde né ké toò kelá seér; bò déi lètenè bò ké toò bò kela seér cu ké jomo.»

Feh Yeésò gɔ́ɔ́ ké Jerusalem

(Matíô 23:37-39)

31 Cu sâ bò *Farisiên déi bilí waà ndò, bó ye Yeésò a: «Yùò hèn yuoò, ndé sèr toò; *Herôde gwaán né wò wulâ.»

32 À ye bó a: «Né sése! Bí ndé júée bú a: Mè né bò nùàr tándulu yoòr kwɔ́gɔ́, mè taré sòm bò beèn bò, wa mè nde né méménâ lan mé kwéh bòó; kulà mè bòó sòm ma.

33 Sâ mè nde né mé seé mò toò bòó ndeé ser lan mé kwéh bô kulà. Lòu sam, ye sòn-Càɲ déi a: té ké cie kú lè, wa bó ndé kú gí ké Jerusalem ma.

34 «Ôè Jerusalem! Ôè Jerusalem! Dàm bò sòn-Càn bò wula gi né wò. Bòó mé Càn lé naâ yoòr yeè temá njií doón, wò bó mé taá tobé wula gi né kóó. Mè né mene gwaán, ye mè nde né bò nùàr yeè ká ka mò koró bilí, faá cuar kurú kwaá yeé bò huaán ka bà nò, wò gwàn bèh. Baá mbei meèn wa, Jerusalem?

35 Mè tueé bí, gwà bìi nde né ter le, bí mè néné ngwé ndé cú; kò cu mé bí ndeè baá mé sòn bìi tueé ye: Càn Dueè a, kúlú nyégé nuaá mé ndeè né mé yilí seèn kulù, sâ ye.»

14

Nùà beên fufulû

1 Loù sòu déi Yeésò nde ké gwò nùà koô bò *Farisiên cén déi bèh yáb yieê. Bòó mé lé naâ doó sâ doón né Yeésò ke den.

2 Nuaré déi lé naâ doó sâ teèn ndò, à né mé beên fufulû mân yoòr; à né toò Yeésò njebá den.

3 Yeésò yeé nene aá ménâ, à bie njií mé bò *njií-sòu mé bò Farisiên, ye bó a: «Mò bó taré sòm nùàr loù sòu, né jolo wa, jòlò ngwéh wa?»

4 Bó sòn kòmò ngwéh. Yeé baá môn, Yeésò taré sòm nùàr beên hèllè ndò, yi njií bú. À tueé njií mé bò nùàr ndò, ye bó a:

5 «Hên, mò lètenè bìi nùnà nuaré déi, wa nàgà seèn wa, die yila ké dòu loù sòu, à bú beè nomo lègè sòm ndé ngwéh wa?»

6 Dé sâ gela yògó cu bó.

Bèh denè balê

⁷ Bòó mé bó yilá njií naâ bèh yâb hèllè né bèh denè lòu balé foon. Yeésò yeé ñene aá ménâ, à ye bó a:

⁸ «Mò nuaré déi sua véh, à yilá njií wò ké gwò seèn bèh kùrmò yieê, té bèh denè dé koô kè wèh; kò ñgweéh à naâ nùà dueè mé né wò yogó teèn yilá keéh ndò.

⁹ Mò nùà koô doô waà, nùà gwà mé naâ bí fà doón yilá doô nde né wò ter komo sòm, nùà koô hèllè den keéh, wò nde seér ké jomo bò nùàr mé fegùlì mene den ndeé.

¹⁰ Mò bó né wò yilá, ndé dèn sér ké jomo bò nùàr, te nùà gwà ñene ménâ, à yilá kwaá njií seér wò te bèh denè dé koô, te wò lie ye njolò bò nùàr doó sâ doón.»

¹¹ À den cuè ye bó a: «Bí kóo ye, nuaá mé né ter ñgumó ñaá doón, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà dolé.»

Nùàr yilá balé

¹² Yeésò tueé njií mé nùà gwà ndò, ye bú a: «Mò wò né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, té bò mbeí yeé mé bò nùàr yeé bó bò lilieê bò teèn yilá kéh; mò sam, bó nde cu né wò sòn sâ yilá haá sòm.

¹³ Mò wò gwaán né bò nùàr bèh kùrmò yilá njií, yilá sér bò saâm bò mé bò tácoó, bòó mé be sam gule sam, mé bò cùgò njolo bò ndò.

¹⁴ Bò sâ bò mé terrebe sam, bó wò sòn sâ yilá há sòm ndé cú; te Càñ kulu seér wò kóó, à ndeé

gwom wò loù mé bò didilî bò nde né te cio komo yuo gií.»

Kàn felè kùrmò déi

(Matíô 22:1-10)

¹⁵ Bóó mé né te yâb sâ yeé ngweé gi aá ménâ, cén déi lètenè bɔ̀ɔn ye Yeésò a: «Njua né felè nuaá mé nde né yáb ké te *Lò Càŋe yieé teèn!»

¹⁶ Yeésò deên ndɔ, ye bú a: «Nuaré déi lé naâ kùrmò neé, à yilá njií bò nùàr kókoó teèn.

¹⁷ Cu yeé wulu baá, ye nùà seê seèn a: Ndé júée bò nùàr a: yáb baá gi doó, bó ndê yíé bá yieè ma.

¹⁸ Bó doɔŋ, nùà kàn ye bú a: Nyí kuún aá kèn. Nùà toò jògò ye nùà seê a: Nyí lé naâ ñueèh nge, nyí jògò nde née yɔŋ ke ye; kúkùr yeè, té ndè.

¹⁹ Dé jomò ye bú a: Nyí lé naâ nàgà yulà nge, nyí nde née bó fèfà fèfà laáb, te bó kie ke boór ye; kúkùr yeè, té ndè.

²⁰ Dé tagâr ye bú a: Nyí jɔgɔ baá véh, nyí teèn wá ndé cú.

²¹ «Nùà seê doô cu cuù, à tueé mé tele seê seèn ménâ ndɔ. Temé ñaâ tele lè, à ye nùà seê seèn a: Gò goò, ndé yilá wèh bèlè bò nùàr ceceér, mé ké mbartogô mene; yilá ndê bèlè mé bò saâm bò, mé bò tácoḡó bó bò cùgò njolo bò mé bòó mé be sam gule sam doɔŋ.

²² «Jomo sâ, nùà seê doô cu cuù ndɔ, ye bú a: Tele mò, mè yilá wa giì aá mé bó kèn; bèh née cu le ye.

²³ Tele ye bú a: Ndé bèlè bá kènê ké jomo loô mé yí fei ceceér, siè ndê bèlè mé bò nùàr lòù, te gwà mò yuú mé njéh.

24 Mè tueé bí: mè la naâ bò toò jògò bò mbaá yilá kuú, bó yáb mò sònò nágá kéh ndé cú.»

*Njèh ɔ́ɔ́ŋ vuú lɔ́ɔ́, te nùàr ɲa ye mbòŋ Yeésò
(Matíô 10:37-38)*

25 Cìlì nùàr ɲgún né Yeésò jomo kem bele. À bele seér ndɔ́, ye bó a:

26 «Nuaá mé gwaán né jomo mò beleè ɔ́ɔ́ŋ, bú a: gwàn kélá mè mé bò nùàr seèn, né mene tele bô meí seèn; né mene veèh seèn mé bò ɲuna seèn; né mene bei, né mene òm, né mene tie seèn; ɔ́ɔ́ŋ, bú a: gwàn kélá mè mé bó. À gwaán kela cu mè mé yòŋ seèn nùà njèh ndɔ́. Mɔ́ sam, à mbòŋ mò dèn kòmò ndé ɲgwéh.

27 Nuaá mé tou gèr mé be seèn jógó ɲgwéh, à mè bèlè ɲgwéh ɔ́ɔ́ŋ, mbòŋ mò dèn kòmò ndé ɲgwéh ndɔ́.

28 «Sâ mɔ́ lètenè bìi nuaré dèi nde aá gwà sieé, bú a, dèn ndé doó, à taáy nyegé gi. Mɔ́ kàgàlòn nde né wulú, à duóóm ye seé gwà hèllè.

29 Mɔ́ sam, à nde né lélán maàŋ gwà si cegé, kàgàlòn gi yuo, gwà le toò. Sâ bò nùàr nde né mé ja kuú den,

30 ye: kè nùàr hèllè kán, à duóóm gii dág; ké jomo beè mvuâr.

31 «Dèi né cu mân: Mɔ́ mgbè dèi gwaán né taáb mé mbeí lieé, bú a, dèn cèrè doó, à taáy nyegé gi bò nùàr seèn, ye bò nùàr nyí né cegé kám yulá. Mɔ́ mbeí kem waà mé bò nùàr kam ndètoón, nyí nde né mé bó lieé komo wa?

³² Mo sam, bú a, témá kóbó nǝí lòm mbeí be jògò, te pón die.

³³ «Sâ, kò bí taán nyegé ménâ ndo, wanoón nuaré déi seèn mbòn mò mbaá ná kòmò ndé ngwéh, mo à bò nhèh seèn doón ngón ngwéh.»

Túóm cuaré
(Matíô 5:13; Mârk 9:50)

³⁴ «Túóm né nhèh bagaà. Á mo túóm cuaré baá, bó boó ngulí cu nde né bú naàn wa?

³⁵ Sâ gi aá kèn; à yelle sam, à tàbè gàm ndé cú ndo. Bó bú su nǝí nde aá cie mbaá. Nuaá né mé tie dé ngweê, bú a, ngwé nyégé bagasé.»

15

Kàn sòrɲaɲ mé lé naâ leér
(Matíô 18:12-14)

¹ Bòó mé weh yeé kàgàlòn lompôn mé bò vevenê bò doón bilí nde gi kwarè Yeésò bèh ngòr seèn ngweê.

² Bò *Farisiên mé bò *nǝí-sòù yeé ɲene aá ménâ, bó duóm lètenè boòn ndugô, ye: «Nua hèn bò vevenê bò kwarè seèn weh kwaá né dé keì? Bó bó mé ngàb cèn yieé bilí né dé keì ndo wa?»

³ Yeésò yeé ɲene aá ménâ, à si bó kàn, ye bó a:

⁴ «Hèn mo lètenè bì nuaré déi né mé mbieè yuií, cèn déi nde leér le, à boó nde né naàn? Á bò dé yulà tárenèà cùòb tárenèà doô yí fei kwá ló ndé ngwéh, à nde dé cèn doô foon wellê wa?

⁵ Mo à foón kwa baá bú, à ndeé né bú tuagaà mé vógó-temé mene jógó sie,

⁶ à cu cuù mé njéh, à yilá bilí bò mbeí seèn mé bò nùàr kwarè seèn, ye bó a: Bí ndê vrà gàm mè teèn; sòrɲgaɲ mò lé naâ leér, mè bú foón kwa cu aá kèn.»

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mo nùà veèn cén kweéh seér temé lètenè bò mbeí, vràb nde né ké te vulúu felè seèn ménâ ndo. Bó vra kela nde né bú mé bò didilí bò yulà tárenèà cùòb tárenèà mé mùnò ɲgwéh temé kweéh seèr doô.»

Kàn kàgàlòɲ mé lé naâ leér

⁸ Yeésò den cuù ye bó a: «Mo ma déi né mé kàgàlòɲ beè kám cén, yuií cén nde die leér teèn, à we mògò ndé ɲgwéh, à fo bilí gwà, à ɲalé foón teèn wa?

⁹ Mo à foón kwa cu aá, à nde né bò mbeí seèn mé bò nùàr kwarè seèn yilá bilí, ye bó a: Bí ndê vrà gàm mè teèn; kàgàlòɲ mò lé naâ leér, mè kwa cu aá kèn.»

¹⁰ Yeésò den cuù ye bó a: «Mè tueé bí, mo nùà veèn cén kweéh seér temé seèn, vràb nde né lètenè bò cili Càn felè seèn ménâ ndo.»

Kàn felè huaán yíé ɲgúlù déi

¹¹ Yeésò den cuù ye bó a: «Nuare déi lé naâ mé huaán fà.

¹² Cieé déi dim ndeé ye tele a: Gè bò ɲgúlú yee geè, wò kɔb haá mè dé mò. Tele geé haá bó ndo.

¹³ Tètèi sam, à go sɔm gi aá bò dé seèn kèn, à weh kàgàlòɲ hèllè, à foón gò, à nde lè lò déi, bèh dàb mân. Wa teèn, à yila kàgàlòɲ doô yieé ndabê.

¹⁴ Nde nde, kàgàlòn hèllè gi yuo. Cùè die lè lò sâ ndo. Sâ bú doón, à mé njeré déi beè sam cuú.

¹⁵ «Yéé yógo baá, à nde yila seé beè nùà lòo déi. Nùà hèllè njií baá-re bú ké ñueèh seèn bèh ñguián beleè.

¹⁶ Huaán doô ye merré déi nyí nde né bò tò mò yâb ñguián teèn domó yieé kwa; ndóg, nuaré déi bú teèn há ñgwéh.

¹⁷ Yéé baá ménâ, à den cuú mé huún seèn ye: Mè nde áá mé cùè mbaá kuú. Hèn ké lo tele mò, bò seè bò seèn né mé yáb beè tabe den.

¹⁸ Mè nde áá lo, mè nde tueé nde né ye tele mò a: Tele mò, mè boó áá veèn mé Càñ, mè boó njií mé wò ndo.

¹⁹ Mè nuaá mé wò nde cu né ñuna yeè yilá, wúlú ñgwéh. Wèh kwá ní sér yeè mè faá nùà seè yeè déi no.

²⁰ À yeé tueé gi áá ménâ, à komo wuo ter ndo, à som gò, à cu cu ké yoòr teleè.

«Loù sâ, tele ke njií yí dàb ñuna baá ndeê, à ñene njií bú mé jere mene, à komo wuo ter ndo, à dula nde ñuna ké ceér dueè kumó sie.

²¹ Ñuna ye bú a: Tele mò, mè boó áá veèn mé Càñ, mè boó njií mé wò ndo. Mè nuaá mé wò nde cu né ñuna yeè yilá, wúlú ñgwéh.

²² Tele dé sâ tán só ñgwéh, à ko lom né bò seè bò seèn yilá njií, ye bó a: Bí ndé dùlà wèllè cògò nyàgàm déi, bí su kwaá bú yoòr; bí yí kwá bú lòn beè, bí yí kwaá bú débágá gulè ndo.

²³ Bí ndé siè wèllè nàgà cèllè, bí ñob ne kwaá tuar, te béh yieé som kùrmò.

²⁴ Huaán mò lé kuú gi aá kèn, à nyimé cuù aá; à lé naâ leér, mè kwa cu aá bú. Bené kùrmò die ndo.

²⁵ «Sâ bei la naâ dé seèn ké ngeh. À baá cuù, à ngweé njií bèmè ké lo, bò nùàr né bené ngo. Waà kwarè loô,

²⁶ à yilá njií nùà seê cén déi, à bie ke mé bú.

²⁷ Nùà seê doô ye bú a: Dim yeè cu cuù né koó. Tele yeè sie ɲɔb aá nàgà cèllè, te béh vra bú mé njéh, ye nyí kwa cu aá huaán nyí mé njolo.

²⁸ «Bei yeé nde ngweé njií mân, temé ɲaâ bú, à nja le ké ceér dueè. Tele yeé ɲene aá ménâ, à nde bú boɲ wellê ndo.

²⁹ Ye tele a: Kè-re sâ ɲo! Bèh lo mé naâ-naà, mè né lom seé yeè boó den, mè sòn yeè ɲgén bèh. Mé njéh mene, né mene huaán mbieè déi, wò mè há ɲgúɲgwéh, te mè yilá bilí bò mbeí mò, béh bó samé mé njéh.

³⁰ Lan wò yeé ke, ɲuna yeè bó bò huaán vèh seèn boó beéh gi aá wò bò njéh, à yeé cu cuù, ngweéh hèn wò ɲɔb aá bú nàgà cèllè wa?

³¹ Tele ye bú a: Huaán mò, dé yeè bélò né den cu doón koó. Bò njéh mò doón né gi dé yeè.

³² Ndê, béh sé la naá kaà dim yeè mân vra, béh ngo bené. À lé kuú gi aá kèn, à nyimé cuù aá. À lé naâ leér, mè kwa cu aá bú.»

16

Kàn felè nùà seê tánágà déi

¹ Yeèsò den cuù, ye bò mbòɲ seèn a: «Nùà lieê déi lé naâ mé nùà seê seèn déi teèn. Lou sâ bò

nùàr ndeè ye bú a: Nùà seê yeè né wò bò njèh bɔ́ beéh.

² À yilá njií nùà seê doô ká toò seèn ndɔ, ye bú a: Bó ye wò bɔ́ beéh gi áá mè bò njèh mò sé wa? Nde bò njèh mò dɔ́ɔ taán gií, mè nde né wò seé som.

³ À yeé nde ɲgweé njií ménâ, ye: Tele mò mè seé som áá kèn; mè kuú áá, wanɔ́ɔ mè mò boór kíé kòmò cú; beè mò njèh duaà né fegùlì ndɔ; te mè bɔ́ naàn?

⁴ À den cuù mé be seèn ye: Mè kɔ baá kèn! Mè nde né bò nùàr bóú; * mɔ tele mò som áá mè seé, te bó ndeè yíí keéh bɔ́n mè gwò teèn.

⁵ «À yilá njií bò hùà bò teleè ká toò seèn cécéné cécéné ndɔ. À bie njií mé dé toò jògò, ye bú a: Bí tele mò né mé hùà meèn wa?

⁶ Ye bú a: Né bɔ́ɔ kómò yuií. Nùà seê ye bú a: Né ménâ; dèn ndé doó, wèh nyàgà sér á yulà tìn.

⁷ À bie njií cu mé déi, ye bú a: Dé yeè nɔ, bí tele mò né mé hùà meèn ndɔ wa? Dé sâ ye bú a: Dé mò né ba yolò yuií tìn. Ye bú a: Né ménâ; siè, nyàgà sér á yuií nèà.

⁸ «Nùà lieê doô yeé ɲene nùà seê tánágà hèllè né feh seèn ménâ nyamé kɔ́, à vra seér cu bú lòu. Ye: bò *wón bò nyamé kela né seé bɔ́n kɔ́ mé bò Càn bò. Lòu sam, bò Càn bò seé Càn ménâ nyàmè bèh.»

⁹ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè tueé bí, mé ɲgùlù wón bí gàm bò saâm bò mé njéh gaàm.

* 16:4 16:4 Nùà laán wellê te ɲa nùàr yeè.

Mɔ ndeè gi aá beè biì, Càṇ ndeè né bí te dene dé nyè mà mé nyè mà yíi keéh.

¹⁰ «Bí kóo ye, nùà gècèn te njèh dé mààn né nùà gècèn te njèh dé koô ménâ. Nuaá mé né nùà nyeèn te njèh dé mààn, né cu nùà nyeèn te njèh dé koô ménâ ndo.

¹¹ Mɔ bí mân tueé nagá née te ngùlù wónje ye, sâ neì bí te njèh gècèn yíi keéh nde né kóo wa?

¹² Mɔ bí njèh bò nùàr vèh bèh, sâ neì bí njèh dé biì mbaá haá kuú nde né kóo wa?

¹³ «Nuaré déi seé nùà fà kèi cén bó kòmò ndé ngwéh. À nde né cén bunó, à gwaán déi. À beè déi den nde né nùà gècèn, à seb déi. Bí seé Càṇ bô seé kàgàlòn fà doón kèi cén bó kòmò ndé ngwéh.»

Ngòr Yeésò feh hihiné

(Matíô 11:12-13; 5:31-32; Mârk 10:11-12)

¹⁴ Te bò *Farisièn mé temé doón né gi yoòr kàgàlòn, yeé nde ngweé njií mân, bó yuo die Yeésò yoòr mé séb.

¹⁵ Yeésò ye bó a: «Bí den né njolò bò nùàr faá bò gècèn bò nɔ. Sâ bí boó den né mbaá, Càṇ né gi temé biì nené. Bí kóo ye, bò njií mé né dudueèr beè bò nùàr doón, né gi bò njèh mbembaâ beè Càṇ.

¹⁶ «*Sóú Músi bó bò *sòn-Càṇ bò lé naá giì mé terre b teèn, yuoô te cu sâ tóg nde wa mé nàm Jân Bàptís. Sâ née mé terre b ye. Jomo sâ bó se waá mé Njàgà Bagaà felè *Lò Càṇ. Kènê nùà kàn né lom lege, ye te nyí yila teèn.

¹⁷ Á, sòú nɔ? Mè tueé bí, vulú bô tàbè nde gi né faá nhèh mbaâ nɔ nɛllé yuo, sòú le ter. Gwaân njolo sòú a, jíé méné gèh dé heè, ndóg à nyímé ndé ngwéh.

¹⁸ «Nuaá mé mele som veèh, nde jɔgɔ cu déi dɔɔŋ, kuú né yàgà. Véh mé bó naâ lòu mele som, nuaá mé jɔgɔ bú dɔɔŋ kuú taré né yàgà ndɔ.»

Kàn felè nùà lieê déi bô Lasâr

¹⁹ «Nuaré déi lé naâ teèn, lé naâ nùà lieê; à né bò cògò bebagaà su, cieé dɔɔŋ à né yáb bebagaà yieé, à né jùjùòb yieé.

²⁰ Nùà saâm déi lé naâ teèn ndɔ, yilí seèn né Lasâr. Lasâr lé naâ mé nyer yo dɔɔŋ. À lé cer den beéh ké tùtùlù nùà lieê hèllè,

²¹ ye te nyí domó yieé kwa tò mò yâb ka seèn. Bò boór né yeé ndeé, bó nagá bilí cu bú mé nyer mene.

²² «Lòu sâ, nùà saâm doô kuú, bò cìlì Càn nde jɔgɔ kwaá njií bú ké te vulúu kwarè Abrahâm. Nùà lieê hèllè kuú ndɔ, bó furú bú,

²³ à yila nde ké dòu bèh dàm gèr nɛné kuú; sâ Abrahâm bô Lasâr baá kɔó, à ke njií den áá bó lòu.

²⁴ À lɔgɔ njií ké ter, ye Abrahâm a: Tele mò, kó yeé mè jere teèn; témá nji yeé Lasâr, te à ndeé die kwaá mè nòmò ká te leba mé nyògò beè, mè nene kuú mé gèr ká tuar.

²⁵ Abrahâm ye bú a: Huaán mò, múnò kó cú munò, ye ké cie nyí lé naâ mé ngùlù sab, sâ Lasâr

né mé gèr kwaré. Kóo ye, kènê temé Lasâr dólé baá; gèr baá seér felè yeè.

²⁶ Toómá lètenè beèh béh bì jím tena né ngobe. Né mene béh, né mene bí, bèh kelâ sam.

²⁷ «Ye Abrahâm a: Sâ mɔ né mân, kúkùr yeè tele mò, témá nji cú Lasâr ké gwò tele mò teèn.

²⁸ Bò dim mò né ké gwò tîn; te Lasâr nde tueé nyegé bó, wanoón bó nde cuù né ká lè gèr-e yilá kuú.

²⁹ Abrahâm ye bú a: Ké jomo bò dim yeè né mé mvù Músi mé mvù bò *sòn-Càṅ bò beè; bó a, ngwé cí.

³⁰ Ye Abrahâm a: Tele mò, dé sâ wúlú ndé ngwéh. Ngulí kela né dé nuaá mé naâ dòu komo yuo, te bó kweéh seér ye temé.

³¹ Abrahâm ye bú a: Mɔ bó sòn Músi mé bò sòn-Càṅ bò ngúṅgwéh, sâ nuaré dèi komo yuo mene dòu, ndóg bó kwéh sér ndé ngwéh.»

17

Veên

(Matiô 18:6-7, 21-22; Mârk 9:42)

¹ Yeésò den cuù ye bò mbòn seèn a: «Njií mé nde né bò nùàr te veên dɔ́r yíí, lím ndé ngwéh. Bóó mene naàn, nùàr a, te mbeí teèn dɔ́r yí. Nuaá mé dɔ́r yíí mbeí teèn nde né mé gèr kwaré.

² À dɔ́r yíí cegé mene huaán maàn cén dèi lètenè bò huaán hên te veên, à nde né mé gèr kuú. Sâ, nùà hèllè ye, mé sòn gèr hèllè bó wèh ndé kó mé nyí ké sòn nòmò koô, bó jógó kàgà kwá nyí nyèn tuagàà, bó vela si njií kɔ nyí dùà.

³ Sâ, bí bòn nyégé feh bìi bagasé.

«Mò mbeí yeè déi né wò veèn boó, túé nyégé bú lòu. Mò à kweéh seér aá temé, kúlú nji dèh doó.

⁴ Mò à né mene mbei téhbeh lè cieé sabé den, mò à né yoòr yeè ndeè ye wò a: kúlú nji doó, sâ kúlú nji dèn ménâ kulù.»

Temé kwaá nji

⁵ Bò mbòn tebê deèn ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, bó te béh kwaá ñei seér temé yoòr yeè lòu.»

⁶ Fehtoò beèh ye bó a: «Mò ndèm bìi sé la né faá mvum tàb làm* nò ham waá, bí sé la naâ tueé ye toú hèn a: ndé kòmò njéba dèn yí dùà yíé; à sé la naâ sòn bìi ñgweé.»

Seé nùà seé

⁷ Yeésò den cuù ye bó a: «Hèn mò lètenè bìi nuaré déi né mé nùà seé seèn déi teèn; né nùà kié-boór wa, tèn mbieè wa, mò à cu cuù ñueh, tele nde né bú ká kwarè yâb lòu yilá kaár nji wa?

⁸ Sam, à tueé seér nde né ye bú a: Ndé nyí yáb tuar neé kwaá. Mò bela baá, wò su cògò, wò ndeè geé kwaá nyí. Mò nyí yieé gi aá, nyí ñueé gi aá, wò nde ye dé yeè yieé.

⁹ Mò nùà seé boó gi aá ménâ kèn, tele seèn nde né bú lòu vra seér faá né ñèh kàm déi beè seèn wa?

¹⁰ Né felè bìi faá bèh ménâ ndò: mò bí boó gi aá bò nji mé né seé bìi kèn, bí júé: Seé beèh né cí, béh né dé beèh bò seé bò mbaá.»

17:3 17:3 Mat. 18:15 * **17:6 17:6** Ká Bà mvum mé jie kela né koó né mvum tàb làm. Dé ké lo bò jûf né mvum dé hiin.

Bò beén veên bò déi yulà

¹¹ Sâ Yeésò née ka te gò Jerusalem ye, à né lètenè *Samarî bò Galilê kelá.

¹² À wa lè loó déi; sâ bò beén veên bò déi yulà baá ká yoòr seèn ndeê. Bó yeé ñene njií aá bú, bó nje bá le ké dàb,

¹³ bó logó njií ké ter ye bú a: «Yeésò, dé koô, kó yeé béh jere teèn!»

¹⁴ Yeésò ye bó a: «Bí ndé ké yoòr bò ngàn sèmè, bí feh keéh bó yo biì.» Bó sòm gò ndo. Bó yeé baá ceér dueè, bó taré yuo gi.

¹⁵ Cén déi lètenè boòn yeé ñene aá ménâ, à cu cuù dé seèn jomo. À né gɔ, à né Càn ké ter seèn njií.

¹⁶ À waà, à die sulí njií njolo doó ka Yeésò, à né bú vra. À lé dé seèn naâ nùà Samarî.

¹⁷ Yeésò yeé ñene aá ménâ, à ye: «Ŋgweéh bó yulà doón naá gi taré yuo mà. Hên, bò tárenèà bò déi né he wa?

¹⁸ Nuaá mé cu cuù né Càn vra weh, gi cegé né nùà kìn hên wa?»

¹⁹ Jomo sâ Yeésò ye bú a: «Kòmò wùò ter, wò né temé yoòr mò kwaá njií, wò yili yuo aá kèn. Ndé-re бага!»

*Cuù *Huaán Nùàr
(Matíô 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Bò *Farisiên ye Yeésò a: «*Lò Càn wa ndeè né heèh wa?» Ye bó a: «Lò Càn njolò biì bèsonè jógó wá ndé ngwêh, te bí nde ye ñené koó.

²¹ Bó túé ndé ngwéh ye bí a: kè, hên nɔ; kè yíê. Bí kékoò ye Mbàm Càn ká lètenè bìi die wa giì aá kèn.»

²² À yeé tueé gi aá ménâ, à tueé njií mé bò mbòn seèn ndo, ye bó a: «Cu dèi nde né teèn, bí nde né gwaán, ye bí sé la naâ bìi *Huaán Nùàr cieé cén ñené ngweé nɔ. Mè tueé bí, bí bú ñéné ndé ngwéh.

²³ Bó tueé nde né ye bí a: bí kè ñí kán! bí kè ñí kán! Mo bó baá bí ménâ tueé, bí dèn lòm dé bìi nɔn, bí té teèn ndé.

²⁴ Gèh dé mé mbàn né yeé ké te vulúu be terré doô, loú sâ Huaán Nùàr nde né ménâ ñagá yuo kelâ.

²⁵ Njèh cén, ko bò cafanê bò jògò ngon keéh gi aá bú kèn, ko à ñene som aá dàm bò gèr beè bòn kèn ndo, sâ ye.

²⁶ «Loú mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò njií mé lé boó giì naâ lè nàm Noê doón nde cu né ménâ boó.

²⁷ Sâ lè nàm Noê, bò nùàr lé ko loóm naâ yieê mé ñueê, bó né véh suaá, bó né bèh siíb ndeé ndo. Bó né ka mé njéh méménâ boó ndeé, tóg nde wa loú mé Noê lé yilá naâ kom teèn. À yeé baá lè kom, nu koô die, nòmò laga kum lo bó teèn.

²⁸ «Nde cu né faá lè nàm *Lòt boó ndo; bò nùàr lé ko cegé naâ yieê mé ñueé deèn, bó né ñge, bó né go, bó né gèh dobo, bó né gwà sieé.

²⁹ Loù sâ, Lôt yuo lè loó *Sóddòme, we lé naâ ter lè nyùm nàgàkèn bomò suagâ, ñgie kum sòm cu bò nùàr doón jomò seèn ndò.

³⁰ Loù mé Huaán Nùàr ndeé né teèn ñené yuo kelâ, nde cu né bò nùàr ménâ boó.

³¹ «Loù sâ kwa nde né nuaré déi, sâ à né ké felè gwà; bú a, fón lòm doò, à té gwò felè bò ñhèh seèn mbaá yílá kú. Kwa lo nde né nuaré déi ké ñueh ndò, à té ká lo mbaá cú kú.

³² Bí múnò ñjí cú dé mé lo naâ veèh Lôt kwa doô!

³³ Nuaá mé gwaán né yòñ seèn mé be seèn gagá kwaá, nde né bú leér loó. Nuaá mé né dé seèn cio felè mò ñgoón seér, nde né yòñ seèn yili sòm.

³⁴ Mè tueé bí: nuaré déi bò mbeí nde né loù sâ te ndagá cén-e; bó nde né cén weh, déi le.

³⁵ Ma déi bò mbeí nde né nyèn bècénè gwo; bó nde né cén weh, déi le.

³⁶ Nuaré déi bò mbeí nde né ké ñueh fà; cén nde né weh, déi le.»

³⁷ Jomò sâ, bò mbòñ ye bú a: «Fehtoò beèh, ndeé ménâ boó den nde né he wa?» Ye bó a: «Bèh mé komó né teèn doón, bò jiè nde gi né teèn bilí ndeé.»

18

Kàn felè nùà téná-ju bò ma kú déi

¹ Yeésò si bó kàn déi, ye te bó dua den Càñ cieé doón, bó gùr cú; à ye bó a:

17:31 17:31 Mat. 24:17-18; Mk. 13:15-16 **17:32 17:32** Gen. 19:26 **17:33 17:33** Mat. 10:39; 16:25; Mk. 8:35; Lùk 9:24; Jân 12:25

² «Nùà téná-juù déi lé naâ lè loó koô déi teèn, à lé Càn dùlà bèh, à nùàr vèh ɲgwéh ndo.

³ Ma kû déi lé naâ lo sâ teèn ndo; cu doónj à né toò seèn yagá ndeé den, ye bú a: Téná sòm mè ju hên teèn, te bèh nùà bunnò mò geé.

⁴ Ma kû doô né ka méménâ yagá den, nùà téná-juù hèllè bú mé njéh táɲ ɲgwéh. Yeé yɔgɔ baá, cieé déi à den kaà mé be seèn ye: Mè né koó ye mè Càn dùlà bèh, mè nùàr vèh bèh ndo.

⁵ Mé njéh mene, gèh dé mé ma kû doô né mè yoòr ɲeí hên, né mè ki. Kwá mè tena sòm bú ju hên, te mè ɲgweé kééh tie.»

⁶ Fehtoò beèh deén baá-re ndo, ye bò nùàr a: «Bí ɲgwé nyégé ɲgòr nùà téná-juù hên bagasé.

⁷ À né ménâ boó komo, sé tagá Càn wa? Mè tueé bí, bò nùàr Càn mé né toò Càn cu doónj yueé, Càn nde né bó gam, à ɲgágá ndé ɲgwéh gùm doónj,

⁸ à nde né kukwar boó. Mé njéh mene, *Huaán Nùàr ndeé cuù, sâ bòó mé né temé cén kwaá ɲjii, née-re teèn ye wa?»

*Kàn felè nùà *Farisiên bô nùà wèh-làmpônj déi*

⁹ Yeésò kàn hên si kuú né felè bòó mé né munó ye bó dé boòn né bò gècèn bò toò Càn, bó né bò mbeí lòù seb seér doô. Ye bó a:

¹⁰ «Nuare déi bô mbeí lé wuó naâ ter fà doónj, bó nde ké *gwà Càn koô bèh Càn duaà; déi né Farisiên, déi né nùà wèh-kàgàlònj làmpônj.

¹¹ «Farisiên doô njebá nde dé seèn ké toò gèbàkàg, ye: O, Càn! Mè né wò vra; mè nùà mbaâ faá bò nuaré déi nò sam, bó né dé boòn yíb ɲuóób, bó né veèn boó bele, bó né yàgà ndeé;

mè dèn ngwéh faá nùà wèh-kàgàlòn lãmpôn hên ndo, mè né cu wò mé dé sã vra kókoó mbaá.

¹² Dé mò, lè sòndè doón, mè né yeé yáb teèn jolo cieé fèfà. Lè bò nhèh mò doón, njií mé baá yulà doón, mè né yeé mbe teèn cécéne sòm, mè haá wò.

¹³ «Nùà wèh-kàgàlòn lãmpôn doò njebá sua le dé seèn ké jomo, à sulí njií njolo doó mé kú mene, ye Càn a: Óè Càn mò, mè né nùà veèn, kó yeé mè jere teèn.»

¹⁴ Yeésò den cuù baá-re ye bó a: «Mè tueé bí, Càn lé kwaá lò naâ sòn Farisiên hèllè ménâ, à ngweé seér dé nùà lãmpôn doò. Nùà lãmpôn doò nde cu lo ndeé, sã à baá gi dé seèn beè Càn dilísé; nùà lòbò kàn hèllè le. Bí kóo ye, nuaá mé né ter ngumó ñaá doón, bó nde né bú doó baá njií, te bó ter komo njií seér nùà dolé.»

*Bò huaán tetôôr kulû
(Matíô 19:13-15; Mârk 10:13-16)*

¹⁵ Jomo sã bò nùà né mé bò huaán ká yoòr Yeésò weh ndeê, bó weh nde bilí mé bò dé mbembogò mene, te à kema njií bó be yoòr. Bò mbòn yeé ñene aá ménâ, bó nde seér cu bò nùà lòu.

¹⁶ Yeésò yilá njií bò huaán doò ká toò seèn ndo, ye bò mbòn a: «Bí kwá bò huaán ndeé ká yoòr mò, bí té bó yín. Bí kóo ye, *Lò Càn né dé bòó mé den né faá bó nò.

¹⁷ Mè né tueé ye bí a, nuaá mé Lò Càn mé temé seèn mene faá huaán maàn nò wèh ngwéh doón, teèn yilá ndé ngwéh.»

Dèbbè nùà lieê déi
(Matíô 19:16-30; Mârk 10:17-31)

¹⁸ Nùà koô bò *Jûf déi ndeè ye Yeésò a: «Nùà fèh-njèh dé bagaà né wò. Hên, mè bɔ́ɔ nde né naàn, te mè kwa ye yòŋ dé tètàgà wa?»

¹⁹ Yeésò ye bú a: «Wò mè nùà bagaà yilá né mé ŋgei wa? Nùà bagaà gi cegé né Càŋ.

²⁰ Wò né gi *sóú kɔ́ɔ, ye: té yàgà ndé; té feh wúlá; té yíɓ nùɔ́b; té nuaré déi nyeén yoòr cò kwá; ŋgwé sòn tele yeè mé méi yeè ndɔ́.»

²¹ Nùà doô ye bú a: «Mè lé jolo duɔ́m naâ ménâ, sâ mè née ndà ye, mè né yeè bò dé sâ jolo gií.»

²² Yeésò yeé ŋgweé aá ménâ, ye bú a: «Le cu née wò njèh cén ye: ndé gò sòm gí-re bò njèh yeè dɔ́ŋ, wò geé haá njií bò saám bò kàgàlòŋ sâ, te wò kwa seér ŋgúlú ké ter te vulúu. Jomo sâ wò ndeè, wò bele mè ndɔ́.»

²³ Nùà hèllè yeé nde ŋgweé njií faá bèh mân, à munó njií gi ŋgúlú seèn dɔ́ŋ, temé kuú yuo bú lè ndɔ́.

²⁴ Yeésò ke njií bú ndɔ́, ye bò nùàr a: «Né taré mé bò lilieê bò yila *Lò Càŋ.

²⁵ Ngweéh né taré mé ŋgelobà yila kela te lón kògòtâr wa? Né ménâ mé nùà lieê ndɔ́; te Lò Càŋ yilá taré kela nde né dé seèn mé dé ŋgelobà.»

²⁶ Bò nùàr yeé ŋgweé aá ménâ, bó ye: «Sâ, mɔ́ né mân, nuaá mé nde né yili yuo, né neì?»

²⁷ Yeésò ye bó a: «Njií mé né bò nùàr taré yɔgó, beè Càŋ taré ŋgwéh.»

28 Piêr ye bú á: «Ŋgweéh béh hên vu lo gi áá bò njèh beèh sâ, béh bele wò mà.»

29 Yeésò ye bó a: «Mè né tueé ye bí a, mo nuaré déi vu lo gwà seèn wa, né veèh seèn wa, né mene bei mé dìm, né mene tele bô meí, né mene ŋuna, mo à bó vu lo né felè Lò Càn,

30 bú a: kóo ye, nyí nde cu né ménâ cafanê kwa yɔgɔ kééh, te nyí ndeè te *wón dé feê kwa bilí cu ye mé yòn tètàgà mene.»

*Ngòr felè cio Yeésò dé mbelèm tagâr
(Matíô 20:17-19; Mârk 10:32-34)*

31 Yeésò weh bò mbòn seèn yulà cùòb fà, ye bó a: «Hên, béh bí ñáá nde baá ké Jerusalem sâ. Njii mé bò *sòn-Càn bò lé naá gi felè mò *Huaán Nùàr nyagá kwaá dɔón, nde gi né ké teèn mboón.

32 Bó nde né Huaán Nùàr beè bò lòu bò jɔgɔ yií. Bò lòu bò nde né bú seb, bó selé bú; bó nde né bú dèh yoòr kulú su,

33 bó lobo bú, bó wula sòm bú. Lè cieé tagáre, à nde cu né lè cio komo yuo ndo.»

34 À yeé tueé gi áá mân, bò mbòn ŋgwé kó ŋgwéh lág; njeré déi lé ndegé yɔgɔ naâ bó lòu.

*Tácugó déi
(Matíô 20:29-34; Mârk 10:46-52)*

35 Yeésò yeé nde áá Jerikò waá, sâ tácugó déi né te sòn ceér njèh dua den.

36 Nùà hèllè yeé ŋgweé bò nùàr baá kem kelá, à bie kwòm.

37 Bó ye bú a: «Né Yeésò nùà Najarê kela né kɔó.»

³⁸ À som hueh ndo, ye: «Yeésò ñunà *Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

³⁹ Bò gè toò bò mé baá kwarè seèn yeé ñgweé aá ménâ, bó nde seér bú lòù, ye bú a: «Máb sòn yeè doó sâ.» Mé ñjéh mene, à kò lom né méménâ ké ter tueé logó ñjií, ye: «Ñunà Davíd, kó yeè mè jere teèn.»

⁴⁰ Yeésò ñjebá le ndo, ye bó dèrrè ndê mé bú. À yeé baá ká kwarè Yeésò, Yeésò ye bú a:

⁴¹ «Wò ye mè a: gàm nyí naàn wa?» Ye Yeésò a: «Fehtoò mò, bó yeè te mè ñene njolo teèn.»

⁴² Yeésò ye bú a: «Ñéné njolo ñenè! Wò né temé yoòr mò kwaá ñjií, wò yili yuo aá kèn.»

⁴³ Njolo seèn kwogo yuo doó sâ ndo. À yuo bele lom Yeésò nenóón, à né mé Càn teter seén ndeé. Bòó mé lé naâ ñenè doón seén gi Càn ménâ ndo.

19

Yeésò bô Jasê

¹ Yeésò wa Jerikò ndo, à né lètenè loô kelá.

² Nuaré déi lé naâ lo sâ teèn, yilí seèn né Jasê, à né nùà koò felè bò wèh-kàgàlòn lampôn bò. Né nùà lieê.

³ À né ceér foon, ye te nyí ñene kwa nuaá mé bó yilá né Yeésò sâ; lón sam mé bò nùàr, à lé naá cuù nùà tibí ndo.

⁴ À yeé ñene aá ménâ, à dula kela nde gè toò bò nùàr, à sie ñaá tou* déi, à né Yeésò teèn kela den, te à ñene ñgweé bú ndo.

* **19:4 19:4** Bó tou sâ yilá né “sycamore”.

⁵ Yeésò waà bèh sâ, à sòm njií njolo ter, à ñene njií bú; ye bú a: «Súágà ká doó wúwágá, Jasê; lan mè cer nde né ké gwò yeè.»

⁶ Jasê wur suagà, à weh njií Yeésò ké gwò seèn mé vràb mene.

⁷ Bò nùàr yeé ñene aá ménâ, bó duóóm ndugô, ye: Nùà hên nde ké gwò nùà veên cer seér né dé keì wa?

⁸ Jomo sâ Jasê komo wuo ter ndo, ye Yeésò a: «Fehtoò mò, mè nde né bò njèh mò doón fèfà kóbé bele, mè geé haá njií bò saâm bò kèb déi. Mò mè lé naâ kàgàlòn beè nuaré déi bele weh, mè nde cu né bú jomo méménâ mbei nèà haá cuú.»

⁹ À yeé tueé gi aá ménâ, Yeésò ye: «Nùà hên né nduté ndùtù Abrahâm ndo; lan, còñ yilà baá te mbàgà seèn kèn.

¹⁰ Bí kóo ye, bòó mé né lòu leér le doón, *Huaán Nùàr hên nde kuú naâ bó foón, te à yili sòm bó.»

Kàn felè bò seé bò déi yulà

(Matíô 25:14-30)

¹¹ Bòó mé naâ ngòr hên ngweé, Yeésò si cu bó kàn déi. Sâ, bó baá kwarè Jerusalem, bò nùàr baá lom munó ye, doó sâ *Lò Càn nde aá ñene ñagá.

¹² À ye bó a: «Nuaré déi lé naâ teèn, à né lè bòn bò huaán mgbè. À yeé nde aá mgbè cer, à nde lè loó déi bèh dàb mân, te bó lobo bú tì, à cuú, à cer ye mgbè.

¹³ «À yeé baá mé gò, à yilá bilí bò seé bò seèn yulà, à geé haá kwaá bele bó kàgàlòn kám

cécéné beè-beè, à ye bó a: Bí bó ngógò toón mé njéh jomo; kɔ mè ndeè cuù aá. À yuo ndɔ.

¹⁴ À wa toò, bò loó bò seèn bunó bú ká jomo, bó tema njií ye: Té bú tì lòbò, béh bú gwàn ngwéh, à mgbè beèh sam.

¹⁵ Mé njéh mene, bó lobo bú tì. À cu cuù ká lo lètenè boòn. À waà, à ye, bó yílá nji bò seê bò nyí doò, kɔ ngweé kàgàlòn naà jomo ñar wa.

¹⁶ «Déi waà ye bú a: Dé koò, kám yeè cén doò ñar aá kám yulà; hên nɔ.

¹⁷ Mgbè doò ye bú a: Môn, wò né nùà gècên; wò né njèh memanè ke nyegé kɔó, wèh bá bò ndugo loò yulà hên, wò cèr mgbè teèn.

¹⁸ «Dé jomò wa cuù, ye bú a: Dé koò, dé mò ñar cu aá kám tín déi ndɔ.

¹⁹ Mgbè doò ye bú a: Bò ndugo loò tín hên baá dé yeè ndɔ; cèr á mgbè teèn kɔó.

²⁰ «Déi wa cuù ndɔ, ye bú a: Dé koò, wèh cú-re kàgàlòn yeè. Mè lé naà bú te cògò kaga nyegé, mè leér kwaá lòu.

²¹ Wò yeè né nùà yɔgô; mè veéh naà cí. Wò mene njeré déi kɔó kwá ngwéh, wò né yeé mbaá weh njií. Wò mene kɔó dòbò bèh, wò né yeé mbaá kwaá njií.

²² «Mgbè doò ye bú a: Nùà veèn faá wò nɔ! Wò ju kènê beè mò die nde né mé ngòr yeè sá. Wò lé naá giù kɔó ye mè né nùà yɔgô: mè mene kɔó kwá ngwéh, mè né yeé mbaá weh njií. Mè mene kɔó dòbò bèh, mè né yeé mbaá kwaá njií.

²³ Lé boó naà naàn mé wò lé mè kàgàlòn mò ké te mbiîn kwá nji ná ngwèh te ñar, mè cuù, sá nòmò baá teèn wa?

²⁴ «À tueé njií mé bò nùàr ndo, ye bó a: Bí ngà sòm bú kàgàlòn sâ beè ngaà; bí ságá njí mé nùà kám yulà jògò.

²⁵ Bó ye bú a: Dé koô, á dé sâ baá gi dé seèn mé kám yulà beè nɔ.

²⁶ Ye bó a: Mè tueé bí, nuaré déi nde gi né mé njèh beè, bó haá sagá cu bú déi teèn. Nuaré déi dé seèn mé njèh beè sam nde ngweéh, né mene dé maàn mé à né mé njéh doón, bó nde né bú beè horó sòm.

²⁷ Dé bò bònò bò mò, bí siè ndé gî mé bó ká toò mò; bó ye mè mgbè boòn sam, bí wúlá sòm gí bó wulà.»

Ké Jerusalem yilâ

(Matíô 21:1-11; Mârk 11:1-11; Jân 12:12-19)

²⁸ Yeésò yeé tueé gi aá ménâ, à go kela nde gè toò bò nùàr ndo, bó bó né Jerusalem ndeé.

²⁹ Bó yeé wa kèbè Betafajê bô Betanî, kwarè tòr mé bó yilá yeé tòr Oliviê, Yeésò tema keéh bò mbòn fà déi toò, ye bó a:

³⁰ «Bí ndé lè loó toò biì sâ. Mò bí yilá baá lo, bí nde né huaán vuomndeè ñené. Nuaré déi née teèn ná lógó ngweéh ye. À né te yuiî mân. Bí sè ndê mé bú.

³¹ Mò nuaré déi ye bí a, bí bú se né dé kei wa, bí júée bú a: Nùà Dueè gwaán né bú koó.»

³² Bó yuo gò ndo, bó wa, bó kwa gi ka doón faá Yeésò tueé naâ bó nɔ.

³³ Bó yeé baá ménâ se den, bò njèh bò bie ye bó a: «Bí huaán vuomndeè sâ se den né dé kei wa?»

³⁴ Bó ye b́ a: «Nùà Dueè gwaán né bú kóó.»

³⁵ Jomo sâ, b́ se haá njií bú mé Yeésò ndo; b́ né b̀ cògò b̀òn huaré weh, b́ né ngètenè vuomndeè teé njií, b́ né Yeésò teèn jógó kwaá.

³⁶ À yuo gò, à né ndeé, b̀ nùàr né b̀ cògò yoòr b̀òn huaré weh, b́ né ceceér teé njií.

³⁷ À né ké te tòr Oliviê doô suagá ndeé, à wa kwarè Jerusalem, sâ dàmb̀ mb̀òn né ceér dueè lélán vógó-temê samé den, b́ né Càn ké ter seén njií. B́ né bú felè b̀ fém mé b́ lé naá giì ñenè doón seén laré.

³⁸ B́ ye: «Càn a, kúlú nyégé Nùà Dueè mé ndeè né mé yilí seén hên kulù. C̀n ké ter te vulúu mé *sùsùm né dé Càn.»

³⁹ Sâ b̀ *Farisiên déi lé naâ lètenè b̀ nùàr doó sâ teèn. B́ ye Yeésò a: «Júée b̀ mb̀òn yeè a, b́ húné-re noón.»

⁴⁰ Yeésò ye b́ a: «Mè tueé bí ndo, m̀ b́ huné mene noón, b̀ taá nde né ménâ seén den.»

Felè Jerusalem yueé

⁴¹ Yeésò yeé baá kwarè Jerusalem, à ke njií loó, à yueé velé,

⁴² ye loó a: «Nuaá mé sé naâ wò dolê haá, wò sé naâ yeè bú keí mé né hên ñenè kóó nò. Ngweéh kènê leér baá njolò yeè mà.

⁴³ Kékoò ye, cieé déi nde né teèn, b̀ b̀nò b̀ yeè nde né wò beè kaán sie, b́ kaga keéh wò yí lètenè, b́ sané yilà nde né lètenè biì doón,

⁴⁴ b́ kibí kela mé b̀ nùàr yeè doó, b́ kum som bí. Taá déi felè mbeí lè ndé ngwéh. Lòu

sam, Càn ndeè né ye te nyí yili sòm wò. Mé njéh mene, wò néné kó ngwéh.»

*Yeésò ké *gwà Càn koô*

(Matíô 21:12-17; Mârk 11:15-19; Jân 2:13-22)

⁴⁵ Yeésò yila nde yí cie gwà Càn koô ndo. À wa, sâ bò nùàr né toón teèn boó den. À yeé nde ñene njií ménâ, à yila bó cie kwogó sòm keéh.

⁴⁶ À né bó teèn tueé yií, ye bó a: «Né gi lè mvù Càn nyagá den ye: Gwà mò né lom gwà Càn duaà. Keí mé boó bí weh kwaá seér áá gùr yîb bìi wa?»

⁴⁷ Cieé doón Yeésò né bò nùàr njèh ké gwà Càn feh den. Yeé baá môn, bò *ngàn sèmè dé kokoô mé bò *njí-sòù, bó bò kokoô bò doón duóm áá ceér fôn, te bó wula sòm bú.

⁴⁸ Njèh cén, bó bú siè kwà ngwéh. Lòu sam, cili nùàr lé naâ doó, bó né ngòr seèn felá.

20

Kùòm terreb Yeésò

(Matíô 21:23-27; Mârk 11:27-33)

¹ Cieé déi lé naâ teèn, Yeésò né bò nùàr njèh ké *gwà Càn koô feh den, à né bó Njàgà Bagaà se. Bò ngàn sèmè dé kokoô mé bò njí-sòù kar waà mé bò kokoô bò dé lô jomo,

² bó ye Yeésò a: «Wò bò njií hèn boó né mé gèh terreb dé heè? Neì wò jegé naâ kó wa? Túé béh tueè.»

³ Yeésò ye bó a: «Mè nde né bí ménâ bieé ndo: bí jògò túé ke mè ye:

⁴ Nei lé Jân Bâptîs tema njií naâ kɔ́ó, ye bú a: ndé bò nùàr kou bele wa? Lé naâ Càṅ wa, lé naâ nùàr wa?»

⁵ Bó yila mé njéh lètenè boòn fellé kuú ye: «Mɔ béh ye bú a: Càṅ lé Jân temà naâ kɔ́ó, à tueé nde né ye béh a: béh lé temé yoòr seèn kwá nji ná ṅgwéh dé keì wa?

⁶ Á, mɔ béh ye bú a: bò nùàr lé bú temà naâ kɔ́ó, sâ bò nùàr nde né béh tɔbé wulá. Lòu sam, beè boòn Jân lé naâ *sòn-Càṅ.»

⁷ Yeé baá ménâ, bó ye bú a: «Béh kó ṅgwéh nuaá mé lé temà naâ bú.»

⁸ Yeésò ye bó a: «Sâ mè bí nuaá mé jegé naâ mè túé ndé ṅgwéh ndɔ.»

*Kàn jéré-temé bò kè-ṅueh bò
(Matíô 21:33-46; Mârk 12:1-12)*

⁹ Jomo sâ Yeésò si njií bò nùàr kàn déi, ye bó a: «Nuare déi lé kieè naâ ṅueh* seèn; à yeé dobo gi aá yab teèn, à haá kwaá ṅɔṅgô beè bò nuare déi te bó ke nyegé den jomo. À yuo dé seèn, à nde bèh gò dàb déi.

¹⁰ «Cu mé yab yeé baá bolé, à tema njií nùà seê seèn cén déi ké yoòr bò kè-ṅueh bò doô, ye te nyí kwa yab teèn. Nùà seê doô yeé wa ké teèn, bó lobo kwɔṅgô njií cu bú jomo be be.

¹¹ Nùà ṅueh doô tema njií cu nùà seê seèn déi. Bó nde kem sue cu bú yoòr mé séb, bó lobo kwɔṅgô njií cu bú jomo be be ndɔ.

20:9 20:9 Es. 5:1 * **20:9 20:9** Ké ŋueh sâ bó lé doboó naâ “vigne”.

¹² Lê njùg tagáre, à tema njií cu nùà seê seèn déi ndo; dé sâ yeé wa cu, bó duún ye baá-re bú núr, bó tulu si njií bú ké luaà ñueèh.

¹³ «Nùà ñueèh doô ye ñene aá ménâ, ye nyí boó nde né naàn wee? À deên ndo, ye: Nyí kênê tema njií nde aá ñuna nyí yíé-temê; merré déi dé seèn, bó nde né bú veèh.

¹⁴ Ñuna nde ndo. Bó yeé nde ñene njií baá-re bú mân, bó nyogo sòn ye: Hên né nuaá mé nde né nùà ñueèh ñaá sâ. Ko béh wula som bú lòu, te ñueèh hên ña dé beèh.

¹⁵ Bó tulu nde mé bú ké luaà ñueèh, bó wula si lo bú ké teèn.»

¹⁶ Yeésò den cuú, ye bò nùàr a: «Faá bèh mân, nùà ñueèh doô boó nde né bó naàn wee? Mè tueé bí, à nde cu né bó wulá som gií ndo, à ñueèh kwaá lo cu beè bò nuaré déi.» Bò nùàr yeé ñgweé aá ménâ, bó ye bú a: «Ndóg gèh dé sâ ndeè seèn ménâ bó ndé ñgwéh.»

¹⁷ Yeésò né bó njonjolò ke njegé, ye bó a: «Kàn mé bó né te mvù Càñe nyagá kwaá hên tueé né kei? Ye:

Taá mé bò mé-gwà bò lé naâ ké jomo komo si njií hên, taá dàn ña seér cu né koó.

¹⁸ Nuaá mé ceén die te taá sâ nde né teèn ñerré le. Mo komo die seér né nuaré déi yoòr lòu, sâ nùà hèllè nde né faá fufú no nyoló den ndo.»

Làmpôñ mgbè Rôm gwòòm

(Matíô 22:15-22; Mârk 12:13-17)

¹⁹ Bò *nji-sòu mé bò *ngàn sèmè dé kokoô yeé ñgweé aá ménâ, bó ñgweé ko ye Yeésò kàn si

njií den né mé bó; bó gwaán lom aá Yeésò doó sâ sieè. Njèh cén, veéh né bó mé bò nùàr sie yɔgó.

²⁰ Bó duɔóm bú filí, bó tema njií bò no ké kwarè seèn faá né bò gècèn bò nɔ, te bó ηgweé weh ηgòr sònò seèn, bó jɔgɔ yíí bú beè ηgómna.

²¹ Wa ké teèn, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, njií mé wò né yeé tueé, wò né bò nùàr feh doóné né teèn yilá, béh né kɔó. Wò nùàr bàlè bèh, wò né bó ceér Càn mé gècèn mene feh dilí.

²² Sâ jògò túé ke béh ye: *Sóú beèh ye gwòm làmpôn mgbè Rôm gwòm wa, té gwòm wa?»

²³ Yeésò ηene kɔ ndɔ, ye ηgòr hèn né njóg ηgòr; à ye bó a:

²⁴ «Bí kélé ke mè kàgàlòn sâ cén déi ye.» Bó weh haá njií bú cén déi. Ye bó a: «Feh nùàr mé yilí nùàr ká teèn hèn nyagá den né dé neì wa?» Bó ye bú a: «Né gi dé mgbè Rôm.»

²⁵ À deén baá-re, ye bó a: «Sâ bò njií mé né dé mgbè doóné, bí gwòm njí cú mé mgbè; bí bò dé Càn há njí cú mé Càn ndɔ.»

²⁶ À yeé tueé gi aá ménâ, hiím yɔgó bó dé tueê. Ngòr mé à lé naá giì toò bò nùàr tueé doóné, bó bú teèn siè kwà ηgwéh.

Njèh bieê felè bòó mé nde cuù né lè cio komo yuo

(Matíô 22:23-33; Mârk 12:18-27)

²⁷ Bò *Sadusiên déi bilí ndeè ká kwarè Yeésò. Sâ bó né yeé tueé ye: mɔ nùàr kuú baá, sâ gi aá, à lè cio kòmò yuò ndé cú.

²⁸ Bó yeé waá baá, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, Músi lò naá gii ter nyagá kwaá, ye béh a: mo nuaré déi kuú kwaá lò véh mé huaán sam, òm a, sàgà cú ma kú doô, à ñar yilá cu bei ma.

²⁹ Yeé baá ménâ, nuaré déi bó bò òm lé naâ téhbeh. Bei jɔɔ véh, à kuú kwaá lò véh sâ, huaán sam.

³⁰ Òm sagá weh ma kú doô, à kuú cu, huaán sam.

³¹ Òm boòn déi sagá weh keéh cu ndɔ. Bó né ka mé bú méménâ sagá ndeé; bó sagá laré bú téhbeh doón, bó huaán mé ma hèllè ñar kwà ngwéh, bó kuú gi.

³² Jomo sâ, ma hèllè kuú bele bó ndɔ.

³³ Á hèn, mo lòu sâ bò komó ndeé baá te cio komo yuo, ma hèllè ña som nde né veéh dé heé wa? Ngweéh lètenè boòn téhbeh doón, bó lé naá gii bú sagá laré wa?»

³⁴ Yeésò ye bó a: «Bò siíb bó bò véh jɔɔ kuú lom né ká cie.

³⁵ Bòó mé wulu gi aá dé *Lò Càɲ kèn, nde né te cio komó yuo, bó yila nde teèn. Ké Lò Càɲ sâ nùàr ndeé jógó kú ndé cú.

³⁶ Ké sâ nùàr ndeé kú ndé cú ndɔ, bó den seér nde aá faá bò cili Càɲ nɔ. Ngweéh bó lé naá gii te cio komó yuo mà, bó baá gi bò ñunà Càɲ.

³⁷ Músi te mvù Càɲ tueé taré né ménâ ndɔ, ye: bò komó nde cuù né lè cio komo yuo gii ma. À lé mân nyagá naâ te lè mè mé à nyagá né ju jili ngémbèi teèn doô, ye Nùà koô nyi né Càɲ mé bò tele nyi Abrahâm bò Isâk mé Jakôb né yeé dua doô ma.

³⁸ Mè tueé bí, Càn né Càn bò lèlàn bò, à Càn bò komô sam. Bí kóo ye, beè seèn nùàr doóné né gi bò lèlàn bò.»

³⁹ Bò *njí-sòu déi yeé ngweé aá ménâ, bó ye bú a: «Nùà fèh-njèh, wò tueé yíi né teèn.»

⁴⁰ Yeé baá mân, nuaré déi njolo toò seèn kàgà nyi cú, ye nyí nde né bú njeré déi bieé.

**Nùà Còh bò *Davîd*

(Matíô 22:41-46; Mârk 12:35-37)

⁴¹ Yeésò ye bó a: «Bó ye Nùà Còh né *nduté ndùtù Davîd, mé ngei wa?

⁴² Davîd mé feh seèn lé naá gii lè mvù benê tueé kwaá ye:

Nùà Dueè ye Nùà koô nyí a:

Dèn ndê ká te be gaâ nyí;

⁴³ kó nyí komó silí njíi gi aá bò bònò bò yeè doó, wò dobo keéh bó gulè.

⁴⁴ Hèn, mo Davîd mé feh seèn Nùà Còh sâ yilá né Nùà koô seèn, sâ Nùà Còh né cu nduté ndùtù seèn wa?»

*Feh beè bò *njí-sòu bòn*

(Matíô 23:1-36; Mârk 12:38-40)

⁴⁵ Yeésò né mé bò mbòn seèn njolò cili nùàr tueé njíi, ye bó a:

⁴⁶ «Bí bòn feh biì beè bò njí-sòu. Bó gwaán lom né bò cògò dé dèdàbe lètenè bò nùàr su gòò. Né mene ké tan mé ké mbartógò, bó ye kó bò nùàr gìbì bié bó lòu. Ké *gwà sòu bó gwaán né bèh denè dé kokoô njolò bò nùàr. Bó nde mene bèh kùrmò lo nùàr doóné, né gi ménâ ndò.

⁴⁷ Bó né njèh beè bò ma kû horó weh bele. Mò bó baá Càn dua, kò bó dua tugó lòu, te den faá bó né bó gècên bò nɔ. Me tueé bí, ju sie kela nde né bó mé bò déi.»

21

*Há-be ma kû déi
(Mârk 12:41-44)*

¹ Yeésò né ke den, à ñene bò lilieê bò né kàgàlòn lè mvugó gwà Càn si den.

² À ñene njíi ma kû déi baá kóbò fà teèn si yíi ndɔ.

³ Ye bò nùàr a: «Mè né tueé ye bí a, ma kû hên si kela né kóó mé bò déi dóón.

⁴ Bò nùàr dé bɔ̀n kabe si lom né wèllè kàgàlòn. Dé ma kû hên môn sam, à dé seèn horó si sòm né cèr gwà seèn.»

*Kùr felè *gwà Càn koô mé nde aá ñellé
(Matíô 24:1-2; Mârk 13:1-2)*

⁵ Sâ bò nùàr baá lom gwà Càn koô keí; à lé naâ yàgà huóóm dé gècên. Bó lé bú meè naâ mé bò taá bebagaà mân, bó bú yàgà nyegé cu mé bò njèh há-be ndɔ. Bó yeé baá gwà ménâ keí, Yeésò ye bó a:

⁶ «Gwà mé bí né ñené hên, cieé déi nde né teèn, à nde gi né dóón tobé yuo. Mè jue mene taá cén tà cén felè mbeî lè nyí ndé ñgwéh.»

*Dàm bò gèr, te wón ceré ye
(Matíô 24:3-14; Mârk 13:3-13)*

⁷ Bó ye bú a: «Nùà fèh-ñjèh, dé sâ ndeè ménâ bɔ̀ó nde né heèh wa? Mò ndeè nde aá ménâ bɔ̀ó, bó ñene kò nde né mé kei ndɔ wa?»

⁸ Yeèsò ye bó a: «Bí kógón ká lòu; nùàr a, té bí bèlè. Mo sam, bò nùàr kókoó mbaá nde né yilí mò ñaá weh, nùà kàn nde né tueé ye bí a, Nùà Còñ né nyí; nùà kân ye bí a, cu waà baá ndo. Mè tueé bí, bí té tie teèn féla ní.

⁹ Mo bí baá njàgà taáb mé bò bèmè hihiné ñgweé njií, bí té lòu ndèrrè. Ko seèn boó ménâ. Mé njéh mene, wón mé njéh cèrè ndé ñgwéh.»

¹⁰ À den cuù, ye bó a: «Taáb nde né lètenè loó déi bò mbeí koó die. Lò déi nde né mbeí mé taáb ñaár kwa.

¹¹ Tàbè nde né jilí taré; cùè nde né te tàbè hihiné die; teèn yila bele cu mé fùà mene ndo. Bò kèkèné njéh nduàn feh hihiné nde né boó bele; bò ciè feh hihiné ndeé né ké te vulúu ñené yuo kelâ.

¹² «Bò nùàr jògò bunó nde née bí lòu ye, te waà ye. Bó nde né bí mé sòn fuù sie, bó sie njií bí ké *gwà sòu bèh juù, bó yií bí gwà cibì. Bó nde né bí ké toò bò mgbè mé bò kokoò bò mgbomé njií, ye bí né bò nùàr mò fí.

¹³ Mè tueé bí, toò boòn sâ baá cu ye-re bèh mé bí den nyegé nde né sòn mò teèn.

¹⁴ Mo bó baá bí ménâ boó, bí njébá lòm tég, ye béh njeré déi toò nyàmè ndé ñgwéh.

¹⁵ Mè nde né bí kónkón haá, mè nde né bí ñgòr sònò tueé kwaá gií ndo. Bò bunnò bò biì toò biì njébá ndé ñgwéh, bó tueé komo njeré déi.»

¹⁶ À den cuù, ye bó a: «Né mene bò tele biì, bó nde né bí go som. Né mene bò bei biì, bò dim biì, bò nùàr biì mé bò mbeí biì mene doón, bó nde

né bí go sòm. Lètenè biì, bó nde né bò nuaré dèi teèn wulá.

¹⁷ Nùàr nde né bí bèh doón bunó laré; sà doón né gi felè mò.

¹⁸ Mé njéh mene, yúlí feèh biì cén lèr nyì ndé ngwéh.

¹⁹ Kò bí yolo lòù, te bí yili sòm ye yòn biì.»

Kùr felè Jerusalem mé nde áá ñellé yuo

(Matíô 24:15-21; Mârk 13:14-19)

²⁰ «Mò bí ñene taáb baá Jerusalem beè kaán sie, sà bí kóó ye, Jerusalem nde áá cim le.

²¹ Mò baá môn, sà bò Judê bò a, dùrà ñá gí ké te tòre; bò Jerusalem bò durá taré môn ndó. Bòó mé né ké ñueh doón a, té ká lo mbaá dùlà ndé cù.

²² Lòù sà né cieé ñùñ sòòm, te yuo ka nág faá bó lé naâ lè mvù Càn nyagá kwaá nò.

²³ Lòù sà bò véh mé lèi hueèh mé bò ma vùlù nde né mé gèr ñené kuú. *Wón nde né bò nùàr lòù sà nyunò dulí. Mè tueé bí, Càn feh keéh nde né yúlá-temê seèn yoòr bò nùàr lòù sà.

²⁴ Bó nde né bò dèi lòù kóré wulá, bó nde né mé bò dèi lò nùàr doón sie ñellé ndeé. Lòù sà Jerusalem gule doró keéh nde né bò coón. Kò cu bòn wulu baá, sà ye.»

*Cuú *Huaán Nùàr*

(Matíô 24:29-31; Mârk 13:24-27)

²⁵ «Lòù mé Huaán Nùàr cuù nde né teèn, bò ñèh nduàn nde né ké te vulúu feh hihiné bóó bele: bò dèi nde né te lou, bò dèi te weèh, bò dèi

te mbentòo. Ká doó, bò nùàr nde né mé veéh ndoré kuú: nòmò nde né nan, à nde né ngulí tulú.

²⁶ Bò njií mé né gi mé terre b ké ter nde gi né loú sâ jilí laré. Bò njií mé nde né ká lè wónje bɔ́ɔ, veéh nde né bò nùàr mé njéh sie, bó nde né seé cer.

²⁷ Jomo sâ bó nde né Huaán Nùàr ñené njií, à né te mvulu bège mé terre b mene *sum suagâ.

²⁸ Mo bò njií sâ ndeè baá ménâ bɔ́ɔ, bí sàmè wùò sér dé bìi ter lòù; bí kóo ye, nùà gàm bìi baá dìdì ma.»

Tóu mé né kùr tueé

(Matiô 24:32-35; Mârk 13:28-31)

²⁹ Jomo sâ Yeésò sî cu bó kàn déi, ye bó a: «Bí kè wèh yoòr bò tou* túé-kùr.

³⁰ Mo bí ñene, bó baá tɔ́ɔ, ngweéh sâ bí ko gi aá ye jà baá dìdì wa?

³¹ Nde né mé *Lò Càn ménâ ndo; mo bí ñene bò ñèh kèkènè hèllè baá bɔ́ɔ bele, sâ bí kóo ye, Lò Càn baá dìdì.

³² Mè né tueé ye bí a, mé bò cafanê bò nde doón kuú gií, sâ bò ñèh hèllè bɔ́ɔ gi aá.

³³ Vulú bô tàbè nde né leér yuo; ndóg, bò ngòr mò dé bòn nyímé ndé ngwéh.»

Dene làn

³⁴ «Bí dèn dèn làn cu doón, bí té mé cieé koò tùgò lè; bí té mé mbè sèlà lè, bí té mé *wón nyàmè lè ndo. Mo sam, ndeè né lòu kaár waâ,

21:27 21:27 Dan. 7:13; Vuú 1:7 * **21:29 21:29** Bó tou déi lètenè bòn yilá né “figuier”.

³⁵ tena lo bí teèn. Kar waà nde né felè bò nùàr wónj doónj.

³⁶ Bí té lóm cèr, bí dùà dèn Càn cu doónj, te à haá bí terreb, bí yolo komo njèh, bí mvelé yuo te gèr-e. Mo baá mene jueé, te bí njebá le ter toò *Huaán Nùàr.»

³⁷ Cieé doónj Yeésò né bò nùàr ké gwà Càn koò feh soó. Liyili, à né ké te tòre ndeé, à cer le toò. Tòr sâ, bó bú yilá né tòr Oliiviê.

³⁸ Maánjògò doónj bò nùàr lé naâ beéh gwà Càn komo ndeé, bó né ngòr sònò seèn ngweé ndo.

22

Nyògò sòn felè Yeésò

(Matíô 26:1-5; Mârk 14:1-2; Jân 11:45-53)

¹ Sâ cieé koò mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam baá didi. Cieé koò sâ bó yilá yeé *Páskà.

² Sâ bò *ngàn sèmè dé kokoò mé bò *njí-sòu né ceér fón te bó nde Yeésò lòu wulá naáb som. Lòu sam, bó né bò nùàr veéh.

**Sátàn yoòr Júdàs*

(Matíô 26:14-16; Mârk 14:10-11)

³ Sátàn yila Júdàs lè ndo. Yili Júdàs déi né cu Iskariô; à né mbòn cén déi lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doò.

⁴ Yeé baá ménâ, à komo wuo ter ndo, à nde yoòr bò ngàn sèmè dé kokoò mé bò gó gwà Càn bò, bó bó né ceér fón te à feh keéh bó Yeésò, bó sie bú.

⁵ Bó lé naá loôm mé vógó-temé dé gècên, bó ye, bó nde né bú kàgàlòn teèn haá yii ma.

⁶ Júdàs gwaán ndo. À yila lom baá-re ceér foón, te à feh nab kwaá bó Yeésò lòu.

*Yáb *Páskà*

(Matíô 26:17-25; Mârk 14:12-21; Jân 13:21-30)

⁷ Sâ cieé koô mé bó yieé yeé breêd mé kulu teèn sam, waà baá ndo. Bó né yeé huaán sòrngaan teèn ɲoób, te bó yieé Páskà mé ɲjéh.

⁸ Cieé sâ yeé waà baá, Yeésò ye Piêr bô Jân a: «Bí ndé nyégé kwá béh Páskà, te béh yieé.»

⁹ Bó ye bú a: «Wò gwaán né ye béh nde nyegé kwaá he wa?»

¹⁰ Ye bó a: «Bí ndé; mo bí wa baá ké lo, bí bò nuaré déi nde né mé lò nòmò felè kwaré; bí bèlè siè bú. À nde né lè gwà déi yilá ndeé.

¹¹ Bí júée nùà gwà sâ a: Nùà fèh-ɲjèh ye júée wò a: bó bò mbòn nyí Páskà yieé nde né te gwà dé heè wa?

¹² À nde né bí gwà dé koô mân feh, né ké ter felè mbeî, bó nyegé gi aá bèh denè gwò kèn. Bí nyégé kwá yáb doó sâ.»

¹³ Bó sòm gò, bó nde kwa gi ka doón faá Yeésò la naâ bó tueé nò; bó nyegé kwaá baá-re yáb Páskà teèn.

Yáb Càn

(Matíô 26:26-30; Mârk 14:22-26; 1 Kòrênt 11:23-25)

¹⁴ Cu yeé wulu baá, bó bò mbòn tebê nde kan yáb ndo.

¹⁵ À ye bó a: «Mè lé gwaán kelà naâ faá bèh mân, ye ko béh bí yieé bilí baá Páskà, te mè ɲene ye gèr.

¹⁶ Mè tueé bí: ndóg, mè ndeè Páskà yíé ngwé ndé cú, kò kwòm seèn ndeè baá ké te *Lò Càṅe ṇagá yuo kelá, sâ ye.»

¹⁷ Jomo sâ à weh ṇgàb mbè ndo, à vra Càṅ teèn, ye bó a: «Bí wèh, bí ṇúé téná lètenè biì.

¹⁸ Mè tueé bí: gi aá hên, mè ndeè mbè déi ṇúé ngwé ndé cú, kò lòu mé Lò Càṅ ndeè baá bèsonè ṇenè ṇagá, sâ ye.»

¹⁹ Jomo sâ à weh breêd, à vra Càṅ teèn, à kolé haá bó, ye bó a: «Hên né ṇgàṅ yoòr mò; mè haá kuú né felè biì. Bí bó dèn mân, bí né mè teèn munó.»

²⁰ Mé ṇgàb mbè à boó cu jomo yâb sâ ménâ ndo, ye bó a: «Ṽgàb hên né ṇgòn dé feê mé Càṅ kò né mé húóm mò; ber kuú né felè biì.

²¹ «Bí kóo ye, nuaá mé nde né mè go sòm né ká lètenè beèh, béh bó yáb yíé den né kóó.

²² Dé kuú, *Huaán Nùàr nde né faá Càṅ lé tueé naâ nò kuú. Njèh cén, nuaá mé yíi kéh be teèn, jògò kwaá bú cie, nde né mé gèr mbiín kuú.»

²³ Bó yeé ṇgweé aá ménâ, bó duóóm baá-re lètenè boòn bieé kuú, ye: «Ká lètenè beèh hên nèi seèn ménâ boó nde né kóó wa!»

Nùà dé koô né nèi?

²⁴ Bò mbòn duóóm baá-re lètenè boòn saán deèn, te bó ṇene kò nuaá mé né dé koô teèn.

²⁵ Yeésò deèn ndo, ye bó a: «Bò mgbèémgbè mé tàbè hihiné né bò nùàr lòu tuú. Bò kokoô bò teèn ye te bò nùàr keí bó ndo.

²⁶ Bí té dé bìi ménâ bó. Dé bìi, nùà koô lètenè bìi a: dèn sér faá huaán maàn nɔ; nuaá mé né toò bò nùà a, dèn sér nùà seê boòn ndo.

²⁷ Hên, mo bò nùà né fà, dèi né yáb den kela, dèi né yáb geé, sâ nùà koô lètenè boòn né dé heè wa? Ngweéh nùà koô né dé mé den kela yeé lòu doo wa? Sâ, bí kè cú-re kán! Ká lètenè bìi, mè né seér nùà seê koó!

²⁸ «Dé bìi, gèr mé mè lé naâ ñenè doón, bí lé mè mé huún sì ló ná ngwêh.

²⁹ Mè bí kogo ké te *Lò Càñe nyegé kwaá gi áá kèn. Né faá Tele mò lé naá gii mè nyegé kwaá nɔ.

³⁰ Ké te Lò mò sâ, béh bí nde né yieé, béh ñueé bilí koó. Bí nde né te kogo mgbè den, bí tueé ju felè gèh bò huaán *Iserála yulà cùòb fà doò.»

Ngòr Yeésò felè Piêr

(Matiô 26:31-35; Mârk 14:27-31; Jân 13:36-38)

³¹ Yeésò den cuù, ye Simôn Piêr a: «Simôn, Simôn, ngwé nyégé bagasé: *Sátàn bie áá kèn, ye nyí nde né bí jilí. À ceéh nde né bí faá bó ceéh yeé ngwàgàm, te bó kobo som tùlù teèn nɔ.

³² Mè né Càñ felè yeé dua, te ndèm yeé toò cùàrè kélá ndé cú; mo wò ña cu áá nùà mò, te wò haá cu bò mbaábi terreñ.»

³³ Piêr deèn ndo, ye bú a: «Fehtoò mò, né mene gwà cibì, né mene cio, mè kuú nde né jomo yeé.»

³⁴ À yeé tueé gi áá ménâ, Yeésò ye bú a: «Mè jue né wò Piêr, lan kwaá túágá ndé ngwéh, sâ

wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh.»

Gèh taáb mé bò Yeésò bò nde né lieé

³⁵ Yeésò den cuù, ye bó a: «Mè lé naâ bí cu déi ké cie be-be temá njií, kàgàlòn sam, ba sam, débágá sam ndo. Mé njéh mene, njeré déi lé naâ bí toò saám wa?» Bó ye bú a: «Njeré déi lé béh sám ná ngwéh.»

³⁶ À ye bó a: «Dé kènê môn sam nde cuú: nuaá né mé kàgàlòn, bú a, wèh siè beè; nuaá né mé ba, bú a, wèh siè beè ndo; nuaá mé njèh salê sam, bú a, gò sòm cògò seèn déi, à nge sie bòu beè.

³⁷ Mè tueé bí, kò mboón yuo kelà felè mò faá bó lé naâ te mvù Càṇe nyagá kwaá nò, ye: Bó kulá yíi keéh aá bú yí lètenè bò vevenè bò teèn. Bí kóo ye, bò njií mé bó lé naá gii felè mò nyagá kwaá doón nde ye aá mboón.»

³⁸ Bò mbòn ye bú a: «Bòu fà né béh beè teèn, hèn nò.» À ye bó a: «Wulu baá kèn.»

Yeésò bèh Càṇ duaà

(Matíô 26:36-46; Mârk 14:32-42)

³⁹ Yeésò yeé yuo kelà baá, à ṇaá nde cu ké te tòr Oliviê faá bèh jomò nò. Bò mbòn seèn ṇaá bele bú ké teèn ndo.

⁴⁰ À yeé baá ké teèn, ye bò mbòn a: «Bí dùà dèn Càṇ duaà, te *Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

⁴¹ À yeé tueé gi aá ménâ, à kwaá lo bó ndo, à nde ser ké toò bòn bèh ndón-ndòn mân. Wa ké teèn, à cemmé nde doó, à né Càṇ dua,

⁴² ye bú a: «Tele mò, mo wò né gwaán, ngòrò sòm yeè mè ngàb gèr hên kwarè teèn. Mè né mene ménâ gwaán, bó sér faá wò né gwaán no.»

⁴³ À yeé dua gi aá ménâ, cìlì Càn deì suagà ké te vulúu, ñenè yuo kelà toò seèn, boó taré bú yo.

⁴⁴ À cer ñeí cu seé dé ceèr. À né Càn dua ñjegé, lemè keér bú yoòr, né doó faá húóm no diené ndeé den.

⁴⁵ À yeé dua gi aá, à komo wuo ter ndo, à cu cuù ká jomo yoòr bò mbòn. À waà, sâ bó homo baá mé kú, bó baá gi lóm.

⁴⁶ Ye bó a: «Bí lóm ménâ cer né dé keì wa? Bí wùò dèn lán, bí né Càn dua, te Sátàn bí mé veèn táb siè cú.»

Bèh Yeésò sieè

(Matîô 26:47-56; Mârk 14:43-50; Jân 18:3-11)

⁴⁷ À yeé baá bó mân tueé den, bò nùàr kókoó mbaá kem waà ndo. Ké toò boòn lé naâ Júdàs, mbòn cén deì lètenè bò mbòn yulà cùòb fà doô. À yeé waà baá, à kela nde yí toò Yeésò, te à vra kumó sie bú.

⁴⁸ Yeésò ye bú a: «Júdàs, wò bie feh seér cu aá Huaán Nùàr mé bò nùàr lòu wa?»

⁴⁹ Bó mé naâ jomo Yeésò yeé ñene, ye ñjeré deì nde né boó, bó ye Yeésò a: «Fehtoò beèh, béh kòrè mé bòu wa?»

⁵⁰ Yeésò nde sòn komo, sâ cén deì lètenè boòn bòu ter sòm aá, mvur tena si ñjii nuaré deì tie gaá doó; lé naâ tie nùà seè *ngan sèmè dé koô.

⁵¹ Yeésò yíin bó ndo, ye bó a: «Bí gè mé ceér sâ!» À kema ñjii nùà hèllè be tieè, tie seèn taré yuo cu.

⁵² Jomo sâ Yeésò tueé njií mé bò ngàṅ sèmè dé kokoô bó bò gò gwà Càng bò mé bò kokoô bò dé lô. Sâ bó lé nde gii naâ yoòr seèn te bó sie bú; ye bó a: «Den né faá bí mé bò bòu mé cùgò beè-beè hên kem nde gii né yoòr nùà yîb nɔ.

⁵³ Sâ, cieé doónj béh bí ké gwà Càng né yeé kóó ndɔ. Cu sâ bí lé mè be yoòr ní ná ngwéh dé kei wa? Bí kóó ye: kɔ cibí baá mé terreb mân te bí nde ye mân boó. Sâ hên baá cu bìi sâ.»

Piêr bèh njó yaân

(Matîô 26:57-58, 69-75; Mârk 14:53-54, 66-72; Jân 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Bó sie Yeésò ndɔ. Bó sie njií bú ké lo *ngàṅ sèmè dé koô.

⁵⁵ Piêr né bó jojomo ké bèh ndónj-ndòn naáb bele. À wa, sâ bó fu kwaá baá we yí lètenè caâ, bó né nuagá den. À kela nde yí teèn ndɔ, à den nde doó kwarè boòn.

⁵⁶ Nùà seê dé veèh déi ṇene kɔ bú, à né ka bú yí kwarè weè sâ ke njege den. Jomo sâ, ye bò nùàr a: «Hên né nùàr seèn déi!»

⁵⁷ Piêr cam, ye ma doô a: «Njó mò, mè bú kó ngwéh.»

⁵⁸ Den ser, nuaré déi wa cuù, ṇene njií bú, ye bú a: «Wò né yeé lètenè boòn ndɔ!» Piêr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè sam.»

⁵⁹ Nde nde, lou kela sa gùm lòn déi, nuaré déi waà, tueé ṇéi cu ye baá-re dé seèn mé terreb, ye bó a: «Mé gècên mene, nùà hên né nùà Galilê, bó bú né yeé kóó.»

⁶⁰ Piêr cam cu, ye bú a: «Nùàr mò, mè dé sònò yeé sâ ngwé kó ngwéh lág.» À yeé baá ménâ tueé den, kwaá tuaga lo bú mé njéh sònò.

⁶¹ Cu sâ, Fehtoò beèh bele seér ndò, ke njií Piêr, bó bú ke kwaré. Piêr munó ko cu baá-re dé mé Fehtoò beèh la tueé naâ ye bú a: «Lan mé kwaá sé nde tuagá wa, sâ wò yaán aá njó baá mbei tagár, ye nyí mè kó ngwéh ma.»

⁶² Piêr yeé munó ko aá ménâ, à jeré yuo doó sâ, à nde yúé njegér.

Yeésò yoòr mé séb mé núr

(Matíô 26:67-68; Mârk 14:65)

⁶³ Bó mé né Yeésò moóm, né bú teèn selé yií, bó né bú lobó ndò.

⁶⁴ Bó vuob bú njolo, bó ye bú a: «Ŋéné kó cú-re ñenè, jògò túé ke nuaá mé né wò lobo hèn ye.»

⁶⁵ Bó né bú gbêg hihiné kókoó mbaá haá den.

Yeésò ké bèh ju tenâ

(Matíô 26:59-66; Mârk 14:55-64; Jâŋ 18:19-24)

⁶⁶ Cieé yeé ñaga baá, bò kokoô bò dé loô mé bò ngàŋ sèmè dé kokoô bó bò *njí-sòu nde bilí den gi ké te *mbàgà juù. Bó ye: wèh ndê mé Yeésò ndò.

⁶⁷ À yeé waà baá, bó ye bú a: «*Nùà Còŋ né wò wa? Túé béh tueé.» Yeésò ye bó a: «Mè tueé kuú mene ménâ, bí bì temé teèn kwá njí ndé ngwéh.

⁶⁸ Mè bie mene bí njeré déi, bí bì sòn kòmò ndé ngwéh ndò.

⁶⁹ Duoôm lan *Huaán Nùàr nde aá ké te be gaá Càn terrèb den ndeé.»

⁷⁰ Bó deên doón ndo, ye bú a: «Á sâ, Nuna Cà né ka wò mà.» Ye bó a: «Bí tueé né tueè, né mè.»

⁷¹ Bó deên baá-re ye: «Béh ngweé gì aá sònò seèn mé tie beèh kèn. Béh sònò bò nùàr bie soó cu nde né kei?»

23

*Yeésò ké toò *Pilátò*

(Matíô 27:1-2, 11-14; Màrk 15:1-5; Jân 18:28-38)

¹ Dàm bò nùàr doón kem wuo ter ndo, bó weh nde mé Yeésò ké toò Pilátò.

² Wa ké teèn, bó né bú nyeén yoòr coré su, bó ye Pilátò a: «Béh nde kwaá naâ nùà hên, sâ à né tàbè beèh soób, ye bò nùàr a, té làmpôn mgbè Rôm gwòm; ye nyí né cu *Kristò, wa nyí né mgbè mé feh nyí sé wa.»

³ Pilátò bie njií ndo, ye Yeésò a: «Mgbè bò Juf né wò wa?» Yeésò ye bú a: «Wò dé sâ tueé né kóó.»

⁴ Pilátò ye bò *ngàn sèmè dé kokoô bó bò nùàr a: «Mè bèh saâb nùà hên néné ngwéh.»

⁵ Bò nùàr né mene dé sâ ngweé, bó né lom teèn tétég njeí seér, ye Pilátò a: «À né yeé bò nùàr te tàbè beèh doón soób; à lé bó feh duóóm naâ ké Galilê, à ndeé ká te tàbè Judê, à feh cu bó ménâ. Hên, à mé njéh waà baá kán.»

*Yeésò ké toò *Herôde*

⁶ Pilátò yeé ngweé aá mân, à bie cu bó ndo, ye bó a: «Nùà hên né nùà Galilê wa?»

⁷ À yeé ngweé aá ye Yeésò yuoó naâ lè tàbè mgbè Herôde mân, ye bó wèh nji bú ké toò

Herôde ma. Bó weh njií bú ndo. Sâ, Herôde né loú sâ ké Jerusalem.

⁸ À lé naâ ngóg Yeésò ngweé, à né yeé ceér foon, dàb baá teèn, ye te nyí nene ngweé bú, nyí nene ngweé fém seèn cén déi ndo. À yeé nene aá bú ménâ, yo taré bú ndo.

⁹ À duoom baá-re Yeésò bò nhèh ngún bieé beleé. Ndóg, Yeésò bú sòn kòmò ngwéh.

¹⁰ Sâ bò ngàṅ sèmè dé kokoô mé bò *nji-sòu né gi doó, bó né lom Yeésò nyeén yoòr coré su.

¹¹ Herôde bó bò sójì seèn né bú yoòr mé séb kem sue ndo, bó né bú seb, bó su kwaá bú cògò nyàgàm déi yoòr, bó weh cu cu mé bú ké yoòr Pilátò.

¹² Sâ né loú mé Herôde bò Pilátò lé naâ mé sòn cèn den cuú. Lòu sam, kèrrè lé naâ lètenè boòn teèn.

Bèh ju felé Yeésò tenâ

(Matíô 27:15-26; Mârk 15:6-15; Jân 18:39-19:16)

¹³ Yeésò yeé baá cu ké toò Pilátò, Pilátò yílá bilí gi bò *ngàṅ sèmè dé kokoô bó bò kokoô bò dé loó mé bò nùàr mene,

¹⁴ ye bó a: «Bí la weh waà naâ mé nùà hên, ye mè a, à né yeé bò nùàr soób sé wa! Hên, mè bú nhèh doón bie den né toò bìi. Mè faá bí tueé nê nò néné ngwéh. Beè mò nùà hên bèh nhèh kó ngwéh.

¹⁵ Ké beè Herôde né cu ka mân ndo; à bú ká jomo yoòr beèh haá njií cuú né dé cí. Mè tueé bí, nùà hên te njií mé bó wula nde né bú teèn sááb yílá ngwéh gùm doón.

¹⁶ Mo né mân, mè boó nde né, bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií cu bú.»

[
¹⁷ Sâ lè tòu bò *Jûf, mo *Páskà waà baá doón, ko Pilátò som keéh nùà gwà cibì déi, à yi njií bú toò bò nùàr.]

¹⁸ Yeé baá mân, bò nùàr tueé keén njií ké ter doón ye bú a: «Bó wúlá sér nùà hên, wò yi njií béh Barabâs.»

¹⁹ Sâ, cu déi Barabâs hèllè lé naâ bò nùàr soób; bèmè lé naâ loó doón die. Bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yíí, bilí cu bú mé ju wúlá-nùàr mene ndo.

²⁰ Bò nùàr yeé baá tueé ye Pilátò a, yì njií Barabâs mân, Pilátò tueé njií cu mé bó, sâ ye te nyí yi njií Yeésò.

²¹ Bò nùàr ko lom né ké ter logó njií, ye bú a: «Fágá wúlá lòm bú fagà! Fágá wúlá lòm bú fagà!»

²² Pilátò den cuù dé mbelèm tagâr, ye bó a: «À veên boó naâ kei wa? Mè dé mò veên mé bó nde né bú teèn wúlá yoòr seèn kwà nyí ngwéh. Mè boó nde né bó lobo cegé bú lòu, mè yi njií bú.»

²³ Bó yeé nde ngweé cu ménâ, bó logó ñeí njií ye baá-re ké ter mé terreb, ye bú a: «Fágá wúlá njií lòm bú dé fagâ.» Hueh boòn yieé ndo.

²⁴ Pilátò ye bó a: nyí gwaán aá te sòn boòn ma.

²⁵ À yi njií seér bó nùà veên doò. Sâ nùà hèllè lé bò nùàr soób naâ koó, bèmè lé dieé naâ mé bú, bó lé naâ bú gwà cibì teèn sie yíí, bilí cu bú mé ju wúlá nùàr mene ndo. Pilátò yeé yi njií seér aá bú ménâ, à haá seér bó Yeésò ndo, ye bó ndé bó bá-re mé bú faá bó gwaán né sâ no.

*Bèh Yeésò fagâ**(Matîô 27:32-44; Mârk 15:21-32; Jân 19:17-27)*

²⁶ Bó yeé baá mé Yeésò weh ndeé, bó bò nùà Sirèn déi kwaré, yilí seèn né Simôn. Sâ à naâ ñueh. Bó sie ba haá bú tou mé bó nde né Yeésò teèn fagá doô, à jɔɔ bele Yeésò mé ñjéh jomo.

²⁷ Bò nùàr kókoó mbaá né bó jomo kem bele ndo. Bò véh né felè Yeésò yueé ñaán.

²⁸ Yeésò bele seér ndo, ke ñjií bò véh doô, ye bó a: «Véh Jerusalem bò, bí té dé mò yúé; bí yúé sér dé bì mé dé bò ñuna bìi.

²⁹ Lou mé ndeé jueé né jueé, bó tueé nde né ye: Njua bò ñgiín bò wa! Njua bò véh mé huaán ñàr ñgwéh wa! Njua mé mbán ñgiín ndo wa!

³⁰ Sâ né lou mé bò nùàr tueé nde né teèn, ye bò tòr a: Ndê ñem sùè kó béh yoòr; ye bò tòr déi a: Ndê sùrì kéh béh dòu ndo.»

³¹ À den cuù, ye bó a: «Mò we né yoòr tou ñgie mân, sâ mò né yoòr jaâr no wa?»

³² Bó weh sie bò vevenê bò déi beè fà ndo, te bó nde faga ñjií bó ké kwarè Yeésò.

³³ Wa beré déi, bó bèh sâ yilá né: Gebá feèh. Bó faga ñjií Yeésò ter; bó faga ñjií bò vevenê bò hèllè ter ménâ ndo, nùà kàn mé tou seèn, déi te be gaá Yeésò, déi te be ñgoù seèn.

³⁴ Yeésò deèn ndo, ye Tele a: «Tele mò, kúlú ñjì veèn bò nùàr hèn doó. Ñjií mé bó né boó, bó kó ñgwéh.» Jomo sâ bò sójì vu geé weh bò cògò seèn mé bèi lètenè boòn.

³⁵ Bò nùàr kókoó mbaá né bú bilí ke den. Bò kokoó bò lo sâ né bú gbêg haá, bó ye: «À kò cegé

né bò nùàr yili soòm; mo à né ka Nùà Còṅ mé Càn balé njií naá koó sâ, bú a: jògò yili yuo ke mé be seèn ye.»

³⁶ Bò sójì né bú teèn ménâ selé yíí ndò, bó nje bá nde yí ka seèn, bó tíím haá njií bú mbè déi tanésé mân,

³⁷ bó ye bú a: «Jògò yili yuo ke mé be yeè, mo wò né ka Mgbè bò Jûf sâ bòn.»

³⁸ Bó nyagá faga kwaá njeré déi ké ter felè seèn ye: «Nùà hên né Mgbè bò Jûf.»

³⁹ Nùà cén déi lètenè bò vevenê bò yí ter doò kuú ka dé seèn mé gbêg sònò ménâ ndò, ye Yeésò a: «Wò ye *Nùà Còṅ né nyí sé wa? Yìlì yùò-re yìlì, wò yili sòm keéh béh teèn.»

⁴⁰ Mbeí deèn kèb déi, nde njií bú ndò, ye bú a: «Wò né taré lè gèr-e ménâ, wò Càn dùlà ṅgwéh wee?

⁴¹ Dé beèh bélò, yila né teèn, béh naá veèn boó, béh gèr ṅene né sòn sâ. Dé nùà hên ménâ sam, à njeré déi bó ná ṅgwêh.»

⁴² Jomo sâ, à tueé njií mé Yeésò ndò, ye bú a: «Yeésò, mo wò ndeè waá baá bèh mgbè ceèr, wò munnò kéh yeè mè teèn.»

⁴³ Yeésò ye bú a: «Mè né tueé ye wò a, lan lan bélò ṅaá wa nde né ké mbar Càn koó.»

Cio Yeésò

(Matiô 27:45-56; Mârk 15:33-41; Jân 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Lou yeé dilí baá, lou cib cu. Cibí yili laré cu ká doó doón, yili soó gùm yòn loù tagâr. Yeé baá mé lou lòn tagár, cògò gwà Càn dé koó keér

geé lèbôlé. Cògò sâ lé naâ kòn mé cií leér yeé mò gwà Càṇ.

⁴⁶ Yeésò logò njií ké ter ndò, ye: «Tele mò, mè yòn mò kwaá lo áá beè yeè.» À yeé tueé áá ménâ, à kuú yuo ndò.

⁴⁷ Sâ kwaá-taâb bò Rôm bò déi lé naâ doó. À yeé ṇene áá ménâ, à seén Càṇ, ye: «Mé gècên mene, nùà hên kuú né mé sòn fuû.»

⁴⁸ Bòó mé lé kem ndeè naâ bò njií hên ke weh doón lé naá gii ṇené. Yeé gi áá, bó jomo vuaga cu cu mé kú.

⁴⁹ Bò mbeí Yeésò né dé bòn ké bèh ndón-ndón njebá ke den. Bò véh mé lé yuoó naâ Galilê, bó né jomo Yeésò bele doô, bó bó lé naâ koó.

Bèh Yeésò furû

(Matíô 27:57-61; Mârk 15:42-47; Jâṇ 19:38-42)

⁵⁰ Nuaré déi lé naâ teén, yilí seén né Josêf, né nùà Arimatê, loó déi lè tàbè bò *Jûf mân. Nùà sâ né yeé nùà gècên, nùà húóm-temê ndò. Né nùà koô déi te *mbàgà juù.

⁵¹ Njií mé bò déi lé taán naâ felè Yeésò doón, à lé be teén yí ná ṇgwêh. À dé seén njolo ke lom né mé *Lò Càṇ.

⁵² Yeé baá ménâ, à nde ké yoòr *Pilátò komó Yeésò dua. Pilátò yeé gwaán áá,

⁵³ à nde mvualé weh, à vuob nyegé mé cògò nyógòr. Sâ sà déi feésé mân lé naâ doó, bó kwe né lè gbàṇ kweêh mân, bó lé nées nuaré déi teén fùrù ṇgwéeh ye. Bó nde teén jogò yíí logó baá-re Yeésò.

⁵⁴ Lé naâ loù nàñ * cieé koô bò Jûf mân. Sâ cieé koô hèllè nde aá liyilî sâ duóóm ndo.

⁵⁵ Bò véh Galilê mé lé naâ jomo Yeésò doô yeé ñene aá ménâ, bó yuo bele Josêf, bó ñene sà, bó ñene gèh dé mé bó né komó Yeésò teèn yíi njií ndo.

⁵⁶ Bó cu cuù, bó ne kwaá gi bò kómó wá-yoòr mé kómó múmû, te bó nde komó Yeésò mé ñjéh waá. Yeé baá mé cieé koô sâ, bó jolo soó mé cieé koô faá *sóú tueé nê nɔ.

24

Lè cio komo yuoò

(Matíô 28:1-10; Mârk 16:1-8; Jân 20:1-10)

¹ Yeé baá loù sóndè toò cieê, bò véh doô komo nde ké te sàa, mé bò kómó múmû doô beè.

² Bó wa ké teèn, taá baá ké jomo komo den, sà baá loñ.

³ Bó yila nde gè dòù, bó komó Fehtoò beèh Yeésò teèn kwà cú.

⁴ Bó yeé baá-re munó den mân, bó ke, bò nuaré déi fà kar yuo kelà baá yí toò boòn mé cògò wuwulê mân yoòr.

⁵ Veéh boó bó ñjéh, bó sulí njií njolo doó. Bò nùà fà doô ye bó a: «Bí nùà làn ká lètenè bò komó foón né dé kei wa?

⁶ À doó hên sam cuú; à baá cu mé njolo. Bí mùnò kò cú dé mé à lé tueé naâ bí ké Galilê doó;

* **23:54 23:54** Né cieé mé kwéh né cieé koô. **23:56 23:56** Ex. 20:10; Deut. 5:14 **24:6 24:6-7** Mat. 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk. 8:31; 9:31; 10:33-34; Lûk 9:22; 18:31-33

⁷ à lé ye: kɔ bó *Huaán Nùàr go haá njií mé bò vevenê bò, te bó faga wula bú. Mɔ baá cieé tagár, à komo yuo cu lé cio.»

⁸ Bó munó ko cu baá-re dé mé Yeésò lé naâ bó tueé sâ.

⁹ Bó fɔón gò, bó nde bò mbòn dé yulà cùòb cèn mé bò nuaré dèi ménâ tueé bele ndò.

¹⁰ Lé naâ Marî Magdalâ, mé Jâne, bò Marî mèi Jâk mé bò véh dèi.

¹¹ Bó yeé baá bò mbòn tebê ménâ tueé, bò mbòn doò ke njií faá né ngòr kùlù nɔ, bó temé teèn kwá ní ngwéh.

¹² Piêr komo wuo dé seèn ter, à dula nde ké te sàa; à wa, à gimé ke njií gè dòù, à ɲene le mé bò cògò mé lé naâ yoòr komò doò. À cu cu ké lo; bò njií sâ doón geí lo lom bú mbaá.

Lè ceér Emayûs

(Mârk 16:12-13)

¹³ Ka loù cèn sâ, bò mbòn fà dèi baá lè loó dèi ndeé; yilí loó sâ né Emayûs, à né kwarè Jerusalem, ɲèh kilòmétà yulà cùòb cèn mán.

¹⁴ Bó né felè bò njií mé lé naâ kelá doón tueé den.

¹⁵ Bó né ka tueé ndeé, bó né teèn saán yii ndò. Wa beré dèi, Yeésò yila kwa bó, bó bó né bècénè go ndeé.

¹⁶ ɲèh cén, bó bú ɲéné kó cú, njeré dèi lé naâ bó yiín.

¹⁷ Yeésò bie njií bó ndò, ye bó a: «Bí ceceér saán go né kei wa?» Bó njebá ke mierré njií gi bú fà doón.

¹⁸ Yilí déi lé naâ Kelopâs, à tueé njií mé Yeésò, ye bú a: «Wò né gèh nùà Jerusalem dé heè, mé à dé seèn kèkèné njií mé lé kelà naâ cieé fà hên kó ñgwéh wa?»

¹⁹ Ye bó a: «Lé naâ caâ gèh dé heè wa?»

Bó ye bú a: «Béh jue né bò njií mé lé kwaá naâ Yeésò nùà Najarêt doô. À lé naâ *sòn-Càṅ; à lé naâ mé terreḅ te seê teèn, te ṅgòr-e ménâ ndo. À lé naâ nùà tarê beè Càṅ, mé beè bò nùàr mene.

²⁰ Bò *ṅgàṅ sèmè dé kokoô mé bò kokoô bò beèh lé naâ boó te bó tena ju felè seèn, bó faga njií bú ter te toû, à kuú.

²¹ Sâ béh lé baá giì ndèm kwaá, ye à bò huaán *Iseràlà yili sòm nde aá koó. Sâ kè cú-re, bò ñjèh sâ doón boó baá lan baá cieé tagár.

²² Mé ñjèh mene, né béh mbaá hiím yɔgɔ: bò véh déi lètenè beèh naâ lan komo yuo, bó nde ké te sàa,

²³ bó wa, bó komó seèn ké teèn kwà cú. Bó cu cuù, bó ye béh a: bò cìlì Càṅ déi naâ toò boòn ñenè yuo kelá, ye bó a: à baá cu làṅ ma.

²⁴ Bò mbeí beèh déi nde cu ké te sàa ménâ ndo, bó wa, doón né gi ka faá bò véh doô la naâ béh tueé nɔ, bó bú dé seèn kwà cú.»

²⁵ Te Yeésò deèn baá-re ndo, ye bó a: «Bí mé feh felè sam. Bò njií mé bò sòn-Càṅ bò lé tueé belé naâ doón, bí ṅgweé faṅ njií den né lòu,

²⁶ wanoón lé túé ná ṅgwéh ye ko *Nùà Còṅ ñene gèr mân, te jomo sâ à lie ye wa?»

²⁷ À yeé tueé gi aá ménâ, à se nyegé gi bó bò njií mé bó lé naâ felè seèn nyagá kwaá doón. À

duóm weêh ké jomo lè mvù Músi, à nde yuo kela mé njéh lè mvù bò sòn-Càṅ bò dóṅ.

²⁸ Bó yeé nde áá lo waá, Yeésò bóó faá à nde né dé seèn kelá sa nɔ.

²⁹ Bó sie lo bú mé sòn ye bú a: «Lou yila baá, cibí nde áá yili; kwá béh bí cer le.» Bó bó yila nde gwò ndɔ.

³⁰ Bó yeé kaṅ áá yáb, à weh breêd, à vra Càṅ teèn, à kolé haá njií bó.

³¹ Njolo ṇagá bó, bó ṇene kɔ cu bú. À nyue leér yuo toò bòn doó sâ ndɔ.

³² Dèi ye mbeí a: «Jògò mé à la naâ ké ceér dueè tueé, à né béh ṇgòr Càṅ se komo, ṇgweéh la naâ béh te temé njerré yilá wa?»

³³ Bó cu ka ter komo wuoò, bó cu cu ké Jerusalem, bó wa, sâ bò mbòn yulá cùòb cén doò bó bò mbeí dèi né kɔó.

³⁴ Bó né sònò tueé den ye: «Fehtoò beèh komo yuo áá bòn. Simôn naâ bú ṇené.»

³⁵ Bò fà bò doò tueé yií cu bó teèn ndɔ, bó tueé bó gèh dé mé la naâ ké ceér dueè kelá; bó tueé cu bó gèh dé mé à la naâ breêd kolé, mé bó ṇene kɔ bú mé njéh ndɔ.

Toò bò mbòn ṇené yuo kelâ

(Matíô 28:16-20; Mârk 16:14-18; Jân 20:19-23; See b. 1:6-8)

³⁶ Bó née sònò mân tueé den, sâ Yeésò mé feh seèn baá cu lètenè bòn ndɔ, à bie njií bó, ye bó a: «Dólê a, dèn mé bí.»

³⁷ Veéh sie bó, hèhèm sie bó ndɔ. Bó ye merré dèi né càṅ tándulu.

³⁸ Yeésò ye bó a: «Feh ñellé né bí ter mé ñgei wa? Bí lè biì saán den né kei ndò wa?

³⁹ Bí jògò kè ñjì ke bò be mé gule mò kán ye, né ka mè! Bí jògò kema ke ke ye; tándulu né yeé mé kuú bô ñjeba yoòr faá ká yoòr mò hên wa?»

⁴⁰ À né sònò ménâ tueé, à né bó be mé gule feh keéh bele ndò.

⁴¹ Bó yeé ñene aá ménâ, vógó-temé hiím yɔgɔ bó dé tueê, hiím yɔgɔ bó dé temé teèn kwaá ñjii ndò. À deên baá-re ye bó a: «Bí né mé ñhên yâb teèn wa?»

⁴² Bó weh haá bú ten ñgò keê.

⁴³ À yieé njolò bɔ̀ɔ̀n ndò.

⁴⁴ Jomo sâ, ye bó a: «Hên baá ñjii mé mè lé naâ bí tueé sâ, lé naâ sâ béh bí née kɔ́ɔ́ ye. Mè lé ye bí a: bò ñjii mé bó lé naá giì felè mò nyagá kwaá dɔ́ɔ́ɔ́ nde gi né ménâ bɔ́ɔ́ ma. Né mene lè *sóú Músi, né mene lè mvù bò sòn-Càɔ̀ bɔ́, né mene lè mvù benê *Davíd dɔ́ɔ́ɔ́, mè lé ye bí a, kɔ́ bɔ́ɔ́ gi ménâ. Hên baá cí.»

⁴⁵ À ndoón* cu bó feh ndò, te bó nde ye bò ñjii mé bó nyagá né sâ ñgweé komo,

⁴⁶ ye bó a: «Hên baá dé mé bó lé naâ nyagá kwaá, ye: *Nùà Còɔ̀ nde né gèr ñené; wa lè cieé tagâr, à nde cu né lè cio komo yuo.

⁴⁷ Wa nùàr nde né mé yilí seèn lò nùàr dɔ́ɔ́ɔ́ se ndeé, ye bò nùàr a: Bí kwéh sér temé biì, te Càɔ̀ kulu sɔ̀m bí veên yoòr. Wa jògò duɔ́ɔ́m nde née ká Jerusalem ye ma.

⁴⁸ Sòn mò ké teèn né bí.

⁴⁹ Terreb mé Tele mò lé naâ tueé kwaá sâ, mè

* 24:45 24:45 À komo logó bó feh. 24:49 24:49 Seé b. 1:4

ndeè né bí temá njií. Bí jògò bílí dèn ká lo ye, ko bí ndeè kwa baá terreɓ mé suagaà nde né ké te vulúu sâ, sâ ye.»

Ké te vulúu ɲaá ndeé

(Mârk 16:19-20; Seé b. 1:9-11)

⁵⁰ Jomo sâ, Yeésò weh nde mé bó ké jomo loô, lé naâ kèb Betani. Wa ké teèn, à som njií be ter, à kulu bó.

⁵¹ À né bó kulú, à né ké te vulúu nyueé ɲaá ndeé.

⁵² Sâ bó né doó cemmé den, bó né bú keí. Jomo sâ bó cu cu ké Jerusalem mé vógó-temé mene.

⁵³ Cu doónj bó né ké *gwà Càn koô bilí ndeé, bó né Càn teèn seén den.

Mvù Ngòn Feê
Mambilla NT (Cameroon-Le Nouveau Testament en
mambila)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cameroon Mambila

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 13 May 2025

f0e8e7ba-c2cf-57f7-9a60-8ff0e792e158